

MARIUS

SCANDINAVIAN INSTITUTE OF MARITIME LAW

Caroline Jahre Hegna

Transport og salg av gass i
det britiske gassnettet

- hovedtrekk ved nettorganiseringen

Transport og salg av gass i det britiske gassnettet

- hovedtrekk ved nettorganiseringen

Caroline Jahre Hegna

Transport og salg av gass i det britiske gassnettet

- hovedtrekk ved nettorganiseringen

Marlus nr. 347

Sjørettsfondet
Nordisk institutt for sjørett
Universitetet i Oslo

ISSN: 0332-7868 © Sjørettsfondet, 2006
Universitetet i Oslo
Postboks 6706 St. Olavs plass
N-0130 Oslo

Besøksadresse: Karl Johans gate 47

Telefon: 22 85 97 48
Telefaks: 22 85 97 50
E-post: sjorett-adm@jus.uio.no
Internett: www.jus.uio.no/nifs

Redaktør: Professor dr. juris Hans Jacob Bull

Trykk: Lobo media

Forord

Denne avhandlingen ble skrevet mens jeg var ansatt som vitenskaplig assistent ved Nordisk institutt for sjørett, Avdeling for petroleumsrett, høsten 2005 til våren 2006. Avhandlingen er i det vesentlige uredigert siden den ble innlevert til sensur.

Først og fremst vil jeg gjerne takke Nordisk institutt for sjørett, Avdeling for petroleumsrett, samt Senter for europarett. Særlig de ansatte ved Avdeling for petroleumsrett har sørget for et hyggelig og lærerikt år. En svært stor takk fortjener min veileder Sondre Dyrland, som har vært til uvurderlig hjelp under hele skriveprosessen.

Oslo, november 2006
Caroline Jahre Hegna

Innholdsfortegnelse

FORORD	I
INNHALDSFORTEGNELSE	III
1 INNLEDNING.....	1
1.1 Avhandlingens emne.....	1
1.2 Problemstillinger og oversikt over fremstillingen	2
1.3 Avgrensninger.....	8
2 BAKGRUNN OG RETTSKILDER.....	10
2.1 Nettets fysiske utforming	10
2.2 Rettskildesituasjonen	11
2.2.1 Offentlig regulering av britisk gasstransport.....	12
2.2.2 Uniform Network Code.....	15
3 KONTRAKTSREGULERINGEN VED LEVERING AV GASS TIL GASSTRANSPORTSYSTEMET.....	18
3.1 Kapasitet for levering av gass til gasstransportsystemet	18
3.1.1 Innledning	18
3.1.2 Kjøp av entrykapasitet	18
3.1.3 Handel med kapasitet	28
3.1.4 Transporttariffer	32
3.1.5 Levering av gass ut over entrykapasiteten	35
3.2 Fysisk levering av gass til nettet.....	38
3.2.1 Innledning	38
3.2.2 Avtalen mellom National Grid NTS og operatøren av leveringsfasiliteten	38
3.2.3 Brukerens forpliktelser ved levering av gass til gassnettet	42
3.2.4 Transportørens mottaksforpliktelse	46
3.2.5 Overgang av «title»	49
3.2.6 Fastsettelse av leveringskvantum	51
3.3 Meldinger til operatøren om levering av gass (inputnominasjoner)	53
3.3.1 Innledning	53
3.3.2 Behovet for nominasjonsplikten	54
3.3.3 Inputnominasjoner	55

3.3.4	Endring av nominasjoner	59
3.3.5	Over/underlevering i forhold til nominert volum	64
3.4	Avtalens force majeure-fritak	67
3.4.1	Generelt om force majeure-reguleringen	67
3.4.2	Vilkårene for force majeure-fritak	68
3.4.3	Force majeure-virkningene	73
3.4.4	Den påvirkede partens plikter ved force majeure	74
4	KORT OM AVTAK AV GASS FRA GASSTRANSPORTSYSTEMET	76
4.1	Innledning	76
4.2	Kapasitet for avtak av gass	77
4.3	Outputnominasjoner	81
4.4	Partenes forpliktelser ved avtak av gass	85
4.4.1	Transportørens leveringsforpliktelse	85
4.4.2	Brukerens forpliktelser ved avtak av gass	89
5	FYSISK BALANSERING AV NETTET	91
5.1	Hva menes med ubalanse og hvorfor er balansering nødvendig?	91
5.2	Når er balansering av nettet aktuelt og hvordan skjer balanseringen?	92
5.3	Balansering ved hjelp av kjøp eller salg av gass på markeder	96
5.3.1	Generelt om OCM	97
5.3.2	Handel på OCM for balanseringsformål	101
5.3.3	OTC-handel for balanseringsformål	104
5.4	Balansering ved hjelp av gass fra lagringsfasiliteter..	108
6	UBALANSE FOR DEN ENKELTE SKIPER	114
6.1	Innledning	114
6.2	Fastsettelse av en skipers ubalanse	114
6.3	Behandlingen av en skipers ubalanse	115
7	NÆRMERE OM EN SKIPERS FORDRING PÅ TRANSPORTØREN	122
7.1	Innledning	122
7.2	Rekkevidden av fordringen	122
7.3	Rekkevidden av National Grid NTS' eiendomsrett..	123

8	GASSHANDEL I NETTET	126
8.1	Innledning	126
8.2	Sammenhengen mellom gasstransportsystemets organisering og gasshandel i nettet.....	127
8.3	Uniform Network Codes regler om gasshandel i nettet.....	129
8.4	Gassalgsavtalen NBP 97	130
8.4.1	Inngåelse av NBP 97	132
8.4.2	Oppfyllelse av NBP 97.....	134
8.4.3	Avvisning av handelsnominasjoner. Kontraktsbruddssanksjoner	137
8.4.4	Force majeure-fritaket i NBP 97.....	144
8.4.5	Kjøperens betalingsforpliktelse	147
8.4.6	Brudd på betalingsforpliktelsen. Kontraktsbruddssanksjoner	149
9	AVSLUTNING.....	151
	KILDELISTE	153
	TIDLIGERE UTGAVER AV MARIUS.....	161
	BØKER UTGITT AV SJØRETTSFONDET FRA 1990.....	162

1 Innledning

1.1 Avhandlingens emne

Siden 2004 har Storbritannia vært netto importør av gass.¹ Fra Norge eksporteres gass til Storbritannia.² Norsk gass fraktes til britisk kyst i en av to gassrørledninger. En gassrørledning strekker seg fra norsk sokkel og til St. Fergus i Skottland.³ Det bygges også en gassrørledning til Easington – denne vil være klar for bruk i 2006. Det britiske gassmarkedet er derfor både et aktuelt og viktig marked for salg av norsk gass.

Gass kan for det første selges for levering på inngangsterminalene til det britiske nettet (beach-handel). Da oppfylles gasssalgsavtalen utenfor det britiske gasstransportnettet. I det britiske gasstransport-systemet finnes det også et marked for gasshandel. Her selges gass etter at gassen er levert til gassnettet – såkalt salg på National Balancing Point (NBP).

Formålet med avhandlingen er å undersøke organiseringen av det britiske gassnettet, og se hvilke trekk ved nettorganisasjonen som har særlig betydning for hvordan gassalg i nettet skjer. (gassalg på NBP).

Gassprodusenter som vil selge gass på NBP må først levere gassen til gassnettet siden det er i nettet gassalget oppfylles. Den som ønsker å levere gass til nettet må kjøpe kapasitet for dette av nettets operatør. Kontraktsreguleringen for levering av gass til nettet behandles i avhandlingen.

---

¹ Jf. Digest of United Kingdom Energy Statistics 2006 side 100.

² I 2005 ble 18,8% av total eksport av naturgass eksportert til Storbritannia.

³ Jf. Fakta 2006 side 41 til 42.

I det britiske gasstransportsystemet er det nettoperatoren som eier gassen i nettet. Det redegjøres for hvilken betydning dette har for løsningen av operatøroppgavene og for hvordan gassalg i nettet skjer.

Fysisk balanse i nettet er nødvendig for at nettet skal fungere. Det er nettoperatoren som har ansvaret for å opprettholde balansen mellom de gasmengdene som leveres og tas ut av nettet. I avhandlingen vil det bli redegjort for hvordan balansering av nettet skjer i det britiske nettet.

Nettoperatoren tilbyr dessuten en balanseringstjeneste til brukerne av nettet. Det kreves nemlig ikke at brukere av nettet leverer den samme gasmengden til nettet som de tar ut eller selger på NBP. Hvilke konsekvenser balanseringstjenesten har for gassalg i nettet behandles.

1.2 Problemstillinger og oversikt over fremstillingen

I dette avsnitt 1.2 gis en oversikt over hvilke problemstillinger som vil bli behandlet og hvordan disse vil bli fremstilt.

Det er gassrørledningsnettet på land som behandles i avhandlingen, heretter kalt «gasstransportsystemet» eller «gassnettet». For å levere gass til nettet, og kjøpe og selge gass på NBP, må en avtale være inngått med nettets operatør – National Grid NTS. Avtalen heter Uniform Network Code («gasstransportavtalen»). Det er gasstransportavtalens regulering for bruk av nettet som behandles i avhandlingen. Aktørene som bruker nettet kalles skipere eller brukere. Operatøren for det britiske nettet er National Grid NTS. I avhandlingen brukes «National Grid NTS», «operatøren» og «transportøren» om hverandre.

Fysisk sett består det britiske gasstransportsystemet av mange inngangs- og utgangspunkter bundet sammen av gassrørledninger; systemet er et entry-exitsystem. Gass leveres til nettet på et

inngangspunkt og kan tas ut på et hvilket som helst utgangspunkt. Jeg vil i avhandlingen først se på hvordan levering av gass til nettet på inngangspunkt er regulert i avtalen mellom skiperen (den som leverer gass) og National Grid NTS (operatøren av nettet).

Gasstransportsystemet opereres etter en 24-timers syklus, rundt en «Gas Flow Day». En «Gas Flow Day» er fra 0600 til 0600.⁴ Hvis en skiper ønsker å levere gass til nettet på en «Gas Flow Day», må han kjøpe rett til å levere gass - entrykapasitet. Entrykapasitet kjøpes for fastsatte tidsrom og gir rett til å levere gass på et inngangspunkt opptil den kapasitetsmengden skiperen har kjøpt. Skipere har to mulige måter å erverve entrykapasitet på. En måte er å kjøpe kapasiteten fra National Grid NTS. Et alternativ er å kjøpe kapasitet fra en annen skiper (annenhandsomsetning).

Skiperne betaler en tariff til National Grid NTS for å inneha kapasitet. Denne tariffen betaler brukeren uavhengig av om han faktisk utnytter kapasiteten ved å levere gass. I tillegg betales en tariff for å levere gass til nettet. Denne betales hvis skiperen leverer gass og er avhengig av hvor mye gass skiperen leverer.

Det er ikke et krav etter gasstransportavtalen at skiperen har kapasitet for gass han leverer til nettet. Imidlertid påløper ekstra avgifter om skiperen leverer gass til nettet uten å inneha kapasitet eller leverer gass ut over kapasitetsmengden. Kapasitetsspørsmålene behandles i avsnitt 3.1.

Gasstransportavtalen bestemmer hvordan den fysiske leveringen av gass til nettet skal skje. Det er dessuten fastsatt regler om hvilken

---

⁴ «Gas Flow Day» er definert som «the Day in relation to deliveries, offtakes or flows of gas or other operations on which such provision is to apply», jf. UNC GTC 2.2.1c og a.

kvalitet gassen skal ha ved levering.⁵ Skiperens forpliktelser ved levering kan deles inn i to; plikt til å levere gassen i lik mengde per tidsenhet og plikt til å levere gass av en fastsatt kvalitet. Transportøren på sin side har plikt til å motta gass. Mottaksforpliktelsen er imidlertid begrenset. Transportøren er bare forpliktet til å motta gass tilsvarende den kapasiteten som er solgt til skipere. Transportøren kan videre avvise gass som ikke oppfyller kvalitetskravene. Hvis gass som ikke oppfyller kvalitetskravene blir levert til nettet må brukeren erstatte operatørens tap.

Ved levering av gass til nettet går eiendomsretten til gassen over på transportøren. Denne beholder han frem til gassen tas ut av nettet. Skiperen får ikke et vederlag ved levering av gass, men et krav på transportøren tilsvarende den gasmengden han har levert (en fordring på transportøren).

Gass som leveres til nettet på et inngangspunkt, anses for å være en ensartet gasstrøm.⁶ Hvis flere skipere en dag leverer gass på et inngangspunkt, er det ikke mulig å identifisere og dermed måle den gasmengden den enkelte skiper har levert. Gasstransportavtalen inneholder derfor regler om fremgangsmåten for å fastsette hvor mye gass en skiper har levert. Partenes forpliktelser når gass fysisk leveres til gasstransportsystemet, eiendomsrettsovergangen ved levering av gass til nettet og fastsettelsen av hvor mye gass en skiper har levert behandles i avsnitt 3.2.

Før en skiper kan utnytte entrykapasitet ved å levere gass til gasstransportsystemet, må han melde ifra til operatøren om

---

⁵ Hva kvalitetsreglene skal regulere, står i UNC. De konkrete kvalitetskravene står i en avtale mellom National Grid NTS og operatøren av det rørsystemet eller lignende som gassen leveres fra.

⁶ Jf. UNC TPD1 3.2, se også Robson/Stanger/Tyler R.50: februar 2006 side 1366 (1-1155).

leveringen. Begrunnelsen for meldingsplikten er at operatøren trenger å vite hvor mye gass som blir levert til nettet for å kunne sørge for fysisk balanse mellom levering og avtak av gass fra gastransportsystemet. Meldingene til operatøren kalles inputnominasjoner. Det behandles først hvordan og til hvilket tidspunkt en inputnominasjon skal fremlegges. Videre ser jeg på muligheten til å endre en fremlagt inputnominasjon. Følgen av at en skiper leverer mer eller mindre gass enn han har nominert eller leverer gass uten å ha nominert behandles også.

Inputnominasjonene skal fremlegges før gass leveres til nettet. Rent kronologisk burde nominasjonsreglene da behandles før bestemmelsene om partenes forpliktelser ved fysisk levering av gass til nettet. Imidlertid er det nyttig å kjenne til eiendomsretts- overgangen som finner sted ved levering av gass til nettet før nominasjonsspørsmålene behandles. Dette skyldes at om en skiper leverer gass uten å ha nominert, har dette følger for fordringen han får på transportøren ved levering av gass til nettet. Spørsmålene forbundet med inputnominasjoner behandles i avsnitt 3.3.

Gasstransportavtalen inneholder et generelt force majeure-fritak for kontraktsbruddsansvaret en part pådrar seg om han ikke yter kontraktsmessig på grunn av force majeure. En oversikt over Uniform Network Codes force majeure-regulering gis i avsnitt 3.4.

Avtak av gass fra nettet behandles kort i kapittel 4. Gassalg på NBP oppfylles i nettet og avtak av gass fra nettet faller dermed i utgangspunktet utenfor avhandlingens problemstilling. Det er allikevel nyttig å kjenne noe til reglene rundt avtak av gass for å få et fullstendig bilde av organiseringen av gastransportsystemet. Mange av de samme problemstillingene som ved levering av gass dukker opp ved avtak av gass. Også her må skiperen ha kapasitet og nominere avtaket, og det er regler om hvordan avtaket skal finne sted.

For at et gasstransportsystem skal fungere må nettet være i balanse. Det vil kort fortalt si at like mengder gass må leveres og avtas fra nettet. Hvis ulike mengder gass blir satt inn og tatt ut vil gasstransportsystemet være i fysisk ubalanse. Hvis systemet er i eller ligger an til å komme i ubalanse, vil tiltak for å gjenopprette eller opprettholde balansen i systemet være påkrevd (balansering). Dette skyldes at nettet er designet for drift innenfor et visst trykk-område. Det er trykket i nettet som driver gassen fremover; altså transporterer gassen. Dersom trykket i nettet blir for lavt eller for høyt må balansering skje. Hvis trykket i nettet blir lavt, tilsier hensynet til systemets effektivitet balansering. Ved å sette mer gass inn i nettet vil trykket øke. Dermed økes også transportkapasiteten. Balansering vil være nødvendig av sikkerhetshensyn hvis trykket i nettet blir høyt.

Det er National Grid NTS som er ansvarlig for å opprettholde den fysiske balansen i systemet. Dette skjer ved at operatøren kjøper gass for levering til nettet hvis mindre gass blir levert til nettet enn tatt ut. Motsatt vil National Grid NTS selge gass fra nettet dersom større mengder gass blir levert enn avtatt. At balanseringen skjer ved kjøp og salg av gass er et særtrekk ved det britiske gasstransportsystemet. Balanseringsmetoden skyldes at National Grid NTS har eiendomsretten til gass i nettet. Hvordan balanseringen skjer er temaet for kapittel 5.

Man opererer med et ytterligere balansebegrep i det britiske gassnettet - nemlig den enkelte skipers (u)balanse. En skiper vil være i ubalanse dersom han leverer mer eller mindre gass til nettet enn han tar ut.⁷ Etter gasstransportavtalen er ikke skiperne kontraktuelt forpliktet til å være i balanse, men oppfordres

---

⁷ Det tas også hensyn til gass skiperen har kjøpt og solgt i nettet, se nærmere i avsnitt 6.2.

økonomisk til det. Hvis skiperen har levert mer gass en dag enn han har tatt ut, vil han være i positiv ubalanse. Den overskytende gassmengden vil da bli tvangskjøpt av National Grid NTS. Hvis skiperen tar ut mer gass enn han leverer til nettet vil han være i negativ ubalanse. Han vil da måtte kjøpe den manglende gassmengden av National Grid NTS. Betalingen fastsettes i begge tilfeller etter regler i gasstransportavtalen. Prisene bestemmes på en slik måte at det vil være økonomisk ulønnsomt for en skiper å være i ubalanse. Ubalanse for den enkelte skiper behandles i kapittel 6.

I kapittel 7 går jeg nærmere inn på fordringen en skiper kan ha på transportøren. Fordringen oppstår ved levering av gass til nettet (se avsnitt 3.2). Fordringens rekkevidde, og transportørens eiendomsrett til gass i nettet, er knyttet til begrepet om skiperes ubalanse. Det er dermed hensiktsmessig å redegjøre nærmere for fordringen etter at skiperens ubalanse er behandlet.

I avhandlingens kapittel 8 behandles gassalg i nettet. Her trekkes først frem hvilke elementer ved organiseringen av gassnettet som er avgjørende for hvordan gassalget skjer. Særlig viktig er at gasstransportssystemet er et entry-exitssystem, at transportøren har eiendomsrett til gass i nettet og National Grid NTS' balanseringstjeneste.

Gasstransportavtalen inneholder regler om hvordan gassalg i nettet skal skje – disse redegjøres også for. Til sist ser jeg på avtalen mellom de skiperne som kjøper og selger gass i nettet - gassalgsavtalen NBP 97. Hovedtrekkene i hvordan avtalen inngås, oppfylles og følgen av eventuelle kontraktsbrudd, behandles også.

Kapittel 9 er et avslutningskapittel. Her oppsummeres hvordan særtrekk ved organiseringen av det britiske gasstransportssystemet har betydning for måten operatøroppgavene løses på, og dessuten hvilken betydning særtrekkene har for hvordan gassalg i nettet skjer.

1.3 Avgrensninger

Det totale britiske gasstransportsystemet består av flere ulike nett.⁸ Jeg behandler kun høytrykksnettet NTS («National Transmission System») av to grunner: For det første fordi de store mottaks-terminalene for gass ligger på NTS-systemet.⁹ For det andre fordi det er i NTS-nettet gasshandel skjer.

Avtak av gass fra nettet behandles bare i begrenset grad. Dette skyldes at gassalg på NBP oppfylles i nettet. At en skiper velger å ta gass han har kjøpt i nettet ut av gasstransportsystemet eller tar gass han har levert rett ut av nettet, faller dermed utenfor avhandlingens problemstillinger. Avtak fra nettet behandles kun kort for å få en fullstendig oversikt over hvordan gasstransportsystemet er organisert.

Det avgrenses mot avtalens generelle ansvarsbegrensningsregler.¹⁰ For de reglene jeg ser på i avtalen finnes det spesielle erstatningsregler for kontraktsbrudd, og de generelle ansvarsbegrensningsreglene gjelder ikke for disse reglene.¹¹ Jeg behandler heller ikke avtalens opphørsregler («Termination»)¹².

Gasstransportnett utenom NTS-systemet opereres av andre operatører enn National Grid NTS. Siden det er NTS-systemet som behandles i avhandlingen er det kun operatøren av NTS-systemet, National Grid NTS, jeg ser på.

---

⁸ Se nærmere under avsnitt 2.1 om nettets fysiske utforming.

⁹ Se avsnitt 2.1.

¹⁰ Som hovedregel er det i engelsk rett et objektivt erstatningsansvar for oppfyllelsssvikt («breach»), jf. Anson 2002 side 589 og Elliot/Quinn 2001 side 228-230. Ansvar på grunn av «breach» er begrenset etter reglet i UNC TPDV 8.

¹¹ Se UNC TPDV 8.1.

¹² Reglene finnes i UNC TPDV 4, se særlig 4.3.

Videre behandles kun gasstransportavtalens regulering av forholdet mellom skipere og National Grid NTS. Operatører av andre nett enn NTS-systemet får gass levert fra NTS-systemet og til sine nett. I Uniform Network Code reguleres også forholdet mellom National Grid NTS og andre transportører. Forholdet transportørene imellom faller imidlertid utenfor avhandlingens problemstilling.

Dersom det er fare for at trykket i nettet faller og dette kan føre til stor mangel i tilgangen på gass, gjelder særlige regler i gasstransportavtalen. Enkelte deler av avtalen blir også suspendert i en slik nødsituasjon.¹⁵ Slike spesialregler behandles ikke - det er normaltillfellene jeg ser på i avhandlingen.

I avhandlingen er det hovedtrekkene og hovedreglene i gasstransportavtalen som behandles. Dette skyldes gasstransportavtalens store omfang.

---

¹⁵ Se UNC TPDQ.

2 Bakgrunn og rettskilder

2.1 Nettets fysiske utforming

Gass produsert til havs fraktes i gassrørledningsnett til Storbritannias kyst. Her kan gassen leveres til gassnettet på land på en av de sju mottaksterminalene som finnes langs kysten. Det finnes fem mottaksterminaler på østkysten; St. Fergus, Teesside, Easington, Theddlethorpe og Bacton. På vestkysten finnes mottaksterminalene Burton Point og Barrow. Det britiske nettet er også koblet til kontinentet ved en interconnector¹⁴ fra Bacton til Zeebrugge. Det finnes dessuten en interconnector til Irland og Nord-Irland. Videre er det to mottaksterminaler for LNG – Isle of Grain og Milford Haven.¹⁵ Man har dessuten lagringsfasiliteter for gass.¹⁶ Også fra lagringsfasiliteter kan gass leveres til gasstransportsystemet.

Storbritannias gassrørledningsnett på land¹⁷ består av et nettverk av rørledninger med ulikt trykk. Høytrykksdelen av gassrørledningsnettet kalles «National Transmission System» (NTS). I NTS-systemet fraktes gass ved hjelp av 26 kompressorstasjoner, fra systemets inngangspunkter og til

---

¹⁴ En interconnector er et gassrør som transporterer gass til et annet land.

¹⁵ Se Ten Year Statement 2005 side 84-95 for en oversikt over terminalene og side 110-111 for interconnectorene. Se også Cameron 2005 side 354.

¹⁶ Lagringsfasilitetene finnes i Glenmavis, Parlington, Dynevor Arms, Isle of Grain og Avonmouth, jf. Ten Year Statement 2005 side 84-95. Lagringsfasilitetene er ikke en del av gasstransportsystemet etter UNC, jf. UNC TPDA 1.1.3 og TPDR 1.2.1a og c.

¹⁷ Bygger på Ten Year Statement 2005, UNC – sammendrag, Robson/Stanger/Tyler R: 50: februar 2006 side 1352 (1-1144) <http://www.nationalgrid.com/uk/Gas/About/How+Gas+is+Delivered/> (3. juli 2006).

avtakspunktene. Fra NTS-systemet går gass over i lavtrykksnettverk, først inn i «Local Transmission System» (LTS) og så til «Distribution Systems». Det er fra lavtrykksnettverkene forbrukere får levert gass. Noen store industrikonsumenter får imidlertid gass levert direkte fra NTS-systemet.

Storbritannia er geografisk delt inn i 13 «Local Distribution Zones» (LDZ). Uttrykket LDZ brukes ofte for å henvise til LTS og «Distribution Systems» som ligger innenfor det geografiske området til den aktuelle LDZ. Uniform Network Code henviser til NTS-systemet og til LDZ-inndelingen, hver er et «system».¹⁸ Hvis en avtaleregulering gjelder for begge systemene brukes betegnelsen totalsystemet («Total System»).

NTS-systemet er et entry-exitsystem og brukes ved at gass leveres til nettet på inngangspunktene og tas ut fra systemet på utgangspunktene. Nettet kalles et gasstransportsystem. Å kalle et entry-exitsystem for et gasstransportsystem er imidlertid en noe misvisende beskrivelse. Operatøren frakter ikke fysisk sett en skippers gass fra A til B (avstandsbasert transport). Den gassen en skipper avtar på et utgangspunkt er ikke den samme som skiperen leverte til nettet. Man kan si at et entry-exitsystem i større grad er løsrevet fra gasstransport enn et gasstransportsystem med avstandsbasert transport.¹⁹

2.2 Rettskildesituasjonen

Det finnes rettsregler for britisk gasstransport i den offentlige reguleringen av gasstransportindustrien. Hvilken offentlig

---

¹⁸ Jf. UNC TPDA 1.1.1.

¹⁹ Et entry-exitsystem er en fordel for gasshandel i nettet, se avsnitt 8.2.

regulering som finnes og innholdet av denne behandles i avsnitt 2.2.1.

Forholdet mellom gasstransportøren og brukerne av nettet reguleres av gasstransportavtalen Uniform Network Code. Det redegjøres for avtalen i avsnitt 2.2.2.

I avhandlingen behandles også gassalgsavtalen mellom de skiperne som kjøper og selger gass i nettet – altså på gassmarkedet NBP. Denne avtalen heter NBP 97. NBP 97 behandles i kapittel 8.

2.2.1 Offentlig regulering av britisk gasstransport

Den viktigste loven for gasstransport i Storbritannia er Gas Act 1986 (med senere endringer). Gas Act 1986 oppstiller den overordnede reguleringen av britisk gasstransport.

Gas Act 1986 legger diverse oppgaver i forbindelse med gasstransportreguleringen til regulatoren «the Gas and Electricity Markets Authority» (GEMA). GEMA opererer gjennom sitt kontor «Office of Gas and Electricity Markets» (Ofgem).²⁰ Ofgem brukes ofte som betegnelse på både GEMA og Ofgem.²¹ Dette gjøres også i avhandlingen.

Ofgem fremste oppgave under Gas Act 1986 er å beskytte interessene til gassforbrukere.²² Dette skal skje ved å fremme effektiv konkurranse mellom personer som er engasjert i transport («shipping» og «transportation») og forsyning av gass, eller økonomiske aktiviteter forbundet med dette.²³

---

²⁰ Se Gas industry regulator og Cameron 2005 side 367. GEMA (og Ofgem) er også regulator for elektrisitetmarkedet i Storbritannia.

²¹ Jf. Cameron 2005 side 367.

²² Jf. Gas Act 1986 4AA, se særlig 4AA(1).

²³ Jf. Gas Act 1986 4AA(1).

Ofgems viktigste verktøy for å nå oppgaven de er pålagt, er gjennom lisenser som utstedes til aktørene i gassindustrien. For å kunne frakte gass i gassrørledninger, inngå avtale med en gasstransportør om frakt av gass i hans gassrørledninger eller forsyne sluttbrukere med gass, må man etter Gas Act 1986 være tildelt en lisens.²⁴ De ulike gasslisensene er lisens som transportør, skiper eller leverandør («supplier»)²⁵. En innehaver av transportørlisens kan ikke samtidig inneha lisens som skiper eller leverandør.²⁶ Bakgrunnen for begrensningen er å holde de ulike lisenserte aktivitetene fra hverandre for å unngå en mulig interessekonflikt.²⁷

Lisensene utstedes av Ofgem.²⁸ Gjennom lisensene legges det føringer på hvordan aktørene i gasstransportsystemet skal opptre.²⁹ I lisensen er dessuten kravet om en gasstransportavtale (en Uniform Network Code og en Network Code) stilt.³⁰ Ofgem skal godkjenne endringer i gasstransportavtalen³¹ og har via denne kompetansen en ytterligere mulighet til å regulere gasstransportindustrien.

Ofgem fastsetter også en øvre grense for gasstransportørens fortjeneste for transporttjenester.³² Grensen for hvor mye

---

²⁴ Jf. Gas Act 1986 5(1). En som opererer en interconnector må også være tildelt lisens, jf. Gas Act 1986 5(1)(aa) og 7ZA.

²⁵ Jf. Gas Act 1986 7, 7A(1) og 7A(2).

²⁶ Jf. Gas Act 1986 7(3).

²⁷ Jf. Weston side 190.

²⁸ Jf. Gas Act 1986 7(2) og 7A(1), se også 4AA(1).

²⁹ Se Gas Act 1986 7B og 8.

³⁰ Jf. Standard Special Condition A11(1), (3) og (6).

³¹ Jf. Standard Special Condition A11(13b).

³² Se Robson/Stanger/Tyler Law R.50: februar 2006 side 1357 til 1359, med videre henvisninger til lisensen.

gastransportøren kan tjene skyldes at gasstransport er et naturlig monopol.

Det private selskapet National Grid Gas plc eier NTS-systemet og er tildelt transportørlisens for nettet.³³ Når selskapet opptrer som operatør av NTS-systemet, kalles det «National Grid NTS».³⁴ Transportøren er pålagt ooppgaver etter Gas Act 1986.³⁵ Transportøren skal for det første utvikle og vedlikeholde et effektivt og økonomisk sparsommelig gasstransportsystem. For det andre skal transportøren gjøre konkurranse for gassforsyning til forbrukere lettere. Til sist er transportøren pålagt å unngå upassende begunstiging eller diskriminering i reglene han foretar gasstransport etter. På bakgrunn av Gas Act 1986s bestemmelser stiller transportørens lisens mer detaljerte krav til hvordan transportøroppgaven skal utføres.

Aktører som avtaler med en gasstransportør å frakte gass ved hjelp av en transportørs gasstransportsystem kalles skipere (eller brukere). Også disse aktørene må inneha en lisens. Det samme gjelder de aktørene som har avtaler med sluttbrukere om salg av gass til disse (leverandører). En person kan tildeles lisens både som skiper og leverandør.³⁶ Det er skipere som behandles i avhandlingen. En skiper kan både levere gass til nettet i samsvar med reglene i gasstransportavtalen og kjøpe og selge gass i nettet. Han kan også kun drive gasshandel i nettet – det er ikke et vilkår for gassalg på NBP at skiperen også leverer gass til gasstransportsystemet.

---

³³ Jf. http://www.ofgem.gov.uk/temp/ofgem/cache/cmsattach/15790_external_gas_list.pdf (10. august 2006)

³⁴ Jf. UNC GTB 2.1.1a og d.

³⁵ Se Gas Act 1986 9.

³⁶ Jf. Gas Act 1986 7A(1).

2.2.2 Uniform Network Code

Denne avtalen er den fremste rettskilden i avhandlingen. Avtalen regulerer forholdet mellom transportøren og skiperne i det britiske gasstransportnettet, og avtalen skal fortolkes i overensstemmelse med engelsk rett.³⁷ Uniform Network Code trådte i kraft 1. mai 2005 og avløste da den tidligere gasstransportavtalen.³⁸

Avtalen ble laget som en følge av salget av fire «Distribution Networks» i juni 2005.³⁹ Før dette opererte en gasstransportør alle gassnettene, men salget førte til at ytterligere gasstransportører kom til. Det er nå flere gasstransportlisenshavere og eiere i det britiske gasstransportsystemet. I lisensene pålegges den enkelte gasstransportør å lage en egen Network Code, i tillegg til å utvikle Uniform Network Code sammen med de andre gasstransportørene.⁴⁰ De materielle reglene for gasstransport finnes nå i Uniform Network Code - som den enkelte Network Code inkorporerer.⁴¹ Denne løsningen var ønsket for å få felles regler for hele gasstransportsystemet.⁴² Man fryktet nemlig at når det kom til

---

³⁷ Jf. UNC GTB 6.8.1.

³⁸ Det var da Uniform Network Code ble implementert i de enkelte Network Codes, Jf. UNC GTC1 og implementeringen av modification proposal 0745 (se http://ofgem2.ulcc.ac.uk/temp/ofgem/cache/cmsattach/11299_745_letter.pdf?wtfrom=/ofgem/whats-new/archive.jspog.) (1. juli 2006).

³⁹ Det var Distribution Networks i Skottland, nord-øst i England, Wales og vest i England som ble solgt, jf. www.nationalgrid.com/uk/About/history (10. august 2006).

⁴⁰ Standard Special Condition A11(1), (3) og (6).

⁴¹ Jf. Standard Special Condition A 11(5). Unntak kan tenkes med godkjennelse av Ofgem, jf. Standard Special Condition A11(5) og Standard Condition A1(1). Dermed kan det tenkes at en individuell Network Code kan avvike fra Uniform Network Code. Pr. 10. august 2006 var ikke dette tilfellet, jf. de enkelte Network Codes, alles punkt 3.

⁴² Jf. Robson/Stanger/Tyler R.50: februar 2005 side 1354 (1-1145/1).

flere gasstransportører ville gasstransportindustrien bli ytterligere kompleks og de administrative belastningene på skiperne ville øke hvis hver gasstransportør lagde ulike Network Codes.

Uniform Network Code regulerer både avtaleforholdet mellom transportører og skipere, og mellom de ulike transportørene som brukere av andre system.⁴³ Avtalen definerer altså rettighetene og pliktene til alle brukerne av gasstransportsystemet. Jeg ser kun på forholdet mellom National Grid NTS og skipere. Henvisningene i avhandlingen er til de relevante delene av Uniform Network Code.

En skiper må, i tillegg til å ha lisens, være bundet til den aktuelle transportørs avtale for hans nett (hans Network Code) for å få rett til å bruke et gasstransportsystem.⁴⁴ For NTS-systemet vil dette si National Grid NTS' Network Code.⁴⁵ Avtalen blir bindende mellom skiperen og gasstransportøren ved inngåelse av «Shippers Framework Agreement».⁴⁶ Uniform Network Code har kun betydning mellom disse to partene - den skaper ikke rettigheter eller plikter mellom skiperne inter se.⁴⁷

Uniform Network Code (UNC) er delt inn i flere deler. I «Transportation Principal Document» (TPD⁴⁸) finnes de fleste materielle reglene for bruk av gasstransportsystemet. UNC TPD er igjen inndelt i seksjoner, fra A til Z.

---

⁴³ En transportør som eier eller opererer en LDZ kan være bruker av NTS-systemet eller av en LDZ i et annet distribusjonsnettverk, jf. UNC GTB 2.2.1b og 2.1.1b. Se også UNC GTB 2.2.5.

⁴⁴ Jf. UNC TPDV 2.1.1 og 2.1.2. Se også 2.1.3.

⁴⁵ Jf. UNC TPDV 2.1.1b og GTB 1.4.1.

⁴⁶ Jf. UNC Introduction punkt 4 og GTB 1.5.1a.

⁴⁷ Jf. UNC GTB 2.4.1a.

⁴⁸ Forkortelsene for denne, og de andre avtaledelene, er de forkortelsene som UNC bruker, jf. UNC GTC 2.1.2 b.

Uniform Network Code inneholder også en del kalt «General Terms» (GT).⁴⁹ Denne fastsetter generelle regler og tolkningsregler for Uniform Network Code, og inneholder dessuten en del definisjoner.

Uniform Network Code inneholder også overgangsregler og regler om hvordan avtalen endres.⁵⁰

---

⁴⁹ Jf. UNC Introduction 2f.

⁵⁰ Jf. UNC Introduction 2e og d. Del av Uniform Network Code er også «Offtake Arrangements Document» (OAD), som bestemmer reglene mellom transportørene hovedsakelig angående tilknytning og operering av deres systemer ved offtake, jf. UNC Introduktion 2c. Denne delen av avtalen faller utenfor problemstillingene i avhandlingen.

3 Kontraksreguleringen ved levering av gass til gasstransportsystemet

3.1 Kapasitet for levering av gass til gasstransportsystemet

3.1.1 Innledning

For å levere gass til nettet må en skiper ha kjøpt kapasitet (entrykapasitet) tilsvarende den gasmengden han leverer. Entrykapasitet kan en skiper for det første kjøpe fra National Grid NTS. Hvordan dette skjer behandles i avsnitt 3.1.2. For det andre kan entrykapasitet kjøpes fra en annen skiper i annenhåndsmarkedet. Slik handel med kapasitet er temaet for avsnitt 3.1.3.

En skiper må betale en tariff for å inneha kapasitet. En ytterligere tariff må betales hvis han leverer gass til nettet. Prinsippene rundt en skipers betalinger for kapasitet og for levering av gass til nettet, behandles i avsnitt 3.1.4. Hvis en skiper leverer gass til nettet uten å inneha kapasitet eller leverer mer gass enn kapasiteten, vil han måtte betale en særskilt avgift for dette – en «overrun charge». Denne avgiften behandles i avsnitt 3.1.5.

3.1.2 Kjøp av entrykapasitet

I dette avsnittet redegjøres for hovedtrekkene i hvordan en skiper kjøper entrykapasitet fra National Grid NTS.

Entrykapasitet kjøpes på «Aggregate System Entry Point», som er systempunkt bestående av et eller flere inngangspunkt til nettet.⁵¹

---

⁵¹ Jf. UNC TPDB 1.2.3a. Et «Aggregate System Entry Point» (ASEP) består av ett eller flere inngangspunkt (System Entry Point), jf. TPDA 2.3. National Grid NTS utpeker hvilke(t) inngangspunkt et ASEP skal bestå av, jf. UNC TPDI 1.5.1 og 1.5.2. En slik avgjørelse kan endres i samråd med brukerne.

De seks hovedmottaksterminalene på kysten danner hver et «Aggregate System Entry Point».⁵²

Man skiller mellom fast og avbrytbar kapasitet. Forskjellen består i hvorvidt transportøren har rett til å avbryte kapasiteten. Avbrytbar kapasitet har transportøren i tilfeller bestemt i Uniform Network Code rett til å redusere eller avbryte, uten at skiperen har krav på erstatning for avbruddet.⁵³ Hvis National Grid NTS ikke mottar gass levert under fast kapasitet, er innehaveren av kapasiteten erstatningsberettiget.⁵⁴

Det er fire ulike typer entrykapasitet som selges. Tre er av fast karakter; kvartalsvis, månedlig og daglig entrykapasitet («Quarterly NTS Entry Capacity», «Monthly NTS Entry Capacity» og «Daily NTS Entry Capacity»⁵⁵). Avbrytbar kapasitet selges bare på daglig basis («Daily Interruptible NTS Entry Capacity»⁵⁶).

Kvartalsvis og månedlig kapasitet selges ved årlige auksjoner.⁵⁷ Månedlig kapasitet kan også selges ved auksjoner måneden før den måneden kapasiteten tilbys i.⁵⁸ For kapasitet som selges på auksjoner blir brukerne invitert til å søke på kapasiteten i bestemte tidsrom. Brukerne fremlegger så bud på kapasiteten. Daglig og daglig avbruddbar kapasitet blir solgt uten forutgående

---

Selv om et ASEP er på en LDZ kjøper skiperne «NTS Entry Capacity», jf. TPDB 1.2.8a.

⁵² Jf. Robson/Stanger/Tyler side 1363. Terminalene er Bacton, Easington (inkludert Rough), Theddlethorpe, St. Fergus, Teeside og Barrow.

⁵³ Jf. UNC TPDB 2.1.7b. Det er fastsatt i TPDB 2.9 hvilke tilfeller dette er.

⁵⁴ Jf. UNC TPDI 3.7.1 og 3.7.2 med videre henvisninger. Mottaksforpliktelsen behandles i avsnitt 3.2.4.

⁵⁵ Jf. UNC TPDB 2.1.4a, b og c.

⁵⁶ Jf. UNC TPDB 2.1.4d.

⁵⁷ Jf. UNC TPDB 2.1.2a og b, og 2.2.2.

⁵⁸ Jf. UNC TPDB 2.3.

invitasjoner, men det er fastsatt i gasstransportavtalen når skiperne kan komme med bud på kapasiteten.⁵⁹ Den minste mengden entrykapasitet brukerne kan søke om er for alle entrykapasitetstypene 100 000 kWh/Day.⁶⁰

For alle kapasitetstypene er fastsatt hvilken informasjon en brukers bud skal inneholde. Et bud skal hovedsakelig angi hvilket «Aggregate System Entry Point» brukeren ønsker kapasitet på,⁶¹ når han søker kapasiteten⁶² og hvilken mengde kapasitet som ønskes.⁶³ Prisen brukeren er villig til å betale i kapasitetstariff oppgis også.⁶⁴ Denne må være over en viss minstepris.

Hvis kravene til budet ikke er oppfylt, kan National Grid NTS avvise budet.⁶⁵ Et bud på månedlig kapasitet som selges ved auksjon måneden før kapasiteten tilbys i kan dessuten avvises hvis det angir en lavere pris enn minsteprisen.⁶⁶ Det samme gjelder bud på daglig og daglig avbrytbar kapasitet hvis lavere pris enn minsteprisen angis.⁶⁷ Kapasitetsbudet kan også avvises hvis en skipers gjeld til transportøren er over 85 % av en kredittgrense som er fastsatt for brukeren.⁶⁸

---

⁵⁹ Jf. UNC TPDB 2.1.2c og d.

⁶⁰ Jf. UNC TPDB 2.1.3.

⁶¹ Jf. UNC TPDB 2.2.6b, 2.2.7b, 2.3.4b, 2.4.2b og 2.5.2b.

⁶² Jf. UNC TPDB 2.2.6c, 2.2.7c, 2.3.4c, 2.4.2c og 2.5.2c.

⁶³ Jf. UNC TPDB 2.2.6d, 2.2.7d, 2.3.4d, 2.4.2d og 2.5.2d.

⁶⁴ Jf. UNC TPDB 2.2.6f, 2.2.7f, 2.3.4f, 2.4.2f og 2.5.2f. Se nærmere i avsnitt 3.1.4 om kapasitetstariffen.

⁶⁵ Jf. UNC TPDB 2.2.11b, 2.3.6b, 2.4.6b, 2.5.6b.

⁶⁶ Jf. UNC TPDB 2.3.6a.

⁶⁷ Jf. UNC TPDB 2.4.6a og 2.5.4a

⁶⁸ Jf. UNC TPDB 2.2.11, 2.3.6, 2.4.6, 2.5.6 og TPDV 3, se særlig 3.3.2. De skyldige beløpene er ikke iberegnet det brukeren skylder i

Nedenfor behandles hvordan skipere kan by på de ulike kapasitetstypene. Jeg ser først på kjøp av kvartalsvis kapasitet.

Auksjoner for kvartalsvis kapasitet⁶⁹ finner sted hvert år i september.⁷⁰ Det tilbys kapasitet for 16 år fremover, regnet fra april halvannet år etter auksjonen.⁷¹ I invitasjonen fastsettes en periode hvor brukerne kan by på kvartalsvis kapasitet.⁷² På hvert «Aggregate System Entry Point» oppgis hvor mye kapasitet som tilbys.⁷³ Kapasitetsmengden består av en basismengde av kapasitet som National Grid NTS er pålagt å gjøre tilgjengelig etter lisensen. I tillegg bestemmes hvor mye ytterligere kapasitet, (dvs kapasitet ut over den mengden National Grid NTS har plikt til å gjøre tilgjengelig), operatøren kan være villig til å gjøre tilgjengelig («incremental capacity amount»). Den ytterligere kapasiteten deles inn i pristrinn, og antall slike trinn oppgis.⁷⁴ For kapasiteten National Grid NTS er pålagt å tilby bestemmes en minstepris

---

balanseringstariffer, avgifter for å ikke ha levert gass i samsvar med nominert volum m.fl, se TPDV 3.2.1b(i) og GTC 1.

⁶⁹ For invitasjoner til å søke på kvartalsvis kapasitet utstedt før 31. mars 2007 finnes særlige overgangsregler angående hvordan kapasitetsmengden National Grid NTS har plikt til å gjøre tilgjengelig skal bestemmes i UNC TDIIC 1.1.1. Jeg går ikke inn på overgangsreglene. Hvis det et år er første gang en auksjon skal finne sted på et «Aggregate System Entry Point» finnes det særregler i UNC TPDB 2.2.18. Det ville føre for langt å gå inn på disse særreglene.

⁷⁰ Jf. UNC TPDB 2.2.1d.

⁷¹ Jf. UNC TPDB 2.2.2b og 2.1.13, se også GTC 2.2.1h.

⁷² Jf. UNC TPDB 2.2.3a(ii)

⁷³ Jf. UNC TPDB 2.2.3b, 2.2.5b og 2.1.5b og c med henvisninger til lisensbestemmelsene.

⁷⁴ Jf. UNC TPDB 2.2.3c. Det finnes grenser for hvor mye kapasitet som kan gjøres tilgjengelig i tillegg til entrykapasiteten operatøren er pålagt å tilby, se TPDB 2.2.3c(i).

(«reserve price»), mens det fastsettes en pris for hvert trinn av den kapasiteten operatøren frivillig kan tilby («step price»).⁷⁵

Brukerne kan så by på kapasiteten på dagene fastsatt i invitasjonen.⁷⁶ I tillegg til de vanlige formkravene for budet som er nevnt foran, oppgis hvilken «reserve price» eller «step price» brukerne er villig til å betale for en gitt kapasitetsmengde.⁷⁷ Brukeren kan maksimalt fremlegge 21 kvartalsvise kapasitetsbud per dag under auksjonsperioden, og minsteprisen eller samme «step price» kan kun angis en gang.⁷⁸

Hver dag i auksjonsperioden etter klokken 1700 informerer National Grid NTS brukerne om gjeldende «step price» basert på de budene som er kommet frem til da.⁷⁹ Hvis «step price» er den samme etter at brukerne har kommet med bud også neste dag, avsluttes auksjonsperioden.⁸⁰

Hvis den mengden kapasitet brukerne etterspør i auksjonsperioden, er mindre eller lik kapasitetsmengden National Grid NTS er pålagt å gjøre tilgjengelig, tildeles denne kapasiteten til

---

⁷⁵ Jf. UNC TPDB 2.2.3b og c(ii).

⁷⁶ Jf. UNC TPDB 2.2.4

⁷⁷ Jf. UNC TPDB 2.2.6f. Etter denne betemmelsen skal prisene publiseres i et dokument kalt «Transportation Statement» som skal inneholde bestemte regler fastsatt i Standard Special Condition A4, jf. UNC GTC 1. Det er imidlertid «The Statement of Gas Transmission Transportation Charges» som inneholder de materielle regelenes Standard Special Condition A4 krever.

⁷⁸ Jf. UNC TPDB 2.2.8b og 2.2.10.

⁷⁹ Jf. UNC TPDB 2.2.17 og 2.6.5f, e og d.

⁸⁰ Jf. UNC TPDB 2.2.19 og 2.6.5f, e og d.

minstepris («reserve price»)⁸¹ Hvis etterpørselen er større enn denne kapasitetsmengden, tildeles ekstra kapasitet til den relevante «step price» hvis operatøren har besluttet dette.⁸²

Det finnes en beløpsbegrensning for kvartalsvis kapasitet. Hvis kapasitetsavgifter som skal betales etter registeret⁸³ kvartalsvis kapasitet et år frem i tid overstiger 85 % av det beløpet brukeren etter avtalen maksimalt kan skyldes transportøren, skal National Grid NTS melde i fra til brukeren.⁸⁴ Hvis tilfredsstillende sikkerhet ikke stilles innen ti dager, vil brukeren miste kapasiteten.⁸⁵

Jeg går nå over til å behandle månedlig, daglig og daglig avbrytbar kapasitet. Jeg ser først på hvordan brukerne byr på kapasiteten. Kapasiteten tildeles etter like regler for alle kapasitetstypene. Tildelingsreglene behandles felles til slutt. Nå behandles først auksjoner for månedlig kapasitet.

Auksjoner for månedlig kapasitet finner sted i februar hvert år.⁸⁶ Månedlig kapasitet tilbys da for to år fremover regnet fra april.⁸⁷ Det er en auksjon på hvert «Aggregate System Entry Point» og den

---

⁸¹ Jf. UNC TPDB 2.6.1a, 2.6.5c og 2.6.2. For tildeling av kvartalsvis kapasitet søkt på etter invitasjoner utstedt før 31. mars 2007 finnes særlige overgangsregler i UNC TDIIC 1.1.1b.

⁸² Jf. UNC TPDB 2.6.1b, 2.6.5c, 2.6.3, 2.6.4 og 2.6.5 b og a. Beslutningen om å tilby kapasitet ut over den kapasiteten operatøren har plikt til å tilby, skjer etter regler i «Incremental Entry Capacity Release Methodology Statement», jf. Special Condition C15 i National Grid NTS' lisens.

⁸³ Registrert kapasitet trekker ikke ifra kapasitet brukeren har solgt, se UNC TPDB 1.4. Se også avsnitt 3.1.3 om salg av kapasitet.

⁸⁴ Jf. UNC TPDB 2.2.15 og TPDV 3.2.1.

⁸⁵ Jf. UNC TPDB 2.2.16.

⁸⁶ Jf. UNC TPDB 2.2.1b, se også GTC 2.2.1h.

⁸⁷ Jf. UNC TPDB 2.2.2a, 2.1.13, se også GTC 2.2.1h.

enkelte auksjon består av fire dager.⁸⁸ På hver av tre første dagene tilbys 25 % av den tilgjengelige kapasiteten, mens all resterende tilgjengelig kapasitet tilbys den siste dagen.⁸⁹ Den tilgjengelige kapasiteten består av kapasitet National Grid NTS er pålagt i lisensen å gjøre tilgjengelig og kapasitet som operatøren velger å invitere brukerne til å søke på.⁹⁰

Brukeren kan så fremlegge bud på den månedlige kapasiteten. En bruker kan maksimalt ha 20 månedlige kapasitetsbud i løpet av auksjonsperioden.⁹¹

Også for bud på månedlig kapasitet finnes beløpsbegrensninger. National Grid NTS skal melde ifra til brukeren hvis de beløpene brukeren må betale i kapasitetstariffer om alle hans bud på månedlig kapasitet blir akseptert overstiger 85 % av det beløpet brukeren maksimalt kan skyldes transportøren.⁹² Hvis brukeren ikke stiller med ytterligere sikkerhet innen ti dager ses det bort fra alle brukerens bud på månedlig kapasitet etter den aktuelle invitasjonen.⁹³

Hvis det på et «Aggregate System Entry Point» en måned finnes usolgt kapasitet som operatøren har plikt til å gjøre tilgjengelig, vil brukerne ved en «rolling monthly invitation» bli invitert til å søke på kapasiteten.⁹⁴ Også kapasitet operatøren ikke har plikt til å gjøre tilgjengelig kan brukerne inviteres til å søke på. Det er månedlig kapasitet som tilbys.

---

⁸⁸ Jf. UNC TPDB 2.2.3a(i).

⁸⁹ Jf. UNC TPDB 2.2.3e.

⁹⁰ Jf. UNC TPDB 2.2.5a og 2.1.5 c og b.

⁹¹ Jf. UNC TPDB 2.2.8a.

⁹² Jf. UNC TPDB 2.2.13 og TPDV 3.2.1.

⁹³ Jf. UNC TPDB 2.2.14.

⁹⁴ Jf. UNC TPDB 2.3.1.

Auksjonen finner sted på slutten av måneden før den måneden kapasiteten tilbys i.⁹⁵ Denne auksjonen finner altså sted nærmere det tidsrommet kapasiteten tilbys i enn den årlige auksjonen for månedlig kapasitet som er behandlet over. Auksjonen består kun av en runde.⁹⁶

Jeg går nå over til å behandle kapasitetstyper som brukerne kan søke på uten at foregående invitasjoner utstedes. Her skilles det mellom daglig og daglig avbrytbar entrykapasitet. Forskjellen mellom kapasitetstypene består i hvorvidt kapasiteten kan bli avbrutt av National Grid NTS. Jeg ser først på daglig entrykapasitet, som er en kapasitetstype av fast karakter.

Bud på daglig entrykapasitet må brukerne komme med innenfor bestemte tidsrom fastsatt i avtalen. Siste frist for et kapasitetsbud for daglig kapasitet er klokken 0200 på den dagen kapasiteten er søkt om.⁹⁷ Budet kan tidligst fremsettes den syvende dagen før den dagen kapasiteten ønskes.

Enkelte særregler gjelder for daglig entrykapasitet. For kapasitet søkt om og tildelt før klokken 0600 på den dagen kapasiteten er søkt om, er det en minstepris for kapasiteten («reserve price»⁹⁸). Hvis den daglige kapasiteten blir søkt om og tildelt etter klokken 0600 den dagen den er søkt om, skal minsteprisen settes til null.⁹⁹ Trolig er bakgrunnen for dette at kapasiteten tildeles så tett opp til det tidspunktet den kan brukes.

---

⁹⁵ Jf. UNC TPDB 2.3.2a

⁹⁶ Jf. UNC TPDB 2.3.3 og 2.3.2a.

⁹⁷ Jf. UNC TPDB 2.4.3a.

⁹⁸ Jf. UNC TPDB 2.4.13f (i). Minsteprisen tilsvarende «reserve price» som bestemt for «Unsold NTS Entry Capacity».

⁹⁹ Jf. UNC TPDB 2.4.13f (ii).

En særregel for bud på daglig kapasitet er at det skal presiseres om budet er for en fast mengde kapasitet eller om den ønskede kapasiteten reduseres ettersom antall timer igjen av dagen minsker.¹⁰⁰

Brukere kan også søke om daglig avbrytbar kapasitet.¹⁰¹ Siste frist er 1300 dagen før «Gas Flow Day», mens budet tidligst kan fremlegges syv dager før «Gas Flow Day».¹⁰²

Avbrytbar kapasitet kjennetegnes ved at transportøren i visse tilfeller har rett til å avbryte kapasiteten. Det er fastsatt i gasstransportavtalen hvilke tilfeller dette er.¹⁰³ Kort fortalt kan kapasiteten avbrytes hvis den gassmengden som vil bli levert eller gassmengden som vil bli levert per tidsenhet overstiger den maksimale leveringen gasstransportsystemet kan ta imot.¹⁰⁴ En annen situasjon hvor kapasiteten kan avbrytes er hvis det er en restriksjon på gasstrømmer i systemet, for eksempel på grunn av systemets størrelse. I denne situasjonen kan kapasiteten avbrytes hvis National Grid NTS tror restriksjonen kan unngås eller bøtes på ved at kapasiteten avbrytes.

Hvor mye tilgjengelig avbrytbar kapasitet som finnes, vil variere. Kapasitetsmengden tilsvarer daglig gjennomsnittlig ubrukt fast kapasitet. Kort fortalt fastsettes tilgjengelig avbrytbar kapasitet ved å dividere differansen mellom levert gass og ubrukt fast kapasitet

---

¹⁰⁰ Jf. UNC TPDB 2.4.2g og 2.4.13f.

¹⁰¹ Jf. UNC TPDB 2.5.1.

¹⁰² Jf. UNC TPDB 2.5.3a, se også GTC 2.2.1d.

¹⁰³ Se UNC TPDB 2.1.7b og 2.9. I tillegg til gasstransportavtalen skal avbruddet skje i samsvar med særlige regler National Grid NTS er pålagt å utarbeide etter Special Condition C5(5), jf. TPDB 2.9.2 og GTC 1.

¹⁰⁴ Jf. UNC TPDB 2.9.2, 2.9.1 og 2.1.7a.

den siste måneden på 30.¹⁰⁵ National Grid NTS vil informere brukerne om hvor mye kapasitet som er tilgjengelig senest klokken 1200 dagen før «Gas Flow Day».¹⁰⁶

Jeg går nå over til å se på hvordan månedlig, daglig og daglig avbrytbar kapasitet tildeles. Hvis det er månedlig, daglig eller daglig avbruddbar kapasitet skiperen har søkt om, vil budene bli rangert med det høyeste budet først.¹⁰⁷ Når det gjelder månedlig kapasitet som brukeren har søkt om under auksjon, skal de budene som har blitt gitt på denne måten rangeres for hver auksjonsdato.¹⁰⁸ Antakeligvis¹⁰⁹ tildeles tilgjengelig kapasitet deretter etter budenes rangering. Nærmere bestemmelser om hvordan mengden av tilgjengelig kapasitet fastsettes finnes i gasstransportavtalen.¹¹⁰

Når kapasitet har blitt tildelt, registrerer National Grid NTS den kapasiteten hver bruker innehar.¹¹¹ En bruker har da rett til å levere gass opp til kapasitetsmengden på inngangspunktet de dagene brukeren innehar kapasitet, uten at ekstra avgifter påløper.¹¹² Hvis

---

¹⁰⁵ Jf. UNC TPDB 2.5.10 og 2.5.11. Se disse bestemmelsene for mer detaljert informasjon om hvordan mengden av avbrytbar kapasitet fastsettes.

¹⁰⁶ Jf. UNC TPDB 2.5.4a, se også GTC 2.2.1d.

¹⁰⁷ Jf. UNC TPDB 2.7.2a.

¹⁰⁸ Jf. UNC TPDB 2.7.2a.

¹⁰⁹ Se UNC TPDB 2.7.2b. Under arbeidet med avhandlingen har jeg fått bekreftet at det er en feil i Uniform Network Codes regel om hvordan månedlig, daglig og daglig avbrytbar kapasitet tildeles. National Grid Gas arbeider nå med å rette opp feilen. Dette arbeidet ble dessverre ikke ferdig før avhandlingens leveringsfrist.

¹¹⁰ Hvordan mengden av tilgjengelig daglig avbrytbar kapasitet bestemmes er kort beskrevet over. Se UNC TPDB 2.2.3(e) og 2.2.5a for reglene om fastsettelse av tilgjengelig månedlig kapasitet og TPDB 2.4.13a med videre henvisninger for tilgjengelig daglig kapasitet.

¹¹¹ Jf. UNC TPDB 2.6.6 og 2.7.4.

¹¹² Jf. UNC TPDB 1.3.1 og 2.12.1.

brukeren har kjøpt fast kapasitet, dvs kvartalsvis, månedlig og daglig kapasitet, har han krav på erstatning dersom transportøren ikke tar i mot gassen.¹¹³ Hvis det er daglig avbrytbar kapasitet brukeren innehar, har han rett til å levere gass så fremt kapasiteten ikke avbrytes.

Dersom National Grid NTS ser at det er solgt mer kapasitet enn operatøren klarer å motta gass under, har operatøren mulighet til å kjøpe tilbake kapasitet av brukerne. Omfanget av National Grid NTS' forpliktelse til å motta gass reduseres med den kapasitetsmengden operatøren har kjøpt tilbake.¹¹⁴ Jeg går ikke nærmere inn på disse reglene.¹¹⁵

3.1.3 Handel med kapasitet

Et alternativ til å kjøpe kapasitet fra National Grid Gas, er å kjøpe kapasitet fra en annen skiper som innehar kapasitet. Skiperne kan kjøpe og selge kapasitet seg imellom på annenhåndsmarkedet.¹¹⁶ Jeg behandler kun handel med entrykapasitet.¹¹⁷

All typer entrykapasitet kan selges.¹¹⁸ Det er en brukers tilgjengelige, justerte entrykapasitet brukeren kan selge. Med tilgjengelig kapasitet menes at den kapasiteten en bruker allerede

---

¹¹³ Se nærmere avsnitt 3.2.4.

¹¹⁴ Se avsnitt 3.2.4 om transportørens mottaksforpliktelse.

¹¹⁵ Se UNC TPDB 2.10, se også 2.8.

¹¹⁶ Brukerne kan også selge fast entrykapasitet til National Grid NTS. Dette går jeg ikke inn på her. Reglene om salg av kapasitet til operatøren finnes i UNC TPDB 2.10, se også 2.8.

¹¹⁷ Også handel med visse typer avtakskapasitet er mulig, jf. UNC TPDB 5.1.1b. Det faller utenfor avhandlingens emne å gå nærmere inn på dette.

¹¹⁸ Enkelte spesialregler gjelder for salg av daglig entrykapasitet, jf. UNC TPDB 5.6.1, se også 5.6.2 og 5.6.3. Å gå inn på disse vil bli for detaljert i forhold til avhandlingens omfang.

har solgt trekkes fra hans kapasitetsbeholdning.¹¹⁹ Justert kapasitet vil si at kapasiteten reduseres dersom salg til National Grid NTS har skjedd og hvis avbrytbar kapasitet blir avbrutt.¹²⁰

Kapasitet kan overføres for en eller flere dager i en kapasitetsperiode.¹²¹ Det er heller ingen begrensninger på hvor stor del av kapasiteten som kan overføres.¹²²

At man akter å overføre kapasitet fra/til en annen bruker, skal meldes fra til operatøren.¹²³ Det er både formkrav og tidsfrister for meldingen.

Meldingens formkrav¹²⁴ består i at både den brukeren som selger og den som kjøper kapasitet skal meddele operatøren brukernes identitet og det punktet kapasiteten skal bli overført på. I tillegg må det presiseres hvor mye kapasitet som skal overføres og hvilket tidsrom overføringen skal skje. Brukerne skal dessuten oppgi om kapasiteten er av fast eller avbrytbar karakter. Siste frist for å komme med meldingen er klokken 0400 den dagen kapasiteten skal overføres for.¹²⁵

---

¹¹⁹ Jf. UNC TPDB 5.1.1 og 1.4b.

¹²⁰ Jf. UNC TPDB 5.1.1.a med videre henvisninger. Jeg har her fått bekreftet av National Grid NTS at det er en feil i avtalens henvisninger. Riktig henvisning skal være 2.8.4, 2.9.4, 2.10.8 og/eller 2.10.9. Ifølge National Grid NTS er både 2.10.9 og 2.10.8 anvendelige. Jeg mener imidlertid riktig henvisning på dette punktet må være 2.10.8. Det er denne bestemmelsen som gir operatøren hjemmel til å justere kapasiteten. 2.10.9 er kun en regel om at operatøren skal informere brukeren om at kapasiteten er justert. Definisjonen på justert («Adjusted») i 2.1.7c(iii) viser dessuten til 2.10.8.

¹²¹ Jf. UNC TPDB 5.1.3.

¹²² Jf. UNC TPDB 5.1.1a.

¹²³ Jf. UNC TPDB 5.2.1.

¹²⁴ Jf. UNC TPDB 5.2.1, se også 5.1.5.

¹²⁵ Jf. UNC TPDB 5.2.2, se også 5.1.5b.

Hvis meldingen om kapasitetshandelen ikke fyller formkravene eller ikke fremlegges innen fristen, kan National Grid NTS avvise meldingen om kapasitetsoverføringen.¹²⁶ Avvisning kan dessuten skje hvis de beløp kapasitetskjøperen skylder til National Grid NTS overstiger 85 % av hans kredittgrense.¹²⁷ National Grid NTS kan også avvise meldingen om kapasitetshandelen hvis den kapasiteten som skal overføres overstiger den tilgjengelige, og for fast entrykapasitet justerte, kapasiteten selgeren innehar.¹²⁸ National Grid NTS må imidlertid ikke avvise en kapasitetsoverføring hvis avvisningsgrunnene foreligger. Siden National Grid NTS ikke må avvise meldinger om kapasitetshandler som overstiger selgerens tilgjengelig kapasitet, kan ikke regelen om at kun tilgjengelig kapasitet kan selges sies å være absolutt. Imidlertid vil den brukeren som overfører mer kapasitet enn han har tilgjengelig,

---

¹²⁶ Jf. UNC TPDB 5.2.3b.

¹²⁷ Jf. UNC TPDB 5.2.3c og TPDV 3, særlig 3.3.2b. De skyldige beløpene er ikke iberegnet det brukeren skylder i balanseringstariffer, avgifter for å ikke ha levert gass i samsvar med nominert volum m.fl, se TPDV 3.2.1b(i) og GTC 1.

¹²⁸ Jf. UNC TPDB 5.2.3a og 5.1.4. For fast inngangskapasitet kan NGN avvise kapasitetsmeldingen hvis kapasiteten som overføres overstiger den justerte kapasitetsmengden. Bestemmelsene det henvises til for justering av kapasiteten, må være feil. 2.9.12 finnes ikke og 2.10.3 dreier seg ikke om justering av kapasitet. TPDB 2.9.4 er en bestemmelse inngangskapasitet justeres etter. Denne gjelder imidlertid avbrytbar kapasitet og skal derfor sannsynligvis ikke være med. Antakeligvis er i alle fall 2.10.8 riktig henvisning. Trolig skal også 2.8.4 være med siden det er entrykapasitet justert etter også denne bestemmelsen som kan selges til andre brukeres, jf. 5.1.1a og note 116.

måtte betale ekstra avgifter («overrun charges») så lenge hans kapasitetsbeholdning er negativ.¹²⁹

Overføringen av kapasitet er gjennomført når National Grid NTS har godkjent kapasitetshandelsmeldingene.¹³⁰ Meldingene anses som godkjent hvis National Grid NTS ikke har avvist meldingene innen 60 minutter etter at siste melding ble avgitt. For brukeren som selger kapasitet blir kapasitetsmengden trukket fra for å bestemme hans tilgjengelige kapasitet.¹³¹ For kjøperen blir kapasiteten lagt til i hans tilgjengelige kapasitet.

Selv om en skiper har solgt kapasitet, er han fortsatt ansvarlig for å betale tariffen for kapasiteten.¹³² For alle andre formål enn betaling av kapasitetstariffen er det kapasitetskjøperen som regnes som innehaver av entrykapasiteten.¹³³

Uniform Network Code inneholder ikke regler om avtalen for salg av kapasitet som brukerne har seg i mellom. For eksempel er da kjøpesummen for kapaisteten ikke regulert. Dette er i tråd med at gasstransportavtalen ikke regulerer forhold mellom skiperne.¹³⁴

---

¹²⁹ Jf. UNC TPDB 5.5.2, 5.5.1a 2.12.2 og 5.1.5c. «Overrun charges» behandles i avsnitt 3.1.5 nedenfor. Henvisningen i TPDB 5.5.2 til at «overrun charges» behandles i TPDB 2.8 må være feil. Denne bestemmelsen omhandler ikke «overrun charges». Se TPDB 5.5.1b og c for andre tilfeller en brukers kapaistet kan bli negativ.

¹³⁰ Jf. UNC TPDB 5.2.4.

¹³¹ Jf. UNC TPDB 5.3.2.

¹³² Jf. UNC TPDB 5.3.3. Se om kapasitetstariffer nedenfor i avsnitt 3.1.4.

¹³³ Jf. UNC TPDB 5.3.1.

¹³⁴ Jf. UNC GTB 2.4.1a.

3.1.4 Transporttariffer

I dette avsnittet behandles Uniform Network Codes to transporttariffer («Transportation Charges»)¹³⁵. En tariff må skiperen betale hvis han innehar entrykapasitet og i tillegg må han betale en tariff hvis han leverer gass til nettet. Først behandles tariffen skipere betaler for å inneha entrykapasitet. Deretter ser jeg på tariffen for å levere gass til nettet.

Tariffen skiperne betaler for å inneha entrykapasitet kalles kapasitetstariff («NTS Entry Capacity Charges»)¹³⁶. Kapasitetstariffen er en fast tariff skipere som innehar kapasitet må betale - om eller hvor mye kapasiteten utnyttes har ingen betydning.¹³⁷ Tariffen betales altså uten hensyn til faktisk bruk. Dette skiller seg fra leveringstariffen («NTS Entry Commodity Charges») - denne tariffen inntreer først når skiperen leverer gass til nettet.¹³⁸

Kapasitetstariffen betales for hver dag brukeren er registrert som innehaver av kapasitet på et «Aggregate System Entry Point».¹³⁹ Mengde registrert kapasitet multipliseres så med enhetsprisen i tilbudet, altså det beløpet skiperen tilbød og ble tildelt kapasitet for.

Kapasitetstariffen betales for den entrykapasiteten som er registrert på en bruker. Det vil for det første si at kapasitet en bruker har solgt til en annen bruker ikke trekkes fra i fastsettelsen

---

¹³⁵ Jf. UNC TPDB 1.7.1a.

¹³⁶ Jf. UNC TPDB 2.11.1a. Et unntak i TPDB 2.11.1b gjelder hvis en bruker er tildelt kvartalsvis kapasitet på nye «Aggregate System Entry Point» og National Grid NTS av grunner fastsatt i avtalen ikke er i stand til å motta gass brukeren forsøker å levere på punktet i samsvar med sin registrerte kvartalsvise kapasitet. Brukeren betaler ikke kapasitetstariffer for den perioden gass ikke kan mottas.

¹³⁷ Jf. UNC TPDB 2.11.2.

¹³⁸ Jf. UNC TPDB 2.11.1c.

¹³⁹ Jf. UNC TPDB 2.11.2 og 2.11.3.

av kapasitetstariffen.¹⁴⁰ For det andre betales kapasitetstariffer også for avbrytbar kapasitet som har blitt avbrutt.¹⁴¹ Hvis en bruker har kjøpt daglig avbrytbar kapasitet og denne avbrytes, blir brukeren tilgjengelige kapasitet redusert. Reduksjonen trekkes imidlertid ikke ifra når det skal bestemmes hvor mye kapasitet brukeren skal betale kapasitetstariffer for.

For det tredje trekkes kapasitet en bruker har solgt til National Grid NTS ikke ifra når kapasitetstariffen bestemmes.¹⁴² Brukeren er altså ansvarlig for kapasitetstariffer selv etter at kapasiteten er solgt til National Grid NTS. Imidlertid betaler National Grid NTS brukeren for kapasiteten de kjøper tilbake.¹⁴³ Man ser at kapasitetstariffen betales for mer enn den faktiske tilgjengelige kapasiteten.

Jeg går nå over til å behandle tariffen brukeren betaler hvis han leverer gass til nettet, leveringstariffen. Denne tariffen betales bare hvis gass leveres til nettet og etter levert mengde gass.¹⁴⁴

For å fastsette beløpet en bruker skal betale i leveringstariffer, må man først bestemme hvor mye gass brukeren har levert til systemet på et inngangspunkt.¹⁴⁵ Den leverte gasmengden multipliseres så med gjeldende pris for leveringstariffen («Applicable Commodity

---

¹⁴⁰ Jf. UNC TPDB 2.11.2, 1.4 og 5.3.3.

¹⁴¹ Jf. UNC TPDB 2.11.4 og 2.9.4, se også 2.1.7c.

¹⁴² Jf. UNC TPDB 2.11.4, 2.10.8 og 2.8.4, se også 2.1.7c. TPDB 2.11.4 henviser til TPDB 2.10.7. Dette må være en feil, den riktige henvisningen må være til TPDB 2.10.8.

¹⁴³ Jf. UNC TPDB 2.8.2b og 2.11.5.

¹⁴⁴ Jf. UNC TPDB 2.11.1c. Avgiften kan også bestemmes med henvisning til Special Condition C8B i National Grid NTS' lisens, jf. samme bestemmelse. Jeg ser på Uniform Network Codes tariffbestemmelse.

¹⁴⁵ Jf. UNC TPDB 2.11.6 og TPDE 1.1.2a. Se avsnitt 3.2.6 for en redegjørelse om hvordan det bestemmes hvor mye gass en bruker har levert til nettet.

Rate»).¹⁴⁶ Skiperen betaler for å sette gass inn i systemet. Hvis skiperen vil ta gass ut av systemet betaler han for dette - hvor langt gassen fraktes spiller ingen rolle.

Et unntak er hvis «NTS Optional Commodity Rate» kommer til anvendelse.¹⁴⁷ Denne betalingen er et alternativ for brukere som har store avtakspunkt nær inngangspunktet. «NTS Optional Commodity Rate» er i motsetning til de vanlige leverings- og avtakstariffene basert på hvor langt gassen fraktes. For skipere som skal ta gass ut nær inngangspunktet, kan de vanlige tariffene føre til relativt høye betalinger. For disse er dermed «NTS Optional Commodity Rate» aktuell. Hvis brukeren har valgt å benytte denne betalingen, skal han ikke i tillegg betale den vanlige leverings-tariffen for gass han leverer til nettet.

Som det har fremkommet skiller man i Uniform Network Code mellom transporttariffer som er bestemt på grunnlag av bruken av systemet (leveringstariff), og en fast tariff skiperen må betale for å inneha kapasitet (kapasitetstariff). At beregningen av transport-tariffen deles opp på denne måten medfører at ulike interesser balanseres.¹⁴⁸ Skipere som leverer små gasmengder vil muligens mene at større skipere skal betale en høyere avgift siden de benytter

---

¹⁴⁶ Jf. UNC TPDB 2.11.6 og 1.8.5c.

¹⁴⁷ Jf. UNC TPDB 2.11.6 og 1.8.5d. De nærmere reglene om «NTS Optional Commodity Rate» finnes i TPDB 1.8.5d og 3.5.5. Se også «The Statement of Gas Transmission Transportation Charges» som finnes på National Grid NTS' nettsider. Merk at Uniform Network Code viser til at de nærmere reglene om «NTS Optional Commodity Charges» finnes i et dokument kalt «Transportation Statement» som skal inneholde bestemte regler fastsatt i Standard Special Condition A4. Det er imidlertid «The Statement of Gas Transmission Transportation Charges» som inneholder de materielle reglene Standard Special Condition A4 krever.

¹⁴⁸ Jf. Robson/Stanger/Tyler R.50: februar 2006 side 1358 (1-1147).

nettet mer enn de små skiperne. Stor bruk av nettet fører til høyere bygings- og vedlikeholdskostnader enn små skiperes mindre bruk. Dette synet tas hensyn til ved leveringstariffen. Store skipere kan hevde at de små skiperne har samme tilgang som dem til gasstransportssystemets fasiliteter, og at skipernes betalinger dermed bør være den samme. Dette hensynet er ivaretatt i kapasitetstariffen.

3.1.5 Levering av gass ut over entrykapasiteten

I avsnittene foran er det redegjort for hvordan skiperne kjøper entrykapasitet og hva skiperne betaler for kapasiteten. Det er imidlertid ikke et krav etter Uniform Network Code at skiperen innehar kapasitet for at han skal kunne levere gass til gasstransportssystemet.¹⁴⁹ Brukeren kan levere gass uten å inneha kapasitet eller levere mer gass enn den kapasiteten han holder, men må da betale en særskilt avgift for dette. Avgiften behandles i dette avsnittet.

Avgiften brukeren må betale hvis gass som leveres på et inngangspunkt overstiger den kapasiteten som er tilgjengelig for brukeren, heter «System Entry Overrun Charge».¹⁵⁰ Avgiften betales i tillegg til den tariffen en bruker betaler for å ha levert gass til nettet.¹⁵¹

Det finnes unntak fra en skipers plikt til å betale «overrun charges». Hvis National Grid NTS avviser et kapasitetsbud eller en melding om en kapasitetshandel på andre grunnlag enn avvisningshjemplene i Uniform

---

¹⁴⁹ Jf. UNC TPDB 1.3.1.

¹⁵⁰ Jf. UNC TPDB 2.12.1.

¹⁵¹ Se ovenfor i avsnitt 3.1.4 om leveringstariff.

Network Code, betaler ikke skiperen «overrun charges» som ellers ville ha påløpt.¹⁵²

Det er en brukers tilgjengelige, justerte kapasitet som er avgjørende for hvor mye gass skiperen har rett til å levere uten å betale «overrun charges».¹⁵³ Kapasitet som brukeren har solgt, både til andre skipere og til National Grid NTS, trekkes fra for å bestemme en brukers tilgjengelige kapasitet.¹⁵⁴ Tilsvarende gjelder for avbrytbar kapasitet som har blitt avbrutt.¹⁵⁵

Hvis skiperen leverer gass ut over den tilgjengelige, justerte kapasiteten, påløper «overrun charges». Som behandlet ovenfor i avsnitt 3.1.3 må dessuten en bruker som har solgt mer kapasitet til andre skipere enn han hadde tilgjengelig, betale «overrun charges» så lenge hans kapasitetsbeholdning er negativ.

Beløpet en bruker skal betale i «overrun charges» på grunn av overlevering fastsettes ved å først bestemme gassmengden brukeren har levert som overstiger hans tilgjengelige entrykapasitet på et «Aggregate System Entry Point».¹⁵⁶ Denne gasskvantiteten multipliseres så med den høyeste av fire ulike faktorer.¹⁵⁷ Faktorene baserer seg på hvilket beløp entrykapasitet har blitt omsatt for, både fra National Grid NTS til brukere og fra brukere til National Grid NTS.

Når en skiper etter Uniform Network Code ikke må inneha entrykapasitet for å levere gass til nettet, kan det spørres hvilke

---

¹⁵² Jf. UNC TPDB 1.3.3 og 5.2.5 for «overrun charges» fordi en melding om en kapasitetshandel mellom brukerne har blitt urettmessig avvist.

¹⁵³ Jf. UNC TPDB 2.12.2, se også 2.12.1.

¹⁵⁴ Jf. UNC TPDB 2.12.2, 2.1.7d, 2.8.4, 2.10.8 og 1.4b.

¹⁵⁵ Jf. UNC TPDB 2.12.2, 2.1.7d og 2.9.4.

¹⁵⁶ Jf. UNC TPDB 2.12.3 og 2.12.2.

¹⁵⁷ Jf. UNC TPDB 2.12.3, 2.12.4, 2.12.5, 2.12.6, se også 2.12.7.

grunner skiperen har til å erverve kapasiteten. Den mest åpenbare grunnen er hensynet til å unngå «overrun charges». En skiper som alltid innehar tilstrekkelig kapasitet til de gassmengdene han leverer, vil aldri måtte betale «overrun charges». «Overrun charges» gir dermed skiperne et insentiv til å kjøpe kapasitet/ kjøpe riktig mengde kapasitet, før de leverer gass til nettet. Ut ifra kapasitetsmengden som selges, får dessuten National Grid NTS en oversikt over sannsynlig bruk av gasstransportssystemet, noe som hjelper operatøren i langsiktig planlegging av hvordan operatøroppgaven skal utføres.¹⁵⁸

En annen grunn til å kjøpe entrykapasitet er at skipere som ikke har kjøpt kapasitet risikerer at deres gass ikke mottas av transportøren. Transportøren er bare forpliktet til å ta imot en gassmengde tilsvarende den samlede tilgjengelige faste kapasiteten som holdes av brukere på et «Aggregate System Entry Point».¹⁵⁹ Det er den tilgjengelige faste kapasiteten brukerne til sammen holder på systempunktet som er avgjørende. Dermed er det en forutsetning at andre brukere ikke (fullt ut) har utnyttet kapasiteten de holder på systempunktet for at en bruker skal kunne levere gass uten å selv inneha kapasitet.

En tredje grunn er at skipere som kjøper fast kapasitet, er erstatningsberettiget hvis National Grid NTS ikke tar i mot gassen.¹⁶⁰ Brukere som ikke innehar fast kapasitet har ingen krav mot transportøren hvis han ikke mottar gass disse tilbyr for levering til nettet.

---

¹⁵⁸ Jf. Robson/Stanger/Tyler R.50: februar 2006 side 1361 (1-1152).

¹⁵⁹ Jf. UNC TPDI 3.7.1.

¹⁶⁰ Se avsnitt 3.2.4 om transportørens mottaksforpliktelse.

3.2 Fysisk levering av gass til nettet

3.2.1 Innledning

Foran i avsnitt 3.1 er det redegjort for hvordan skiperen oppnår entrykapasitet. Før skiperen kan levere gass til nettet må han også melde fra til operatøren om leveringen, dette behandles i avsnitt 3.3. I dette avsnitt 3.2 redegjøres det for hvordan selve leveringen av gass til nettet skjer.

Gass blir levert på et av nettets inngangspunkter, for eksempel fra et annet rørsystem. Uniform Network Code stiller krav om at en særskilt avtale mellom National Grid NTS og operatøren av den fasiliteten gass leveres fra, skal være i kraft før levering til gasstransportsystemet kan skje. Regler om hva denne avtalen skal inneholde finnes i Uniform Network Code. Jeg behandler gasstransportavtalens regler om innholdet i avtalen i avsnitt 3.2.2.

Skiperens og transportørens forpliktelser når gass blir levert til nettet, behandles også. Brukerens forpliktelser ved levering av gass er temaet for avsnitt 3.2.3, mens transportørens mottaksforpliktelse behandles i avsnitt 3.2.4.

I det britiske gasstransportsystemet er det transportøren som eier gass i nettet. Når eiendomsretten går over på ham og hvilken betydning dette har for brukeren, behandles i avsnitt 3.2.5.

I avsnitt 3.2.6 behandles hvordan gasmengden den enkelte bruker har levert til nettet bestemmes.

3.2.2 Avtalen mellom National Grid NTS og operatøren av leveringsfasiliteten

Gass leveres til nettet på inngangspunktene. Et inngangspunkt («System Entry Point») innbefatter ett eller flere punkt hvor gass

kan strømme inn i totalsystemet¹⁶¹ og hvor en leveringsfasilitet («Connected Delivery Facility») er koblet til totalsystemet.¹⁶² En tilkoblet leveringsfasilitet kan for eksempel være et anlegg for prosessering av gass, lagring av gass eller et annet rørsystem.¹⁶³ Mest praktisk er at et oppstrøms gassrørledningsnett er koblet til totalsystemet.

Som det fremkom i avsnitt 3.2.1 blir entrykapasitet kjøpt på et «Aggregate System Entry Point». Et «Aggregate System Entry Point» består av et eller flere inngangspunkt. Hvilket av inngangspunktene i et «Aggregate System Entry Point» gass blir levert på, kan variere ettersom en mottaksterminal for nettet kan være knyttet til nettet ved flere inngangspunkt. For National Grid NTS' operatørførmål har det liten betydning hvilket inngangspunkt i et «Aggregate System Entry Point» gass blir levert på. Derfor selges kapasitet på en samling av inngangspunkt («Aggregate System Entry Point») og «overrun charges» påløper først når mer gass leveres enn kapasiteten på et «Aggregate System Entry Point».¹⁶⁴ Fysisk levering av gass til nettet skjer imidlertid på et inngangspunkt («System Entry Point»).

En leveringsfasilitet har en egen operatør.¹⁶⁵ Før en bruker kan levere gass til gasstransportssystemet, krever gasstransportavtalen at det foreligger en avtale mellom National Grid NTS og operatøren av leveringsfasiliteten.¹⁶⁶ Avtalen kalles «Network Entry Agreement». At operatørene seg i mellom har en avtale er altså et

---

¹⁶¹ Jf. UNC TPDA 2.2, 2.1 og 1.4.1a.

¹⁶² Jf. UNC TPDI 1.4.1. Enkelte spesialregler finnes i TPDI 1.4.2 og 1.4.4.

¹⁶³ Jf. UNC TPDI 1.2.2a, b og e.

¹⁶⁴ Jf. Robson/Stanger/Tyler R:50: februar 2005 side 1362 (1-1153).

¹⁶⁵ Jf. UNC TPDI 1.2.1 og 1.2.3.

¹⁶⁶ Jf. UNC TPDI 1.3.1. En bruker verken må eller kan være part til avtalen, jf. TPDI 1.3.6. Det finnes inngangspunkt hvor en slik avtale ikke er i kraft, jf. TPDI 1.6.1. Da gjelder spesialregler i TPDI 1.6, jf. TPDI 1.3.1. Disse særreglene går jeg ikke inn på.

krav før brukeren kan levere gass til nettet. Brukere som leverer gass er ansvarlig for å være informert om avtalen.¹⁶⁷ Denne vil brukere få fremlagt på forespørsel.¹⁶⁸

Avtalen består av regler og vilkår som spesifiserer kravene for levering av gass til nettet («Network Entry Provisions»)¹⁶⁹ og regler om samordning av oppgavene til transportøren og operatøren av leveringsfasiliteten («Local Operating Procedures»)¹⁷⁰. Her ser jeg kun på «Network Entry Provisions» fordi denne oppstiller regler som har direkte betydning for brukeren. «Network Entry Provisions» vil kunne variere mellom de ulike inngangspunktene.¹⁷¹

«Network Entry Provisions» består av flere deler.¹⁷² For det første identifiserer avtalen leveringsfasiliteten og de punktene hvor gass kan leveres til systemet.¹⁷³

For det andre oppstiller «Network Entry Provisions» kvalitetskrav for gass som leveres til gasstransportsystemet. Det

---

¹⁶⁷ Jf. UNC TPDI 2.1.2. Også brukeren som søker om kapasitet må være informert om avtalen mellom operatørene.

¹⁶⁸ Jf. UNC TPDI 2.1.1. Enkelte begrensninger i transportørens plikt til å legge fram avtalen finnes i TPDI 2.1.1 og 2.1.3.

¹⁶⁹ Jf. UNC TPDI 1.3.2, se også 1.3.1.

¹⁷⁰ Jf. UNC TPDI 2.6.1, se også 1.3.1.

¹⁷¹ Jf. UNC TPDI 2.3.7.

¹⁷² Her ser jeg bare på de reglene «Network Entry Provisions» alltid inneholder, jf. UNC TPDI 2.3.1. Flere forhold kan reguleres i avtalen, for eksempel hvordan vedlikehold skal skje og regler om hvordan National Grid NTS og operatøren av leveringsfasiliteten skal få tilgang til hverandres fasiliteter, jf. TPDI 2.3.3. Slike regler behandles ikke i avhandlingen.

¹⁷³ Jf. UNC TPDI 2.3.1a og b. Det er de rørene hvor gass kan strømme inn i systemet («Individual System Entry Point») som identifiseres. Et inngangspunkt («System Entry Point») består av en eller flere slike, jf. UNC TPDA 1.4.1a og 2.2 og TPDI 1.4.

stilles kvalitetskrav («Gas Entry Conditions») for hvert leveringspunkt. Kvalitetskravene består hovedsakelig av krav til sammensetning, trykk og temperatur av gass levert eller tilbudt for levering til nettet.¹⁷⁴ Jeg vil nå se nærmere på kvalitetskravene.

Kravene til gassens sammensetning oppstiller minimum- og maksimumsgrenser for gassens «Gross calorific value».¹⁷⁵ Kort fortalt betegner «gross calorific value» energiinnholdet (brennverdien) i gassen.¹⁷⁶ Videre stilles det blant annet maksimumsgrenser for tillatte fremmedelementer i gassen, som for eksempel hydrogensulfat, karbondioksyd og nitrogen.¹⁷⁷ Hydrogensulfat og karbondioksid er uønsket i gassen (gasstransportrørene) fordi det er korroderende, men nitrogen vil skyve ut «calorific value» av gassen.¹⁷⁸

Det angis videre minimum- og maksimumsgrense for trykk av gass som leveres til nettet.¹⁷⁹ Trykket har betydning for gasstransporten fordi trykket før gassen leveres til nettet må være høyere enn trykket i nettet for at gassen skal kunne strømme videre.¹⁸⁰

Minimums- og maksimumstemperatur av gassen er også bestemt i kvalitetskravene.¹⁸¹

---

¹⁷⁴ Jf. UNC TPDI 2.3.1c(i), 2.4.1 og 2.4.2.

¹⁷⁵ Jf. UNC TPDI 2.4.2a.

¹⁷⁶ Jf. UNC GTC 3.2.1. Se også Brautaset 1998 side 168 – 169 og Roberts 2004 side 10 – 12.

¹⁷⁷ Jf. UNC TPDI 2.4.2a.

¹⁷⁸ Jf. Roberts side 9 -10.

¹⁷⁹ Jf. UNC TPDI 2.4.2e.

¹⁸⁰ Se Brautaset side 171.

¹⁸¹ Jf. UNC TPDI 2.4.2b.

«Network Entry Provisions» vil dessuten innholde tolererte avvik fra kvalitetskravene.¹⁸² Avvik fra alle kvalitetskravene tillates etter Uniform Network Code, men de tolererte avvikene vil gjelde for bestemte personer eller situasjoner.

For det tredje inneholder «Network Entry Provisions» prosedyrer, metoder og standarder for blant annet måling, prøver og analyse av gass levert eller tilbudt for levering til totalsystemet («Measurement Provisions»)¹⁸³ Brukeren samtykker i at målingen som foretas (i samsvar med de nevnte reglene) av gassens volum, «calorific value», kvantitet, leveringskarakteristika og vurdering av hvorvidt gassen samsvarer med kvalitetskravene, er bindende for brukeren i forhold til Uniform Network Code.¹⁸⁴

For det fjerde identifiseres leveringspunktet for gass brukeren leverer til nettet i «Network Entry Provisions».¹⁸⁵ Det er på leveringspunktet eiendomsretten til gassen går over til transportøren.

3.2.3 Brukerens forpliktelser ved levering av gass til gassnettet

Temaet for dette avsnittet er hvilke forpliktelser en bruker har når han leverer gass til gasstransportssystemet. Følgene av brudd på skiperens forpliktelser behandles også.

En brukers forpliktelser ved levering av gass til gasstransport-systemet kan deles opp i to. Brukeren har for det første en

---

¹⁸² Jf. UNC TPDI 2.4.3.

¹⁸³ Jf. UNC TPDI 2.3.1c(ii) og 2.5.1.

¹⁸⁴ Jf. UNC TPDI 2.5.5.

¹⁸⁵ Jf. UNC TPDI 2.3.1c (iii) og 3.6.1. Leveringspunkt identifiseres for hvert rør hvor gass kan strømme inn i systemet («Individual System Entry Point»).

kvalitetsforpliktelse; det kreves at gass som leveres til nettet er i samsvar med spesifikasjonene i kvalitetskravene. For det andre har brukeren en leveringsforpliktelse; gassen brukeren leverer til nettet skal fordeles jevnt over gasdøgnet («Gas Flow Day»). Jeg ser først på brukerens kvalitetsforpliktelse.

En bruker skal ikke tilby for levering eller levere gass til nettet hvis ikke gassen oppfyller gjeldende kvalitetskrav for systempunktet.¹⁸⁶ Det er på leveringspunktet kravene må være oppfylt. Kvalitetsforpliktelsen motsvares som oftest av en rett for transportøren til å avvise gass som ikke er i tråd med kvalitetskravene.

Det finnes to unntak fra brukerens forpliktelse til å levere gass som er i samsvar med kvalitetskravene. Det første unntaket gjelder hvis «Local Operating Procedures» inneholder regler som gir transportøren rett til å i begrensede perioder tillate levering av gass som ikke er i samsvar med kvalitetskravene.¹⁸⁷ Unntak gjelder videre hvis det foreligger en «Special Delivery Arrangement».¹⁸⁸ En «Special Delivery Arrangement» er grovt sett en særlig avtale for et inngangspunkt hvor transportøren godtar levering av gass som ikke er i samsvar med kvalitetskravene.

Transportøren har rett til å avvise gass som ikke er i samsvar med kvalitetskravene.¹⁸⁹ Det er ingen begrensninger i forhold til hvilke av kvalitetskravene som kan være avvisningsgrunnlag. Avvisningsretten inntreffer imidlertid først etter at gass som ikke oppfyller kvalitetskravene overstiger toleransegrensen for avvik oppstilt i kravene. Visse mindre avvik fra inngangsvilkårene godtas

---

¹⁸⁶ Jf. UNC TPDI 3.3.1.

¹⁸⁷ Jf. UNC TPDI 3.3.1 og 2.6.6.

¹⁸⁸ Jf. UNC TPDI 3.3.1 og 3.5, se særlig 3.5.1.

¹⁸⁹ Jf. UNC TPDI 3.3.2, 3.3.7 og 2.4.3.

altså. Når avvisningsretten først er aktuell står transportøren fritt i avgjørelsen av om han vil avvise eller motta gassen.¹⁹⁰ Han kan godta eller avvise gassen fullstendig eller delvis.

Hvis gass som ikke er i samsvar med kvalitetskravene, etter at det er tatt hensyn til toleransegrensene, blir levert til totalsystemet, må brukerne erstatte transportørens tap.¹⁹¹ Dette gjelder selv om transportøren var klar over at han mottok gass som ikke overholdt kvalitetskravene.¹⁹² Når transportøren blir klar over at gass som blir eller har blitt levert vil gi transportøren rett til å kreve erstatning, skal han så snart det rimeligvis er praksisk mulig («reasonably practicable») informere brukeren om dette.¹⁹³ Transportøren mister imidlertid ikke sitt erstatningskrav hvis han ikke får informert brukeren.

Det er verdt å merke seg at ikke alle brudd på kvalitetskravene medfører erstatningsplikt for brukeren. Brukeren er ikke erstatningspliktig dersom det er kvalitetskravene til trykk eller lukt gassen ikke overholder.¹⁹⁴ Imidlertid kan operatøren velge å avvise slik gass.¹⁹⁵ Avvisningsretten går altså lengre enn erstatningsretten.

Hvis flere brukere leverer gass til gasstransportsystemet på et inngangspunkt anses alle for å ha levert gass med samme leveringskarakteristika.¹⁹⁶ Alle brukerne blir dermed erstatnings-

---

¹⁹⁰ En begrensning på transportørens mulighet til å velge å motta gassen kan finnes i lover og offentlige reguleringer, jf. TPDI 3.3.2b og GTC 1.

¹⁹¹ Jf. UNC TPDI 3.3.5 og 3.3.7.

¹⁹² Jf. UNC TPDI 3.3.3.

¹⁹³ Jf. UNC TPDI 3.3.6.

¹⁹⁴ Jf. UNC TPDI 3.3.5 og 3.4.6.

¹⁹⁵ Jf. UNC TPDI 3.3.2 og 3.3.7 som ikke inneholder et slikt unntak som erstatningsplikten.

¹⁹⁶ Jf. UNC TPDI 3.2.2 og 2.4.4.

pliktige til transportøren om gass som ikke er i samsvar med kvalitetskravene leveres til nettet.¹⁹⁷ Transportørens erstatningskrav fordeles mellom brukerne i forhold til hvilken mengde gass den enkelte har levert til nettet.¹⁹⁸

Erstatningen til transportøren skal dekke alle rimelige kostnader påløpt på grunn av levering av gass som ikke er i samsvar med kvalitetskravene.¹⁹⁹ Transportøren får altså dekket sitt konkrete tap. Erstatningsbeløpet skal dekke alle utgifter ved vask eller rydding av relevante deler av gasstransportssystemet. Hvis transportøren har hatt utgifter ved å ta rimelige forholdsregler («reasonable measures») for å sikre at det relevante systemet kan bli operert i samsvar med gjeldende offentlig regulering, skal også dette dekkes. Det finnes imidlertid et tak på erstatningsbeløpet den enkelte bruker kan bli ansvarlig for.²⁰⁰

Jeg går nå over til å behandle skipernes leveringsforpliktelse. Brukeren skal levere dagens gassmengde i like kvantum per tidsenhet - den gassmengden brukeren leverer til nettet skal fordele seg jevnt på døgnetts timer.²⁰¹ Hvis endring i leveringsraten skjer, skal endringen i utgangspunktet kun skje fra starten av dagen.²⁰² Hvis endringen først skal skje innen dagen, kan den først skje fra det tidspunktet brukeren melder ifra at endring skal finne sted.²⁰³

Brukerens leveringsforpliktelse er en innsatsforpliktelse; brukeren skal gjøre «all reasonable endeavours» for å levere gass i

---

¹⁹⁷ Jf. UNC TPDI 3.3.5, se også TPDE 1.1.2c.

¹⁹⁸ Jf. UNC TPDI 3.4.1 og 3.1.2.

¹⁹⁹ Jf. UNC TPDI 3.3.5 og 3.4.1 og GTC 1, se også TPDI 3.4.

²⁰⁰ Se TPDI 3.4.2, 3.1.2 og GTC 2.7.1 for utregningen.

²⁰¹ Jf. UNC TPDI 3.10.1, 3.10.2b og TPDC 1.8.

²⁰² Jf. UNC TPDI 3.10.2a og 3.10.1.

²⁰³ Jf. UNC TPDI 3.10.1, 3.10.2a og TPDC 4.1.9c.

samsvar med bestemmelsene beskrevet over.²⁰⁴ Følgene av brudd på denne forpliktelsen er ikke særskilt regulert i avtalen.²⁰⁵

I avtalen mellom National Grid NTS og operatøren av leveringsfasiliteten identifiseres det punktet eiendomsretten til gass går over til transportøren - leveringspunktet.²⁰⁶ Brukeren garanterer at han på leveringspunktet har eiendomsrett («title») til gass som blir levert eller tilbudt for levering til systemet.²⁰⁷ På dette tidspunktet garanterer brukeren at gassen vil være

«...free of any lien, charge, encumbrance or adverse claim (as to title or otherwise), including any claim for any tax, royalty or other charge in respect of the production, gathering, processing and tendering of gas arising on or before delivery thereof to the Total System.»²⁰⁸

Brukeren skal holde transportøren skadesløs for brudd på garantiene.²⁰⁹

3.2.4 Transportørens mottaksforpliktelse

I dette avsnittet behandles innholdet av transportørens mottaksforpliktelse, og følgene av at mottaksforpliktelsen ikke oppfylles.

Utgangspunktet er at transportøren har plikt til å motta gass tilbudt for levering til nettet på inngangspunktene i et «Aggregate System Entry Point».²¹⁰ Solgt entrykapasitet på et «Aggregate System Entry Point» danner rammene for mottaksforpliktelsen.

---

²⁰⁴ Jf. UNC TPDI 3.10.1.

²⁰⁵ UNC inneholder imidlertid generelle ansvarsbegrensningsregler i TPDV 8. Disse behandles ikke i avhandlingen, jf. avsnitt 1.3.

²⁰⁶ Jf. UNC TPDI 3.6.2 og 3.6.1. Se avsnitt 3.2.5 for nærmere redegjørelse for reglene.

²⁰⁷ Jf. UNC TPDI 3.6.3.

²⁰⁸ Jf. UNC TPDI 3.6.3 b).

²⁰⁹ Jf. UNC TPDI 3.6.4.

²¹⁰ Jf. UNC TPDI 3.7.1.

Mottaksforpliktelsen består i å motta gass så langt gassleveringene til nettet ikke overstiger den tilgjengelige faste entrykapasiteten det aktuelle punktet. Det er den faste inngangskapasiteten brukerne til sammen innehar på punktet som er avgjørende. Gasstransportavtalen inneholder ikke en mottaksforpliktelse for gass som leveres etter avbrytbar kapasitet. Imidlertid må bestemte grunner foreligge før National Grid NTS kan avbryte kapasiteten.²¹¹

Med tilgjengelig kapasitet menes kapasitet som brukerne innehar på «Gas Flow Day», etter at det er regnet med eventuelle kapasitetssalg.²¹² Kapasitet som brukerne har solgt til National Grid NTS trekkes også ifra når omfanget av mottaksforpliktelsen bestemmes.²¹³

Det finnes unntak fra mottaksforpliktelsen i gasstransportavtalen.²¹⁴ Her nevnes kun et par av unntakene. For det første kan operatøren nekte å akseptere en brukers levering av gass hvis vilkår i «Network Entry Provisions»²¹⁵ ikke er oppfylt og dette for eksempel påvirker transportørens evne til operere det relevante systemet.²¹⁶ At operatøroppgaven påvirkes av at vilkårene i «Network Entry Provisions» ikke er oppfylt er kun en av grunnene

---

²¹¹ Se avsnitt 3.1.2.

²¹² Jf. UNC TPDB 1.4b. Se avsnitt 3.1.3 for redegjørelse for handel med kapasitet.

²¹³ Jf. UNC TPDI 3.7.1 og TPDB 2.10.8.

²¹⁴ Se UNC TPDI 3.7.1 som generelt fastslår dette.

²¹⁵ Regler og vilkår som angir kravene for levering av gass til nettet. «Network Entry Provisions» er en del av avtalen mellom National Grid NTS og operatøren av leveringsfailiteten, se avsnitt 3.2.2.

²¹⁶ Jf. UNC TPDI 2.3.4. Denne virkningen er forbeholdt andre avvik fra «Network Entry Provisions» enn uoverensstemmelse med «Gas Entry Conditions». Følgen av at disse ikke er overholdt, er behandlet i avsnitt 3.2.3.

transportøren kan ha for å nekte mottak av gass.²¹⁷ Et annet unntak fra mottaksforpliktelsen foreligger hvis den gassmengden som leveres overstiger den fysiske gasstrømmen et gasstransportrør har mulighet til å motta.²¹⁸

Verdt å merke seg er at hvis transportrestriksjoner foreligger eller ligger an til å bli aktuelle på et inngangspunkt, kan transportøren avbryte gasstrømmen på punktet.²¹⁹ Dette er imidlertid ikke et unntak fra mottaksforpliktelsen så fremt den gassmengden som tilbys for levering til nettet ikke overstiger den faste, tilgjengelige, justerte kapasiteten på punktet.²²⁰

Hvis transportøren ikke mottar gass slik han er forpliktet til, skal National Grid NTS betale en erstatning til brukerne.²²¹ Det er de brukerne som innehar tilgjengelig, fast entrykapasitet på det aktuelle «Aggregate System Entry Point» den dagen transportøren ikke oppfyller sin mottaksforpliktelse som er erstatningsberettiget.²²² Brukere som bare innehar avbrytbar kapasitet mottar ikke erstatning hvis gass disse tilbyr for levering ikke blir mottatt.

Kort fortalt fastsettes erstatningen ved at at differansen mellom den gassmengden som ville ha blitt akseptert i samsvar med mottaksforpliktelsen og den kvantiteten som ble akseptert multipliseres med den største av to ulike rater.²²³ Grovt sett kan man si at den ene raten baserer seg på gjennomsnittsprisen av kvartalsvis og månedlig entrykapasitet. Den andre tar utgangspunkt

---

²¹⁷ Flere hjemler for avvisning finnes i TPDI 2.3.4.

²¹⁸ Jf. UNC TPDI 3.8.

²¹⁹ Jf. UNC TPDI 3.9.1 og GTC 2.4.1.

²²⁰ Jf. UNC TPDI 3.7.5.

²²¹ Jf. UNC TPDI 3.7.2, 3.7.3 og 3.7.4, se også 3.7.7.

²²² Jf. UNC TPDI 3.7.3 og 3.7.2.

²²³ Jf. UNC TPDI 3.7.1, 3.7.2, 3.7.3 og 3.7.7.

i det beløpet National Grid NTS betaler for at brukerne overgir kapasitet til National Grid NTS. Erstatningen fordeles mellom brukerne etter hvor mye kapasitet den enkelte innehar.²²⁴ Erstatningsbeløpet National Grid NTS kan bli ansvarlig for ovenfor en bruker er imidlertid oppad begrenset i avtalen.²²⁵

3.2.5 Overgang av «title»

Når gass leveres til totalsystemet på leveringspunktet, går eiendomsretten («title») til gassen over til transportøren:

«Title and (without prejudice to any other provision of this section I) risk in gas delivered to the Total System at a System Entry Point shall pass to the Transporter at the relevant point of delivery established in accordance with paragraph 3.6.1.»²²⁶

Kort fortalt er «title» i engelsk rett betegnelsen på en persons rett til å kontrollere og disponere over eiendom.²²⁷ Uttrykket brukes ofte grovt sett for å referere til en persons rett eller interesse i en ting.²²⁸ Man opererer med ulike typer av «title». Retten vil variere etter hjemmelsgrunnlaget, for eksempel etter om en ting er i «possession» (gir for eksempel rett til å utøve eksklusiv rådighet over eiendom) eller «ownership» (gir i utgangspunktet rett til å bruke og utnytte eiendom og til å overdra retten til andre). I det «title» betegner retten til å forføye over eiendom/ting er begrepet «råderett» etter min oppfatning det mest dekkende uttrykket i norsk rett. I juridisk teori er «title»-bestemmelsen i

---

²²⁴ Se om de nærmere reglene i 3.7.3 og 3.7.4.

²²⁵ Se UNC TPDI 3.7.4 for utregningen.

²²⁶ Jf. UNC TPDI 3.6.2.

²²⁷ Se Black's Law Dictionary side 1493-1494, side 1183-1184 og side 1131, og Walker 1980 side 1221.

²²⁸ Se Clarke/Kohler 2005 side 383.

gasstransportavtalen forstått som at transportøren har eiendomsrett til gass i nettet.²²⁹ «Title» oversettes dermed med «eiendomsrett» i avhandlingen.

Eiendomsretten («title») til gass går over til den brukeren som tar gass ut av nettet på et avtakspunkt.²³⁰ Det er altså mens gassen er inne i gasstransportsystemet transportøren som har eiendomsrett til den.

Det er på leveringspunktet eiendomsretten går over til transportøren. Skiperen mottar ikke vederlag for gass som leveres til nettet. Gassen selges altså ikke til transportøren.

Levering av gass til totalsystemet gir imidlertid brukeren rett til å forføye over et kvantum gass tilsvarende den mengden han har levert. Skiperen betaler ikke transportøren for den gassmengden han råder over, så fremt det er samsvar mellom levert gassmengde og den mengden skiperen forføyer over. Skiperen kan altså råde over gass i nettet uten at transportøren, som på dette tidspunktet har eiendomsrett til gassen, kan kreve en motytelse fra skiperen. Skiperens krav på ytelse fra transportøren kan karakteriseres som en *fordring* på ham.²³¹

Denne fordringen på transportøren kan realiseres på tre ulike måter: For det første kan skiperen ta gassmengden ut av totalsystemet. For det andre har han mulighet til å overdra fordringen til en annen skiper i nettet. For det tredje kan fordringen bli oppfylt i penger. Dette skjer automatisk hvis skiperen ikke råder over gassen på en av de to andre måtene. En kombinasjon av de tre alternativene er også mulig, for eksempel ved at skiperen tar noe

---

²²⁹ Jf. Robson/Stanger/Tyler R.50: februar 2006 side 1357 (1-1146).

²³⁰ Jf. UNC TPDJ 3.7.3, se også 3.1.1.

²³¹ Se Hagstrøm 2003 side 25-27.

gass ut av systemet og selger resten av fordringen til en annen skiper.

Selv om transportøren har eiendomsrett til gass i nettet er ikke hans eiendomsrett absolutt i den forstand at transportøren står fritt til å forføye over gassen på den måten han ønsker. Man kan si at eiendomsretten er *begrenset*. Det er skiperens fordring på transportøren som begrenser transportørens eiendomsrett.

Rekkevidden av fordringen og innholdet av transportørens eiendomsrett til gass i nettet er knyttet til begrepet om en skipers balanse. Det er dermed mest hensiktsmessig å redegjøre for fordringen og eiendomsrettens rekkevidde etter at begrepet skiperens balanse er forklart. Jeg går derfor nærmere inn på fordringen i kapittel 7.

3.2.6 Fastsettelse av leveringskvantum

Gass som leveres til nettet på et inngangspunkt, anses for å være en ensartet gasstrøm.²³² Hvis flere skipere en dag leverer gass på et inngangspunkt, er det ikke mulig å måle hvor mye gass den enkelte skiper har levert. Fastsettelse av hvor mye gass en bruker har levert til nettet er nødvendig for eksempel for å kalkulere brukerens leveringstariff, brukerens betalinger for å levere mer gass enn han har kjøpt kapasitet til, brukerens betaling for differanse mellom nominert og faktisk levering og hva brukeren må betale for å være i ubalanse.²³³ Hvordan det bestemmes hvor mye gass den enkelte bruker har levert til nettet, behandles i dette avsnittet.

---

²³² Jf. UNC TPDI 3.2, se også Robson/Stanger/Tyler R- 50: Februar 2006 side 1366 (1-1155).

²³³ Jf. UNC TPDE 1.1.1. Avgiftene kalles «NTS Commodity Charges», «Overrun Charges», «Scheduling Charges» og «Daily Imbalance Charges».

Den kvantiteten gass en skiper har levert til totalsystemet kalles «User's Daily Quantity Input» (UDQI).²⁵⁴ UDQI bestemmes for hver bruker den enkelte «Gas Flow Day» og for hvert «System Entry Point». Nedenfor gjennomgås hovedreglene i hvordan UDQI bestemmes.

Innen sju dager²⁵⁵ etter levering av gass til totalsystemet skal brukeren, hvis han har meldt fra om levering av gassen (nominert),²⁵⁶ fremlegge en rapport hvor han fastslår hvor mye gass han har levert på det aktuelle inngangspunktet.²⁵⁷ Rapporten kalles «Entry Allocation Statement». Hvis alle nominerende brukere har fremlagt rapporter²⁵⁸ og summen av gassmengden brukerne har gjort krav på i rapportene er lik den mengden gass som er målt²⁵⁹ som levert til gasstransportsystemet, vil en nominerende brukers

---

²⁵⁴ Jf. UNC TPDE 1.1.2a og 2.1.1.

²⁵⁵ Jf. UNC TPDE 2.1.2. Lørdag, søndag og alminnelige fridager teller ikke med, jf. GTC 2.2.1b.

²⁵⁶ Se UNC TPDE 2.1.2 og 1.1.3b. Hvis brukeren er ansett for å ha nominert, skal han også fremlegge en «Entry Allocation Statement». Se avsnitt 3.3.3 for redegjørelse for nominasjoner. En bruker som ikke har fremlagt en inputnominasjon kan også levere en «Entry Allocation Statement». For han gjelder imidlertid særlige regler, se særlig TPDE 2.1.6c.

²⁵⁷ Jf. UNC TPDE 1.1.3 og 2.1.2. Fullstendig oversikt over hva som skal presiseres i rapporten finnes i TPDE 2.1.2. Brukeren kan utnevne en person til å fremlegge rapportene på sine vegne. Regler om dette finnes i UNC TPDE 2.2, TPDV 6, se også TPDE 2.3. Det blir for detaljert å gå nærmere inn på dette.

²⁵⁸ Rapportene må være fremlagt innen «Entry Close-out Date», som er klokken 2400 på den femtende dagen i måneden etter den måneden gassen ble levert, jf. UNC TPDE 2.1.7a og 1.8.1a.

²⁵⁹ Hvor mye gass som leveres til gasstransportsystemet på en dag måles etter reglene i UNC TPDI 2.5, se også TPDE 1.4.1. Ved å bli part til Uniform Network Code, godtar en skiper at målingen er bindende, jf. TPDI 2.5.5.

UDQI være lik den kvantiteten gass brukeren sier han har levert på det aktuelle systempunktet.²⁴⁰

Hvis ikke alle nominerende brukere har fremlagt rapporter eller hvis den gassmengden brukerne hevder de har levert til systempunktene ikke tilsvarer den mengden som er målt som levert, vil en brukers UDQI bli bestemt ved å fordele den målte gassmengden mellom brukerne i forhold til den gassmengden brukerne har nominert for levering på inngangspunktet.²⁴¹ Hvis gass blir levert til et inngangspunkt uten at noen brukere har fremlagt inputnominasjoner for det punktet, vil gassmengden bli fordelt mellom de brukerne som leverte gass dagen før og i tilsvarende mengder som dagen før.²⁴²

3.3 Meldinger til operatøren om levering av gass (inputnominasjoner)

3.3.1 Innledning

Tema for dette kapittelet er skiperens plikt til å melde fra til operatøren om levering av gass til nettet – nominere.

Det er tre typer nominasjoner. Man skiller mellom nominasjoner for levering av gass til nettet (inputnominasjoner) og nominasjoner for avtak av gass fra nettet (outputnominasjoner). For gasshandel i nettet fremlegger dessuten partene handelsnominasjoner til operatøren.

En skips inputnominasjoner og outputnominasjoner på en dag trenger ikke angi samme gassmengde.²⁴³ Hvis skiperen setter inn og

---

²⁴⁰ Jf. UNC TPDE 2.1.6b og 2.1.7. Se også 2.3.

²⁴¹ Jf. UNC TPDE 2.1.8.

²⁴² Jf. UNC TPDE 2.1.9.

²⁴³ Jf. UNC TPDC 1.3.

tar ut av nettet ulike mengder gass, vil han imidlertid havne i ubalanse og måtte betale for dette.²⁴⁴

I avsnitt 3.3.2 redegjøres først for behovet for en nominasjonsplikt. Hvordan inputnominasjoner fremlegges behandles i avsnitt 3.3.2 nedenfor. Outputnominasjoner går jeg inn på i avsnitt 4.3 under kapittelet om avtak av gass fra gasstransportsystemet. Handelsnominasjoner behandles i kapittel 8 om gasshandel.

En skiper kan endre en input- eller outputnominasjon med en renominasjon. Dette vil for eksempel være aktuelt hvis en skiper ser at han kommer til å levere mindre gass enn han hadde nominert. Hvordan en bruker renominerer inputnominasjoner er temaet for avsnitt 3.3.4.

Hvis en skiper leverer et annet kvantum gass enn det nominerte, vil han måtte betale en avgift for dette. Avgiften må først betales etter at visse toleransegrenser er overskredet. Videre er avgiften differensiert etter hvor stort avviker mellom nominert og levert kvantum er. Avgift for over/underlevering i forhold til nominert volum behandles i avsnitt 3.3.5.

3.3.2 Behovet for nominasjonsplikten

Som vi har sett i avsnitt 3.1 gir kapasitet en bruker rett til å levere gass til gasstransportsystemet. Brukere som skal avta gass fra nettet har også kapasitet for avtaket.²⁴⁵ Informasjon om hvor mye kapasitet brukerne innehar, gir imidlertid ikke nødvendigvis et riktig bilde av hvor mye gass som kommer til å bli levert eller avtatt fra nettet. For det første utnytter ikke en bruker nødvendigvis den kapasiteten han har kjøpt. For eksempel kan en skiper som har kjøpt månedlig entrykapasitet ønske å levere gass på 20 av 30

---

²⁴⁴ Se kapittel 6.

²⁴⁵ Avtakskapasitet behandles i avsnitt 4.2.

dager. Videre vil det variere hvor mye gass som blir tatt ut av nettet, etterspørsel etter gass er for eksempel svært væravhengig.

Gasstransportsystemet må imidlertid være i balanse hele tiden. Det er viktig at systemet blir holdt i balanse både av hensyn til systemets sikkerhet og effektivitet. Utførlig informasjon om hvor mye gass brukerne vil levere og avta fra nettet er derfor svært viktig, og slik fullstendig informasjon gir ikke den kontraherte kapasiteten. For å gjøre det mulig for National Grid Gas å utføre operatøroppgavene, særlig balanseringsoppgaven, har enkelte skiper derfor plikt til å meddele operatøren levering og avtak av gass fra nettet ved input- og outputnominasjoner.²⁴⁶

3.3.3 Inputnominasjoner

Temaet for dette avsnittet er innholdet av en skipers plikt til å fremlegge inputnominasjoner.²⁴⁷ Jeg vil først behandle hvilken informasjon inputnominasjon skal inneholde og innenfor hvilke tidsrammer nominasjonen skal fremlegges.

En inputnominasjon avgis for hvert inngangspunkt,²⁴⁸ og det er oppstilt formkrav til nominasjonene i gasstransportavtalen. I inputnominasjonen må skiperen opplyse om når han skal levere gass til systemet, sin identitet, hvilke inngangspunkt leveringen vil skje på og hvilken mengde gass brukeren skal levere til

---

²⁴⁶ Jf. UNC TPDC 1.1.1. Hvordan balansering av nettet skjer behandles i kapittel 5.

²⁴⁷ Jf. UNC TPDC 3.1.1.

²⁴⁸ Jf. UNC TPDC 3.2.1, se også TPDA 2.2.1.

gasstransportsystemet.²⁴⁹ Dessuten må enten volum eller «calorific value» av gass som skal leveres fremgå av nominasjonen.²⁵⁰

Tidsfristen for å nominere gass for levering til nettet er klokken 1430 dagen før levering.²⁵¹ Brukerne kan tidligst fremlegge en inputnominasjon 30 dager før den dagen levering av gass til gasstransportsystemet skal skje («Gas Flow Day»).

Hvis en skipers inputnominasjon ikke oppfyller formkravene eller hvis nominasjonen ikke er fremlagt innenfor tidsrammene for nominasjonen, kan National Grid NTS velge mellom å avvise eller godkjenne brukerens nominasjon.²⁵²

National Grid NTS kan også avvise nominasjonen hvis den angir en «calorific value», eller et volum som innebærer en «calorific value», som ikke er i samsvar med gjeldende kvalitetskrav.²⁵³

Videre kan operatøren velge å avvise nominasjonen hvis den innbefatter flere inngangspunkt (som nevnt foran skal det fremlegges en inputnominasjon for hvert inngangspunkt) eller hvis den er fremlagt for et inngangspunkt hvor det i et vedlikeholdsprogram er bestemt at gass ikke skal bli levert på den aktuelle dagen.²⁵⁴

De manglene ved en inputnominasjon som kvalifiserer til avvisning av nominasjonen er altså oppstilt i avtalen. Hvorvidt National Grid NTS faktisk skal godkjenne eller avvise en inputnominasjon hvis en

---

²⁴⁹ Jf. UNC TPDC 3.2.2.

²⁵⁰ Kort fortalt betegner «Calorific Value» energiinnholdet i gassen, se nærmere i avsnitt 3.2.2.

²⁵¹ Jf. UNC TPDC 3.3.1 og 1.2, se også GTC 2.2.1d.

²⁵² Jf. UNC TPDC 3.4.1.

²⁵³ Se om kvalitetskravene i avsnitt 3.2.2.

²⁵⁴ Jf. UNC TPDC 3.4.1a, 3.2.1, 3.2.3 og TPD 1.2.1.

av grunnene foreligger, er opp til operatøren.²⁵⁵ Hvis en brukers inputnominasjon avvises, eller hvis brukeren ikke har fremlagt en inputnominasjon innen fristen, er ikke nominasjonsplikten oppfylt.²⁵⁶

Selv om en bruker fremlegger en inputnominasjon før «Gas Flow Day» tas ikke avgjørelsen av om nominasjonen skal avvises eller godkjennes før tidsfristen for å fremlagge inputnominasjoner går ut.²⁵⁷ Hvis National Grid NTS ikke har avvist en fremlagt inputnominasjon innen 60 minutter etter fristen, anses nominasjonen som godkjent.²⁵⁸ Dette betyr at nominasjoner som ikke er avvist innen klokken 1530 dagen før levering vil være godkjent. Når National Grid NTS har godkjent, eller anses for å ha godkjent, en nominasjon, kan ikke avgjørelsen endres selv om operatøren senere oppdager at nominasjonen skulle vært avvist.²⁵⁹

Når inputnominasjonen er godkjent eller anses som godkjent, er brukerens forpliktelse til å avgi nominasjoner oppfylt.²⁶⁰ Når skiperen har nominert gass for levering til gasstransportssystemet, har han plikt til å levere gass til systemet i samsvar med det kvantumet som er nominert for levering på de enkelte inngangspunktene.²⁶¹ Hvis skiperen ikke gjør dette vil han, etter visse toleransegrenser er overskredet, måtte betale en avgift for

---

²⁵⁵ Jf. UNC TPDC 3.4.1.

²⁵⁶ Jf. UNC TPDC 3.4.3. Unntak gjelder hvis brukeren fremlegger en «New Renomination», se i avsnitt 3.3.4.

²⁵⁷ Jf. UNC TPDC 3.4.2 og 1.2. Det vil si klokken 1430 dagen før levering.

²⁵⁸ Jf. UNC TPDC 3.4.4.

²⁵⁹ Jf. UNC TPDC 1.10b.

²⁶⁰ Jf. UNC TPDC 3.1.1 og 1.1.4.

²⁶¹ Jf. UNC TPDF 3.1.1.

over-/underleveringen. Han beholder fordringen han får på transportøren ved levering av gass til nettet.²⁶²

Etter Uniform Network Code kan en bruker fremlegge en inputnominasjon hvor gassmengden som nomineres for levering er satt til null.²⁶³ Dette vil være aktuelt for brukeren dersom han er usikker på om han kommer til å levere gass til nettet. For brukeren er det flere fordeler med å fremlegge en inputnominasjon på null hvis han muligens skal levere gass, i forhold til å ikke nominere. For det første har brukeren så fremt han har nominert til null mulighet til å endre nominasjonen senere.²⁶⁴ For det andre vil en bruker som leverer gass etter en inputnominasjon på null, bare måtte betale en avgift for overleveringen. Han beholder fordringen han får på transportøren ved levering av gass til nettet, i motsetning til om han leverer gass til nettet uten å ha nominert. I utgangspunktet vil gass som leveres til nettet uten forutgående nominasjon nemlig bli tvangskjøpt av operatøren, og skiperen får ingen fordring på transportøren tilsvarende den leverte gassmengden.²⁶⁵ Denne regelens rekkevidde innskrenkes av en spesialregel for inputnominasjoner til NTS-systemet. Hvis brukeren ikke har fremlagt en inputnominasjon på et inngangspunkt på NTS-systemet anses han etter gasstransportavtalen for å ha nominert til null.²⁶⁶ Hvis brukeren etter dette leverer gass på systempunktet vil det, siden han anses for å ha nominert, være reglene om

---

²⁶² Over-/underlevering i forhold til nominert volum behandles i avsnitt 3.3.5.

²⁶³ Jf. UNC TPDC 1.1.6.

²⁶⁴ Jf. UNC TPDC 4.1.3a som fastslår hovedregelen om at nominasjoner må være fremlagt for at brukeren senere skal ha rett til å renominere. Det finnes imidlertid unntak, se avsnitt 3.3.4 om renominasjoner.

²⁶⁵ Disse reglene om "Unauthorised Gas Flows" finnes i UNC TPDE 4.

²⁶⁶ Jf. UNC TPDC 3.2.4 og 1.1.4.

overlevering i forhold til nominert volum som gjelder, ikke reglene om levering av gass uten forutgående nominasjon.

3.3.4 Endring av nominasjoner

Temaet i dette avsnittet er endringer av fremlagte inputnominasjoner.

Utgangspunktet er at en inputnominasjon ikke kan endres etter at tidsfristen for å fremlegge nominasjonen har gått ut.²⁶⁷ I fastsatte tilfeller kan imidlertid en bruker til en viss grad endre nominasjonen, og også fremlegge nye nominasjoner, etter at fristen for å fremlegge nominasjonen er utløpt.²⁶⁸ Endringen skjer ved renominasjoner. Nedenfor behandles først en brukers behov og insentiver for å renominere. Det vurderes om brukeren har plikt til å renominere. Deretter ser jeg på de viktigste reglene som fastslår i hvilken utstrekning brukeren kan renominere en inputnominasjon.

Nominasjoner betegner en brukers planer for levering og avtak av gass fra nettet. Disse planene kan endre seg etter at tidsfristen for å fremlegge vanlige nominasjoner er utløpt, for eksempel på grunn av værforandringer som fører til økt konsum av gass eller gasshandel i nettet.²⁶⁹ Hvis en bruker for eksempel ønsker å levere mindre gass enn den nominerte gassmengden, kan han endre nominasjonen ved en renominasjon.

Brukeren har et økonomisk insentiv til å til enhver tid ha korrekte nominasjoner – det vil si nominasjoner som gjenspeiler hans faktiske planer for levering og avtak av gass. Hvis det er en differanse, som overstiger en toleransegrense, mellom den mengden gass brukeren leverer/avtar fra totalsystemet og brukeren

---

²⁶⁷ Jf. UNC TPDC 4.1.1, se også 1.2.

²⁶⁸ Jf. UNC TPDC 4.1.2.

²⁶⁹ Jf. Weston 1997 side 46.

nominasjoner, vil brukeren måtte betale en avgift for dette.²⁷⁰ Hvis skiperen renominerer unngår han denne avgiften.

For operatøren er renominasjonene sentrale. Nominasjoner er National Grid NTS' fremste kilde til informasjon om hvor, når og i hvilken mengde gass vil bli levert og tatt ut av totalsystemet. Ut ifra blant annet nominasjonene får operatøren et inntrykk av om balanseringstiltak vil være nødvendig. For operatøren er det dermed viktig at nominasjonene til enhver tid gjenspeiler en brukers planer for levering og avtak av gass.

Det kan spørres i hvilken utstrekning skiperen har plikt til å renominere. En bruker er etter Uniform Network Code pålagt å bruke «all reasonable endeavours» for å sikre at det er samsvar mellom kvantitet, rater og tidspunkt han akter å levere eller ta ut gass fra totalsystemet og nominasjonene.²⁷¹ Skiperens plikt til å renominere er altså en innsatsforpliktelse.²⁷²

Det neste spørsmålet er i hvilken utstrekning en bruker kan renominere en inputnominasjon. Man skiller mellom tilbaketrekking og endring av inputnominasjonen. Etter at nominasjonsfristen er gått ut, kan ikke brukeren trekke tilbake nominasjonen.²⁷³ Imidlertid kan nominasjonen endres ved en renominasjon etter nominasjonsfristen.

Som det vil fremkomme nedenfor har brukeren en vid adgang til å endre inputnominasjonen. Det er vanskelig å se noen realitet i regelen om at en bruker ikke kan trekke tilbake en nominasjon når endringsadgangen er så vid som den er. En bruker som ikke vil levere gass til nettet til tross for at han har fremlagt en inputnominasjon, vil ønske å trekke tilbake inputnominasjonen.

---

²⁷⁰ Avgiften behandles i avsnitt 3.3.5.

²⁷¹ Jf. UNC TPDC 1.1.5.

²⁷² Se Hagstrøm 2003 side 115 – 119.

²⁷³ Jf. UNC TPDC 4.1.1 og 1.2.

Dette har han ikke anledning til etter klokken 1430 dagen før levering. Hvis brukeren endrer nominasjonen til null, oppnår han samme resultat som om nominasjonen var blitt trukket tilbake.

I Uniform Network Code er det fastsatt begrensninger for når en inputnominasjon kan endres ved en renominasjon. I avhandlingen behandles de mest sentrale begrensningene.²⁷⁴

Den første begrensningen er tidsrammene for når en renominasjon kan fremlegges.²⁷⁵ Siste frist for å fremlegge en renominasjon er klokken 0400 på «Gas Flow Day». Det tidligste tidspunktet en skiper kan endre en nominasjon ved en renominasjon, er klokken 1500 dagen før «Gas Flow Day». En inputnominasjon kan dermed endres allerede en halv time etter at fristen for å fremlegge denne utløp.

For det andre kan skiperen i utgangspunktet bare kan fremlegge en renominasjon på et inngangspunkt hvor han på forhånd har avgitt en nominasjon.²⁷⁶ Det oppstilles imidlertid et unntak for nye renominasjoner («New Renominations»). Dette er inputnominasjoner som en bruker kan fremlegge i form av en renominasjon.²⁷⁷ Selv om fristen for å fremlegge inputnominasjoner har gått ut, har altså skiperen fortsatt mulighet til å nominere gass for levering.

Når adgangen til å fremlegge nye renominasjoner for levering av gass til nettet er så vid, kan det spørres om brukeren kan velge å fremlegge nye renominasjoner i stedet for inputnominasjoner innen den ordinære tidsfristen. Renominasjoner fremlegges nærmere levering enn ordinære inputnominasjoner og brukeren har da

---

²⁷⁴ Se UNC TPDC 4.1.3 hvor alle begrensningene er bestemt.

²⁷⁵ Jf. UNC TPDC 4.1.3b og 1.2.

²⁷⁶ Jf. UNC TPDC 4.1.3a.

²⁷⁷ Jf. UNC TPDC 4.1.3a, 4.1.9a og 4.1.11a.

antakeligvis bedre informasjon om sine leveringer. Imidlertid har brukeren har etter Uniform Network Code en innsatsforpliktelse (han er pålagt i avtalen å gjøre «all reasonable endeavours») til å nominere før den dagen han vil levere gass til nettet.²⁷⁸

For det tredje danner brukerens entrykapasitet en begrensning for hvilke inngangspunkt brukeren kan renominere på.²⁷⁹ Det er forholdet mellom hvor mye gass som skal leveres per tidsenhet og entrykapasitet som innskrenker hvilke inngangspunkt brukeren kan renominere på. Mengden gass brukeren skal levere per tidsenhet er den nominerte gassmengden delt på 24.²⁸⁰ Hvis den gassmengden brukeren skal leverere per tidsenhet på et inngangspunkt overstiger 1/24 av brukerens tilgjengelige entrykapasitet har ikke brukeren adgang til renominere på dette punktet. En sannsynlig begrunnelse for regelen er at renominasjoner skjer såpass nært levering. En slik begrensning finnes ikke for vanlige inputnominasjoner. Brukerens entrykapasitet har der ingen betydning for adgangen til å nominere gass for levering til nettet.

Jeg går nå over til å behandle når og hvordan en renominasjon skal fremlegges. Formkravene til renominasjoner er i utgangspunktet de samme som formkravene til inputnominasjoner.²⁸¹ I tillegg må brukeren opplyse hvilken inputnominasjon han vil endre,²⁸² og om når endringen skal gjelde fra.²⁸³ Etter gasstransportavtalen skal det gå minst en time fra

---

²⁷⁸ Jf. UNC TPDC 1.1.5 og 1.1.2g.

²⁷⁹ Jf. UNC TPDC 4.1.4.

²⁸⁰ Jf. UNC TPDI 3.10 og TPDC 1.8.

²⁸¹ Jf. UNC TPDC 4.1.5.

²⁸² Jf. UNC TPDC 4.1.5 a. Dette gjelder ikke når brukeren fremlegger nye renominasjoner.

²⁸³ Jf. UNC TPDC 4.1.5b og 4.1.9c.

renominasjonen fremlegges og til endringen i levering begynner.²⁸⁴ Endringen kan bare skje timesvis.²⁸⁵

NGN kan velge mellom å avvise eller godkjenne renominasjoner hvor formkravene ikke er fulgt.²⁸⁶ Som for inputnominasjoner anses renominasjonen for godkjent hvis den ikke har blitt avvist innen en time etter den var fremlagt.²⁸⁷ Verdt å merke seg er at det ikke en avvisningsgrunn i seg selv at balanseringstiltak i løpet av dagen vil bli resultatet av endringene under renominasjonen.²⁸⁸

Bestemmelsen som fastslår når National Grid NTS kan velge å avvise eller godkjenne en renominasjon viser bare til formkravene som gjelder for vanlige nominasjoner og ikke til de spesielle kravene til renominasjoner. Det kan da spørres om det ikke er en avvisningsgrunn at en renominasjon ikke fyller disse særlige kravene. Det slås fast i gasstransportavtalen at National Grid NTS ikke behøver å bestemme om en renominasjon er i samsvar med kravene i TPDC 4 før de avviser eller godkjenner nominasjonen.²⁸⁹ TPDC 4 omhandler alle formkrav til renominasjoner. Det må da antas at operatøren også kan avvise en renominasjon som ikke oppfyller tilleggskravene for renominasjoner.

En godkjent renominasjon erstatter den tidligere nominasjonen.²⁹⁰ Hvis en renominasjon blir avvist, skal den opprinnelige nominasjonen fremdeles gjelde.²⁹¹

---

²⁸⁴ Jf. UNC TPDC 4.1.9c og 4.1.10.

²⁸⁵ Jf. UNC TPDC 1.9 og 4.1.10.

²⁸⁶ Jf. UNC TPDC 4.1.6 med videre henvisninger.

²⁸⁷ Jf. UNC TPDC 4.1.7a.

²⁸⁸ Jf. UNC TPDD 1.2.3.

²⁸⁹ Jf. UNC TPDC 4.3.1.

²⁹⁰ Jf. UNC TPDC 4.1.8.

²⁹¹ Jf. UNC TPDC 4.1.6. Dette vil ikke gjelde for nye renominasjoner, der finnes det ingen på forhånd gjeldende nominasjon på tidspunktet for den nye renominasjonen.

3.3.5 Over/underlevering i forhold til nominert volum

Når en skiper har nominert en mengde gass for levering til nettet, har han plikt til å levere gass i samsvar med det nominerte volumet. Hvis skiperen leverer²⁹² mer eller mindre gass enn det nominerte kvantumet, vil han måtte betale en avgift for over/underleveringen. Avgiften kalles «Scheduling Charges».²⁹³ Her behandles en brukers betaling for avvik mellom det kvantumet gass som er nominert for levering og det faktisk leverte, altså forholdet mellom inputnominasjoner og levert gass. Jeg ser først på begrunnelsen for avgiften. Redegjørelse for når avgiften inntreer og hvordan den bestemmes følger deretter.

Begrunnelsen for at skiperne må betale en avgift for over/underlevering i forhold til nominert volum, er todelt. For det første skaper avgiften et økonomisk insentiv for skiperne til å nominere korrekt. For det andre skal avgiften dekke de uventede balanseringsutgiftene National Grid NTS får som en følge av over/underleveringene. Nominasjonene er en svært viktig kilde for National Grid NTS til informasjon om hvorvidt balanseringstiltak vil være nødvendig. Hvis de faktiske leveringene av gass er forskjellig fra det nominerte kvantumet, kan operatøren måtte utføre uforutsette balanseringshandler. Det er balanseringstiltak på grunn av slike forhold «Scheduling Charges» dekker.²⁹⁴

Jeg går nå over til å behandle når plikten til å betale «Scheduling Charges» inntreer. Utgangspunktet er at en skiper som leverer mer eller mindre gass til totalsystemet enn det kvantumet han har nominert for levering, må betale en avgift for over-

---

²⁹² Fastsettelsen av hvor mye gass en bruker har levert til gasstransport-systemet behandles i avsnitt 3.2.6.

²⁹³ Jf. UNC TPDF 1.1.2b og 3.1.1.

²⁹⁴ Jf. Robson/Stanger/Tyler R.50: februar 2006 side 1361 (1-1152).

/underleveringen.²⁹⁵ Visse avvik aksepteres, det er først når differansen overstiger fastsatte toleransegrenser at avgiften må betales. Trolig skyldes avvikstoleransen en erkjennelse av at fullt samsvar mellom nominert og levert gassmengde kan være vanskelig for en skiper.

Med det nominerte kvantumet menes i denne forbindelse det kvantumet som etter skiperens nominasjoner var gjeldende på slutten av den dagen levering skal skje.²⁹⁶ En brukers renominasjoner vil dermed oppdatere brukerens nominasjoner og eventuelt hindre at brukeren må betale avgiften for over/underlevering i forhold til nominert volum. Økonomisk sett vil det da lønne seg for skiperen å renominere hvis han av ulike grunner vil levere en annen mengde gass enn den først nominerte.

Det er tre ulike trinn for avgiften. Først er det en toleransegrense på 3 % før avgiften i det hele tatt inntre.²⁹⁷ Dette betyr at en bruker kan levere opp til 3 % mer eller mindre gass enn den nominerte kvantiteten uten å måtte betale for avviket. Avgiften inntre først når skiperens levering av gass til gasstransportsystemet medfører et avvik på mellom 3 % og 5 % i forhold til nominert levering.²⁹⁸ En høyere avgift må betales hvis avviket overstiger 5 %.²⁹⁹

Det finnes to ulike avgiftssatser for betaling for differansen mellom nominert og levert mengde gass. Begge satsene er en viss prosent av «System Average Price», som er en gjennomsnittspris

---

²⁹⁵ Jf. UNC TPDF 3.1.1.

²⁹⁶ Jf. UNC TPDC 1.1.2f.

²⁹⁷ Jf. UNC TPDF 3.2.1c, a, e (ii) og 3.2.2. TPDF 3.2.1 viser til 3.4. Denne bestemmelsen finnes ikke i Uniform Network Code og jeg har fått bekreftet fra operatøren at dette er en feil.

²⁹⁸ Jf. UNC TPDF 3.2.1c, a, e(i) og 3.2.2.

²⁹⁹ Jf. UNC TPDC 3.2.1f, b og d og 3.2.2.

alle gassalg på en dag.³⁰⁰ Avgiften regnes ut ved å først fastsette hvor mye mer/mindre gass skiperen har levert som overstiger toleransegrensen på 3 %, men som er innenfor toleransegrensen på 5 %. Denne mengden gass multipliseres så med 2 % av «System Average Price» for den dagen leveringen fant sted.³⁰¹ Hvis leveringen av gass overstiger toleransegrensen på 5 %, betales en avgift tilsvarende den mengden gass som leveres ut over toleransegrensen multiplisert med 5 % av «System Average Price» for leveringsdagen.³⁰²

Selv om skiperen over- eller underleverer i forhold til den gassmengden han har nominert for levering, beholder han fordringen han får på operatøren ved å levere gass til nettet.

En særskilt utjevningavgift gjelder for «Scheduling Charges». Det er nemlig et prinsipp i gasstransportavtalen at National Grid NTS ikke skal tjene eller tape på avgiften skiperne skal betale hvis de ikke leverer det nominerte kvantumet gass til nettet.³⁰³ På grunn av dette prinsippet kan skiperne måtte betale ekstra beløp til National Grid NTS senere eller få tilbakebetalt (deler av) avgiften av National Grid NTS senere.³⁰⁴

---

³⁰⁰ I avsnitt 3.5 redegjøres det nærmere for hvordan «System Average Price» bestemmes.

³⁰¹ Jf. UNC TPDF 3.2.2a og 3.2.1 b og e.

³⁰² Jf. UNC TPDF 3.2.2, 3.2.1f og 3.2.1d.

³⁰³ Jf. UNC TPDF 1.1.2d.

³⁰⁴ De nærmere reglene finnes i UNC TPDF 4.

3.4 Avtalens force majeure-fritak

3.4.1 Generelt om force majeure-reguleringen

Formålet med dette kapittelet er å gi en oversikt over gasstransport-avtalens force majeure-regulering.

Uniform Network Code inneholder et generelt force majeure-fritak. Force majeure-reguleringen gjelder begge parter, dvs at både skipere og National Grid NTS er fritatt for kontraktsbruddsansvar dersom force majeure fører til at parten ikke yter kontraktsmessig.³⁰⁵

Videre omfatter force majeure-reguleringen alle partenes forpliktelser. Både at forpliktelsene ikke oppfylles og at oppfyllelsen er forsinket omfattes.³⁰⁶ Manglende betalingsevne er imidlertid ikke en force majeure-hendelse.³⁰⁷

En part må normalt prestere sin ytelse selv om den annen part ikke oppfylder kontraktsmessig på grunn av force majeure (han har vederlagsrisikoen). Dette er mest praktisk i forhold til skiperens betaling for transportørens tjenester. For eksempel vil skiperen måtte betale kapasitetstariffer selv om han ikke kan utnytte kapasiteten ved å levere gass til nettet hvis transportøren på grunn av force majeure ikke mottar gass tilbudt for levering. Et unntak gjelder imidlertid hvis transportøren på grunn av force majeure ikke gjør gass tilgjengelig for avtak fra nettet i en lengre periode enn sju dager.³⁰⁸ Fra den syvende dagen skal ikke skiperen betale kapasitetstariffer så lenge force majeure foreligger.

---

³⁰⁵ Jf. UNC GTB 3.1.1, 2.3.1 og 2.3.2a.

³⁰⁶ Jf. UNC GTB 3.1.1.

³⁰⁷ Jf. UNC GTB 3.1.2.

³⁰⁸ Se avsnitt 4.4.1 om kapasitetstariffer for avtakskapasitet.

Gasstransportavtalens force majeure-definisjon inneholder fire vilkår for at force majeure skal være fritaksgrunn for en parts kontraktsbruddsansvar. For det første må det foreligge en relevant force majeure-hendelse. For det andre må hendelsen ikke kunne ha vært unngått. For det tredje må virkningen av force majeure-hendelsen være at parten ikke oppfyller kontraktsmessig. For det fjerde må det være årsakssammenheng mellom force majeure-hendelsene og partens mangelfulle eller manglende oppfyllelse. Den påvirkede part har dessuten en varslingsplikt og en plikt til å forsøke å overvinne force majeure-hendelsen og gjenoppta utførelsen av sine kontraktsforpliktelser.

Virkningen av at en part ikke yter kontraktsmessig på grunn av force majeure er at parten fritas for sitt kontraktsbruddsansvar.³⁰⁹

Uniform Network Codes force majeure-regulering bestemmer ikke hvem av partene som har bevisbyrden for at force majeure foreligger. Man må da falle tilbake på den generelle regelen om at det er den parten som påberoper seg force majeure-fritak som har bevisbyrden for at vilkårene foreligger.³¹⁰

I avsnitt 3.4.2 behandles de fire vilkårene for force majeure-fritak. Virkningen av force majeure er temaet for avsnitt 3.4.3. Den påvirkede parts plikter ved force majeure behandles i avsnitt 3.4.4.

3.4.2 Vilkårene for force majeure-fritak

Uniform Network Codes force majeure-definisjon inneholder de fire vilkårene for at force majeure skal være fritaksgrunn for kontraktsbruddsansvar. Med force majeure menes i avtalen:

---

³⁰⁹ Jf. UNC GTB 3.2.1.

³¹⁰ Se Chitty 2004 side 861 og Berg 1995 side 68 til 69, begge med henvisning til rettspraksis.

«...any event or circumstance, or any combination of events and/or circumstances, the occurrence of which is beyond the reasonable control of, and could not have been avoided by steps which might reasonably be expected to have been taken by, a Party (the «Affected Party») and which causes or results in the failure of the Affected Party to perform or its delay in performing any of its obligations owed to any other Party or Parties (each an «Other Party») under the Code..., including...»³¹¹

Force majeure har ingen generell betydning i engelsk rett – hvilke hendelser som er force majeure-tilfeller kommer an på en tolkning av den enkelte avtale.³¹² Jeg ser først på hva som kreves for at en hendelse skal være en relevant force majeure-hendelse etter Uniform Network Code. Dette er det første vilkåret for force majeure-fritak.

I definisjonen av force majeure fremkommer når en hendelse vil være en relevant force majeure-hendelse. Alle hendelser («any event or circumstance») kan i prinsippet være force majeure-hendelser. Ordet «event» tyder rent språklig på et plutselig inntråd forhold. «Circumstances» henviser på noe mindre plutselig. Det kreves ikke at èn hendelse er årsaken til at parten ikke kan oppfylle, også en kombinasjon av flere hendelser kan være en force majeure-hendelse («any event and/or circumstances»). Imidlertid må det at hendelsen inntre være *utenfor partens rimelige kontroll* («...the occurrence of which is beyond the reasonable control of...»). Merk at det er hendelser utenfor partens *rimelige kontroll*, ikke utenfor hans *kontroll*, som vil være force majeure-hendelser i avtalen. Den generelle betydningen av dette kontrollkriteriet begrenses imidlertid av at Uniform Network Code inneholder en

---

³¹¹ Jf. UNC GTB 3.1.1.

³¹² Jf. Swadling 1995 side 7 og 8, Berg 1995 side 59 og Chitty 2004 side 866. Se også Mestad 1991 side 40 -46 om force majeure i engelsk rett.

oppregning av en rekke tilfeller som må forstås slik at kontrollkriteriet vil være oppfylt hvis en av de oppregnede hendelsene foreligger. Ordet «including» i force majeure-definisjonen taler sterkt for dette. De relevante hendelsene er:

«... (a) war declared or undeclared, threat of war, act of public enemy, terrorist act, blockade, revolution, riot, insurrection, civil commotion, public demonstration, sabotage or act of vandalism;

(b) act of God;

(c) strike, lockout or other industrial disturbance;

(d) explosion, fault or failure of plant, equipment or other installation which the Affected Party could not prevent or overcome by the exercise of the degree of skill, diligence, prudence and foresight which would reasonably and ordinarily be expected from a skilled and experienced operator engaged in the same kind of undertaking under the same or similar circumstances;

(e) governmental restraint or the coming into force of any Legal Requirement.»³¹³

At kontrollkriteriet er oppfylt og at det dermed foreligger en force majeure-hendelse er imidlertid bare et av vilkårene for force majeure-fritak. For at force majeure-fritak skal foreligge på grunn av en av de oppregnede hendelsene må også de andre vilkårene for force majeure-fritak være oppfylt. Et tydelig eksempel er oppregningens litra e om «Legal Requirement». «Legal Requirement» omfatter etter Uniform Network Code blant annet ny lovgivning.³¹⁴ Dersom «Legal Requirement» trår i kraft vil dette være en force majeure-hendelse (kontrollvilkåret vil være oppfylt, jf. oppregningen). Nye lover kommer jevnlig og bestemmelsen må derfor rimeligvis forstås som at den nye lovgivningen må føre til (vilkår 4) at parten ikke oppfyller kontraktsmessig. I tillegg må de andre vilkårene for force majeure-fritak være oppfylt for at parten

---

³¹³ Jf. UNC GTB 3.1.1a til e.

³¹⁴ Jf. UNC GTC 1.

skal være fri for kontraksbruddsansvar. Man ser altså at selv om en av de oppregnede force majeure-hendelsene foreligger må også de andre vilkårene for force majeure-fritak må være oppfylt for at en part skal kunne påberope seg force majeure.

For ett av de oppregnede tilfellene er det dessuten oppstilt et tilleggsvilkår for at hendelsen skal være en relevant force majeure-hendelse. Hvis hendelsen er en «...explosion, fault or failure of plant, equipment or other installation...» kreves det at hendelsen ikke kunne vært forebygget eller overvunnet av den parten som er påvirket av hendelsen for at hendelsen skal være en force majeure-hendelse.³¹⁵ Det stilles krav til hvordan parten skal ha gått fram for å forebygge eller overvinne hendelsen. Parten må ikke kunne ha forebygget eller overvunnet hendelsen med « ... the exercise of the degree of skill, diligence, prudence and foresight wich could reasonably and ordinarily be expected from a skilled and experienced operator engaged in the same kind of undertaking under the same or similar circumstances.»

Et særlig spørsmål er om manglende ytelse fra kontraktshjelpere er en relevant force majeure-hendelse. Kontraktshjelpere kan være «any agent or contractor of a Party».³¹⁶ Videre vil en person som selger eller leverer gass til skiperen, operatører av et rørsystem tilknyttet gasstransportsystemet³¹⁷ eller en leverandør eller forbruker, være relevante kontraktshjelpere.³¹⁸ Handlinger eller unnlatelser fra disse kontraktshjelperne kan ikke påberopes som

---

³¹⁵ Jf. UNC GTB 3.1.1d.

³¹⁶ Jf. UNC GTB 3.1.3a.

³¹⁷ Det kan for eksempel også være operatøren av en fasilitet for prosessering av gass, lagringsfasilitet eller en interconnector, jf. UNC GTB 3.1.3b, TPDI 1.2.3 og 1.2.2.

³¹⁸ Jf. UNC GTB 3.1.3a og b.

force majeure med mindre kontraktshjelperens handlinger eller unnlaterelser er forårsaket av eller er resultatet av forhold som ville vært force majeure etter gasstransportavtalen hvis kontraktshjelperen var part i avtalen.³¹⁹ Det stilles altså et krav om dobbelt force majeure.

Det andre vilkåret for force majeure-fritak er at hendelsen ikke kunne ha vært unngått av skritt man rimeligvis kunne vente at parten tar («...could not have been avoided by steps which might reasonably be expected to have been taken by...»). Det er en grense for hvor mye parten må gjøre for å unngå force majeure-hendelsen - vilkåret er kun at parten tar de skrittene man med rimelighet kan vente. Hvis hendelsen kunne vært unngått ved at parten tar de skrittene man rimeligvis kan vente, vil parten ikke kunne gjøre force majeure-fritak gjeldende.

For transportøren vil gasstransportsystemet danne en naturlig, fysisk ramme for hvilke skritt han kan ta for å overvinne force majeure-hendelsen. Man ser en forskjell til for eksempel salgskontrakter. Der vil det ofte være faktisk mulig å levere salgsgjenstanden, men til en høy pris. Spørsmålet er da hvor store økonomiske oppofrelser en part må gjøre for å oppfylle avtalen. For gasstransportøren er heller vurderingstemaet hva transportøren kan gjøre for å overvinne force majeure-hendelsen ut i fra forholdene innenfor sitt nett.

Det tredje vilkåret for force majeure-fritak er hvilken virkning force majeure-hendelsen må ha på partens oppfyllelse. Vilkåret er at force majeure-hendelsen fører til at parten ikke oppfyller sine forpliktelser eller er forsinket i oppfyllelsen av forpliktelsene. Kravet er i avtalen formulert som «...failure...to perform or its

---

³¹⁹ Jf. UNC GTB 3.1.3.

delay in performing any of its obligations.»³²⁰ Både at parten ikke oppfyller forpliktelsene under gasstransportavtalen og at han oppfyller, men for sent, er relevante virkninger. Man ser altså på resultatet av force majeure-hendelsen.

Vilkårene foran, krav til hendelsen og krav til virkningen av hendelsen, er bundet sammen med et krav om årsakssammenheng. Dette er det fjerde vilkåret for at force majeure skal være fritaksgrunn for en parts kontraktsbruddsansvar. Kravet om årsakssammenheng er formulert som at force majeure-hendelsene «...causes or results...»³²¹ at en part ikke yter kontraktsmessig. Ordlyden tyder på at force majeure-hendelsene må være hovedårsaken til at parten ikke oppfyller kontraktsmessig - det er force majeure-hendelsene som må føre til til at parten ikke oppfyller sine forpliktelser etter avtalen.

3.4.3 Force majeure-virkningene

Virkningen av at vilkårene for force majeure foreligger er etter Uniform Network Code at den parten som ikke oppfyller sine forpliktelser på grunn av force majeure fritas for kontraktsbruddsansvaret han pådro seg ved å ikke yte kontraktsmessig.³²² Fritaket er imidlertid begrenset. For det første gjelder force majeure-fritaket kun så lenge og i den utstrekning force majeure foreligger.³²³ For det andre gjelder kontraktsbruddsfritaket bare så lenge effekten av force majeure ikke kan bli overvunnet ved skritt parten rimeligvis kan ventes å ta for å gjenopprette utførelsen av sine kontraktsforpliktelser.

---

³²⁰ Jf. UNC GTB 3.1.1.

³²¹ Jf. UNC GTB 3.1.1.

³²² Jf. UNC GTB 3.2.1.

³²³ Jf. UNC GTB 3.2.2.

3.4.4 Den påvirkede partens plikter ved force majeure

Varsel om force majeure-forhold

Når en force majeure-hendelse foreligger skal den part som blir utsatt for force majeure varsle den annen part.³²⁴ Varselet skal skje så snart det rimeligvis er praktisk («reasonable practicable»). Den påvirkede part skal i varselet informere den annen part om force majeure-forholdet og dets karakter. Det skal videre informeres om hvor lenge force majeure-forholdet er ventet å vare og hvilke forpliktelser som er påvirket av dette. Den utsatte parten skal dessuten holde den annen part oppdatert om den videre utviklingen, og om hvilke skritt parten tar for å overvinne force majeure-forholdene og gjenoppta utførelsen av sine forpliktelser.

Det kan spørres om det er et vilkår for at parten skal kunne gjøre force majeure-fritaket gjeldende at han varsler den annen part. Mister han retten til å gjøre force majeure-fritaket gjeldende om han ikke varsler? At det er oppstilt en tidsfrist for varslingen taler for at det er et vilkår at varsling skjer. I Uniform Network Codes bestemmelse om effekten av force majeure er det imidlertid ikke vist til varslingsreglene. Dette taler mot at varselet er et vilkår for force majeure-fritak. Hvis virkningen av manglende varsel er at parten mister retten til å påberope seg force majeure-fritaket, er det videre et motargument at dette ikke er presisert i varslingsreglene. Dersom slike vidtgående følger er konsekvensen av manglende varsel, burde det vært presisert i avtalen.³²⁵ Konklusjonen er dermed at varsel ikke er et vilkår for force majeure-fritak.

---

³²⁴ Jf. UNC GTB 3.3.1a og b.

³²⁵ Jf. Berg 1995 side 99 om en dom hvor en avtalebestemmelse om varselsplikt om force majeure-forhold var for vagt formulert til at følgen av brudd på plikten var at den påvirkede part mistet retten til å påberope seg force majeure.

Avhjelpsplikt

Gjennomgående i avtalens force majeure-regulering er at den part som er påvirket av force majeure skal forsøke å avhjelpe force majeure-forholdet. Først skal parten forsøke å unngå force majeure-hendelser (avsnitt 3.4.2). Hvis force majeure først foreligger skal parten prøve å overvinne forholdet. Avtalen må forstås som at parten har en plikt til å forsøke å overvinne force majeure-forholdene. Han kan nemlig kun påberope seg force majeure så lenge force majeure-forholdet eller effektene av forholdet ikke kan overvinnes ved skritt parten rimeligvis kan ventes å ta («reasonably be expected to take»)³²⁶ Hvilke slike skritt parten tar for å overvinne force majeure og gjenoppta utførelsen av sine forpliktelser skal den annen part informeres om.³²⁷

---

³²⁶ Se UNC GTB 3.2.2.

³²⁷ Jf. UNC GTB 3.3.1b(ii).

4 Kort om avtak av gass fra gasstransportsystemet

4.1 Innledning

I avhandlingen behandles Uniform Network Codes regler frem til salg av gass i nettet. Fordi gassalgsavtaler på NBP oppfylles i nettet, faller avtak av gass fra gasstransportsystemet i utgangspunktet utenfor avhandlingens problemstillinger. For å oppnå et fullstendig bilde av hvordan gasstransportsystemet er organisert behandles imidlertid kort hovedtrekk i reglene om avtak av gass fra nettet i dette kapittel 4.

Det er to typer utgangspunkter fra totalsystemet, «Supply Points» og «Connected System Exit Points» (CESP).³²⁸ Et «Supply Point» består av et eller flere «Supply Meter Point», som er utgangspunkter hvor gass fra totalsystemet forsyner sluttbrukere.³²⁹ «Connected System Exit Points» er utgangspunkter fra totalsystemet hvor gassen går over i andre rørsystem, lagringsfasiliteter eller i en interconnector.³³⁰ I tillegg kan gass strømme fra et system til et system i et annet nettverk ved «Inter-System Offtake».³³¹ Et slikt punkt er imidlertid normalt ikke ansett som et utgangspunkt. Her ser jeg bare på avtak av gass fra totalsystemet, og det avgrenses mot reglene for gasstrømmer mellom systemene.

Et «Supply Point» kan være fast eller avbrytbart.³³² Hvis et «Supply Point» er avbrytbart, har transportøren rett til å avbryte

---

³²⁸ Jf. UNC TPDA 3.2, se også 3.1.

³²⁹ Jf. UNC TPDA 4.2.1, 4.1.1 og TPDG 1.1.1a.

³³⁰ Jf. UNC TPDA 3.3.1 og 3.3.2 og TPDJ 1.4.

³³¹ Jf. UNC TPDA 3.5.

³³² Jf. UNC TPDG 6.1.3a og 6.7.

avtaket av gass på punktet. Hvis transportøren ikke har en slik rett er punktet et fast «Supply Point».

For avtak av gass fra nettet oppstår mange av de samme problemstillingene som ved levering av gass. Brukerne må ha kapasitet for avtak av gass og fremlegge outputnominasjoner. Ved avtaket har dessuten partene særskilte plikter. Nedenfor behandles disse spørsmålene fortløpende. Det redegjøres først for kapasitet for avtak av gass.

4.2 Kapasitet for avtak av gass

Som ved levering av gass til nettet må brukerne inneha kapasitet for avtak av gass. Reglene om avtakskapasitet er for tiden under revisjon av Ofgem.³³³ I dette avsnitt 4.2 behandles hovedtrekkene i gjeldende regler for avtakskapasitet.

To ulike faktorer bestemmer hva slags kapasitet brukere må inneha for avtak av gass fra nettet. Kapasitetstypen er for det første avhengig om utgangspunktet ligger på NTS-systemet eller på en LDZ. For det andre har det betydning om utgangspunktet er et «Supply Point» eller «Connected System Exit Point».³³⁴ I dette avsnittet redegjør jeg kort for kapasitetsspørsmålene. På grunn av oppgavens avgrensninger ser jeg bare på avtakskapasitet fra NTS-systemet. Kapasitet for avtak på «Connected System Exit Points» behandles først.

Kapasitet på «Connected System Exit Point» må brukeren søke om. Når utgangspunktet ligger på NTS-systemet søker brukeren om «NTS Exit Capacity».³³⁵ En bruker kan ikke søke om eller inneha

---

³³³ Jf. Ten Year Statement 2005 side 56.

³³⁴ Man skiller mellom «NTS Exit Capacity», «NTS Offtake Capacity», «LDZ Capacity» og «Supply Point Capacity», jf. UNC TPDB 1.2.2 og 1.2.3 b-f.

³³⁵ Jf. UNC TPDB 1.2.3b.

kapasitet på et «Connected System Exit Point» før han har meldt ifra til transportøren om at han akter å søke om kapasitet.³³⁶ En bruker som gir en slik melding kalles «CESP User».³³⁷

Kapasiteten søker brukeren om etter nærmere regler i gasstransportavtalen.³³⁸ Kapasitetssøknaden skal godkjennes hvis ikke særlige avvisningsgrunner foreligger.³³⁹ Brukeren vil da bli tildelt kapasitet i 12 måneder.³⁴⁰

Jeg går nå over til å se på kapasitet på «Supply Points». Et «Supply Point» består av et eller flere «Supply Meter Points» som er registrert på en bruker («Registered User»)³⁴¹.

Brukeren søker om å bli registrert som bruker på et «Supply Point» etter nærmere regler i gasstransportavtalen.³⁴² Når brukeren søker om å bli registrert bruker på et «Supply Point» anses han også for å søke om kapasitet på punktet («Supply Point Capacity»)³⁴³. Den registrerte brukeren må altså ikke søke særskilt om kapasitet. Når brukeren blir registrert som bruker på punktet blir han også tildelt kapasitet på punktet.³⁴⁴

Kapasitetsmengden bestemmes etter ulike regler avhengig av hvor ofte gassmengden som blir avtatt på punktet måles. Et «Supply Point» består som nevnt foran av flere «Supply Meter

---

³³⁶ Jf. UNC TPDJ 6.3.1. Tilleggsvilkår for å komme med meldingen til transportøren finnes i TPDJ 6.3.4 og 6.6.1.

³³⁷ Jf. UNC TPDJ 6.3.3.

³³⁸ Jf. UNC TPDB 3.2.1, 3.2.2. Det kan også finnes regler om tildeling av «NTS Exit Capacity» i «CESP Network Exit Provisions», jf. TPDB 3.4.

³³⁹ Jf. UNC TPDB 3.2.6.

³⁴⁰ Jf. UNC TPDB 3.2.7 og 3.2.9.

³⁴¹ Jf. UNC TPDG 1.1.1, se også TPDA 4.2.1 og 4.1.1.

³⁴² Se UNC TPDG 2.

³⁴³ Jf. UNC TPDB 4.2.1 og 4.3.2.

³⁴⁴ Jf. UNC TPDB 4.2.1 og 4.3.1, se også TPDG 1.1.5, 1.1.1c, 2.8.7a og 2.9.1.

Point», som er avtakspunkt forbrukere blir forsynt med gass fra. Hvis gassmengden som blir avtatt på punktet måles daglig kalles det et «DM Supply Meter Point», og hvis målingen skjer sjeldnere et «NDM Supply Meter Point».³⁴⁵ For «NDM Supply Points» bestemmes kapasiteten etter estimater i gasstransportavtalen.³⁴⁶ For «DM Supply Meter Point» skal brukerens kapasitet være maksimalt 24 og minst 4 ganger en fastsatt maksimal grense for hvor mye gass brukeren kan ta ut på punktet per tidsenhet.³⁴⁷

Hvis et systempunkt både er et utgangspunkt på NTS-systemet og inneholder «DM Supply Meter Points» eller «NDM Supply Meter Points» kreves det at brukeren både innehar «NTS Exit Capacity» og «Supply Point Capacity».³⁴⁸ Også denne kapasiteten tildeles uten forutgående søknad til registrerte brukere på punktet.³⁴⁹

En særlig situasjon gjelder hvis gass skal tas ut av NTS-systemet og fraktes til et utgangspunkt på en LDZ. Gasstrømmen fra NTS-systemet og til den aktuelle LDZ vil gå gjennom et NTS/LDZ Offtake. På slike punkt kan ikke skipere ha kapasitet - kapasitet på et NTS/LDZ Offtake innehas av operatøren av den relevante LDZ.³⁵⁰ Brukerne pålegges allikevel en kapasitetstariff selv om de ikke kan inneha kapasitet på slike punkt. Hvis gass må stømme gjennom et NTS/LDZ Offtake tildeles dermed brukerne «NTS Exit

---

³⁴⁵ Jf. UNC TPDA 4.1.4 og TPDG 1.5 med videre henvisninger.

³⁴⁶ Jf. UNC TPDB 4.3.3. Dette skjer etter en formel i UNC TPDH 4.1, se også videre henvisninger fra avtalebestemmelsen.

³⁴⁷ Jf. UNC TPDB 4.2.1 og TPDG 5.4.1 og 5.3.1.

³⁴⁸ Jf. UNC TPDB 1.2.7 og TPDA 4.3.

³⁴⁹ Se UNC TPDB 3.7.

³⁵⁰ Jf. UNC TPDB 1.2.9, 1.2.3c, se også 1.2.4.

Capacity» for å beregne hva brukerne skal betale i kapasitetstariffer.³⁵¹

Jeg går nå over til å se på transporttariffene for kapasitet for avtak av gass fra NTS-systemet («NTS Exit Capacity»). Som for entrykapasitet betaler brukeren en tariff for å være registrert med kapasitet.³⁵² Denne tariffen bestemmes ved at registrert kapasitet multipliseres med prisen for tariffen.³⁵³

I tillegg betales en tariff for bruk av NTS-systemet.³⁵⁴ Denne fastsettes ved at gassmengden brukeren tar ut av systemet multipliseres med prisen for tariffen.³⁵⁵

En «Registered User» må betale en egen tariff kalt «Customer Charge» for sine «Supply Points».³⁵⁶ Denne tariffen skal reflektere kostnader forbundet med forbrukeren, slik som vedlikehold av rør, måleapparat m.m.³⁵⁷ «Customer Charge» består av tre elementer; et bestemt ut ifra kapasitetsmengde, et ut ifra gassmengden på punktet og et fast element.³⁵⁸

Også en «CESP User» må betale en egen avgift for å være dette, kalt «CESP Charge».³⁵⁹ Denne avgiften bestemmes etter regler i «Transportation Statement».³⁶⁰

---

³⁵¹ Jf. UNC TPDB 1.2.9c.

³⁵² Jf. UNC TPDB 3.5.1a.

³⁵³ Jf. UNC TPDB 3.5.2 og 1.8.5a.

³⁵⁴ Jf. UNC TPDB 3.5.1b. Avgiften kan også bestemmes med henvisning til Special Condition C8B i National Grid NTS' lisens, jf. samme bestemmelse. Jeg ser på Uniform Network Codes tariffbestemmelse.

³⁵⁵ Jf. UNC TPDB 3.5.3 og 1.8.5c, se også 3.5.5. Reglene om hvordan det bestemmes hvor mye gass en skiper har tatt ut av nettet finnes i TPDE 4.

³⁵⁶ Jf. UNC TPDB 4.6.c og 1.7.4.

³⁵⁷ Jf. Robson/Stanger/Tyler R.50: februar 2006 side 1359.

³⁵⁸ Jf. UNC TPDB 1.7.5.

³⁵⁹ Jf. UNC TPDB 4.6.1d.

Heller ikke for avtak av gass fra nettet er det et krav at skiperen innehar kapasitet for gass han tar ut av nettet. Som for levering av gass uten kapasitet betaler en bruker som tar ut gass uten å inneha kapasitet eller ut mer gass enn kapasiteten en «overrun charge».³⁶¹ Jeg går ikke nærmere inn på disse reglene.

4.3 Outputnominasjoner

På samme måte som brukeren må melde fra om levering av gass til nettet ved inputnominasjoner, må brukeren fremlegge nominasjoner hvis gass skal tas ut av totalsystemet.³⁶² Slike nominasjoner kalles outputnominasjoner.

Meldingene til operatøren om hvor mye gass brukeren skal levere og ta ut av nettet (input- og outputnominasjoner) trenger ikke lyde på samme kvantum per dag.³⁶³ Hvis det er differanse mellom det gassvolumet en skiper leverer til systemet og det han tar ut, vil imidlertid skiperen være i ubalanse. Den overskytende/manglende gasmengden tvangsselges/tvangskjøpes av National Grid NTS.³⁶⁴

Reglene om outputnominasjoner varierer etter om nominasjonen skal fremlegges på et «Connected System Exit Point» eller et «Supply Point». Det skilles videre etter outputnominasjoner på «Supply Point» som måles daglig og «Supply Point» hvor gassavtaket måles sjeldnere. («DM Supply Meter Point» og «NDM Supply Meter Point»).

---

³⁶⁰ Jf. UNC TPDB 4.6.7 og GTC 1.

³⁶¹ Se TPDB 1.3, 3.6 og 4.7. Særlige regler gjelder for avbrytbare «Supply Points», se TPDB 1.3.2 og TPDG 6.

³⁶² Jf. UNC TPDC 1.1.1.

³⁶³ Jf. UNC TPDC 1.3.

³⁶⁴ Se avsnitt 6.3.

Hvis en bruker vil ta gass ut på et «Connected System Exit Point»³⁶⁵ eller på et «DM Supply Meter Point» skjer meldingen om dette til operatøren ved en «DM Output Nomination».³⁶⁶ I outputnominasjonen presiser brukeren sin identitet, når, hvor og hvor stor gassmengde han akter å ta ut av totalsystemet.³⁶⁷ Det er tidsfrister for når nominasjonen skal fremlegges. Tidsfristen for å fremlegge en «DM Output Nomination» er vanligvis klokken 1300 dagen før gassen skal tas ut av transportsystemet.³⁶⁸ Hvis brukeren nominerer gass ut på et punkt hvor en lagringsfasilitet er koblet til systemet, er fristen klokken 1600 dagen før gassen skal tas ut av nettet.³⁶⁹ Som for inputnominasjoner kan National Grid NTS avvise nominasjonen hvis ikke kravene til outputnominasjonen er oppfylt.³⁷⁰

Den mengden gass som tas ut av totalsystemet på et «NDM Supply Meter Point» måles sjeldnere enn daglig. Imidlertid skal outputnominasjoner fremlegges hver dag brukeren ønsker å ta ut gass av totalsystemet på et slikt systempunkt. Hvor mye gass som er

---

³⁶⁵ For «Connected System Exit Points» kan det finnes særlige nominasjonsregler i «CESP Network Exit Provisions», jf. UNC TPDC 1.5.3 og 2.2.4. «CESP Network Exit Provisions» er regler om avtak av gass på «Connected System Exit Point» mellom transportøren og operatøren av det nettet, lagringsfasiliteten eller lignende som er koblet til systemet, jf. TPDJ 1.5.

³⁶⁶ Jf. UNC TPDC 2.2.1. En outputnominasjon kan fremlegges for flere «Supply Meter Points» av samme klassifikasjon. En klassifikasjon av «Supply Meter Point» er kort fortalt hvor mye gass som vanligvis blir tatt ut på punktet i løpet av et år i en «Exit Zone» (et geografisk område av en LDZ, jf. UNC TPDA 1.3), jf. TPDC 2.2.1 og 1.4.1.

³⁶⁷ Jf. UNC TPDC 2.2.2.

³⁶⁸ Jf. UNC TPDC 2.3.3b og 1.2.

³⁶⁹ Jf. UNC TPDC 2.3.3a og 1.2. Se også TPDA 1.5 og TPDR 1.2.1.

³⁷⁰ Se UNC TPDC 2.4 med videre henvisninger.

ventet å bli tatt ut fra totalsystemet en dag på «NDM Supply Meter Points», estimeres av operatøren ved hjelp av algoritmer basert på historiske data.³⁷¹ Basert på estimatet fremlegger National Grid NTS en outputnominasjon på vegne av brukeren.³⁷² National Grid NTS melder ifra til brukeren hvor mye gass som ble nominert for avtak fra gasstransportsystemet.³⁷³ Imidlertid anses brukeren for å ha fremlagt nominasjonen.³⁷⁴

Outputnominasjoner kan også endres ved renominasjoner. Reglene er langt på vei de samme som ved endring av inputnominasjoner, men enkelte spesialregler finnes. Det kan særlig nevnes at National Grid NTS er ansvarlig for å renominere på vegne av brukeren på «NDM Supply Meter Point».³⁷⁵ Dessuten er det, i motsetning til ved inputnominasjoner, begrensninger i forhold til hva slags utgangspunkt nye renominasjoner kan fremlegges på.³⁷⁶ En siste viktig særregel er at brukeren skal fremlegge en renominasjon hvis et «Supply Point» blir avbrutt.³⁷⁷ Som nevnt i avsnitt 4.1 kan et «Supply Point» være avbrytbart, slik at transportøren etter nærmere regler har rett til å avbryte gasstrømmen på punket.³⁷⁸

Som for inputnominasjoner skal en skiper avta gass fra totalsystemet i samsvar med den gassmengden han nominerte for avtak. Hvis en skiper tar ut mer eller mindre gass av totalsystemet

---

³⁷¹ Jf. UNC TPDH 2, se også TPDH5.

³⁷² Jf. UNC TPDC 2.5.1 og 1.5.

³⁷³ Jf. UNC TPDC 2.5.2 og 1.5.1b (ii), se også TPDH 5.

³⁷⁴ Jf. UNC TPDC 2.5.1.

³⁷⁵ Jf. UNC TPDC 4.2.1.

³⁷⁶ Jf. UNC TPDC 4.1.11b.

³⁷⁷ Jf. UNC TPDC 4.2.3.

³⁷⁸ Se UNC TPDG 6.1.3a, 6.7 og 6.8.

enn det kvantumet han har nominert for avtak, må han betale en avgift for over-/underavtaket.³⁷⁹ Avgiften gjelder ikke «NDM Supply Meter Point».³⁸⁰ Visse avvik er tillatt - skiperen må kun betale avgiften hvis differansen overstiger fastsatte toleransegrenser.³⁸¹ Avgiften som skal betales er gassmengde ut over/ under toleransegrensen multiplisert med 1 % av «System Average Price» for den aktuelle dagen.³⁸²

Hvis «DM Output Nominations» ikke er fremlagt, eller hvis nominasjonen har blitt avvist av National Grid NTS, gjelder regler om «Unauthorised Gas Flows».³⁸³ Brukeren vil alltid bli ansett for å ha nominert på de punktene operatøren fremlegger nominasjoner, dvs på «NDM Supply Meter Points».³⁸⁴ Hvis en bruker tar ut gass uten å ha nominert må han kjøpe gassmengden han tar ut av nettet av National Grid NTS.³⁸⁵ Prisen vil være høy, og brukeren oppfordres med dette til å fremlegge «DM Output Nominations».³⁸⁶ En bruker anses imidlertid for å ha fremlagt en «DM Output Nomination» på null hvis han ikke har fremlagt noen nominasjon innen tidsfristen.³⁸⁷ Hvis dette er tilfellet vil ikke reglene om «Unauthorised Gas Flows» komme til anvendelse dersom brukeren

---

³⁷⁹ Jf. UNC TPDF 3.1.1.

³⁸⁰ Se motsetningsvis UNC TPDF 3.3.1, TPDA 4.5.2, 4.5.3, 3.3.1, TPDC 1.4.1a og b og TPDA 4.5.4 om hvilke punkt avgiften gjelder.

³⁸¹ Se UNC TPDF 3.3.2d for toleransegrensene.

³⁸² Jf. UNC TPDF 3.3.3, se også TPDF 3.3.2c, d og e.

³⁸³ Jf. UNC TPDC 2.4.3 og TPDE 4.

³⁸⁴ Jf. UNC TPDE 1.1.3a, TPDC 1.5 og 1.4.1c og TPDA 4.3.

³⁸⁵ Se UNC TPDE 4 med videre henvisninger, særlig 4.2.2b.

³⁸⁶ Jf. UNC TPDE 4.2.2b (ii) og TPDF 1.2.1a.

³⁸⁷ Jf. UNC TPDC 2.2.6.

tar ut gass.³⁸⁸ Reglene om overavtak i forhold til nominert volum vil imidlertid gjelde.

4.4 Partenes forpliktelser ved avtak av gass

I dette avsnittet behandles partenes særlige forpliktelser ved fysisk avtak av gass.³⁸⁹ I avsnitt 4.4.1 redegjøres det for transportørens forpliktelse til å gjøre gass tilgjengelig for avtak på et utgangspunkt – transportørens leveringsforpliktelse. Temaet for avsnitt 4.4.2 er brukerens forpliktelser ved avtak av gass.

4.4.1 Transportørens leveringsforpliktelse

I dette avsnittet behandles transportørens plikt til å gjøre gass tilgjengelig for avtak fra systemet på utgangspunkt – leveringsforpliktelsen. Det stilles også kvalitetskrav til gass som gjøres tilgjengelig for avtak. Det er bestemt et avtakspunkt for hvert utgangspunkt.³⁹⁰

Brukernes kapasitet danner rammene for omfanget av transportørens leveringsforpliktelse. Transportørens plikt strekker seg til å gjøre gassmengder tilsvarende brukerens kapasitet tilgjengelig for avtak fra systemet.³⁹¹ Det er videre begrensninger for hvor mye gass transportøren har plikt til å gjøre tilgjengelig per tidsenhet. På avtakspunktene vil det være fastsatt en øvre grense for

---

³⁸⁸ Jf. UNC TPDE 4.1.1 og 1.1.3.

³⁸⁹ Reglene finnes i UNC TPDJ. Det finnes tilleggskrav når det gjelder anlegg, installert utstyr og avtak av gass på «NExA Supply Meter Points» og CESP i TPDJ 4, 5 og 6, jf. TPDJ 4.1.1. Disse reglene behandles ikke.

³⁹⁰ Avtakspunktet bestemmes etter UNC TPDJ 3.7.1 når utgangspunktet er et «Supply Point», og etter UNC TPDJ 3.7.2 hvis utgangspunktet er et «Connected System Exit Point», se også TPDJ 3.2.1.

³⁹¹ Jf. UNC TPDJ 3.2.1, 3.8.4b og 3.9.3b.

gassmengden brukerne kan ta ut per tidsenhet. Transportøren har ikke plikt til å gjøre mer gass tilgjengelig per tidsenhet enn den fastsatte raten.³⁹²

Hvis transportøren ikke oppfyller sin leveringsforpliktelse vil dette være et kontraktsbrudd som, etter at visse tilleggsvilkår er oppfylt, medfører erstatningsplikt for transportøren.³⁹³ På et «Supply Point» er det «Registered User» som har krav på erstatningen, mens «CESP User» er erstatningsberettiget på et «Connected System Exit Point».

Det finnes fastsatte unntak fra transportørens plikt til å gjøre gass tilgjengelig for avtak («Excluded Offtake Circumstances»)³⁹⁴ Et eksempel er hvis gasstrykket nedenfor avtakspunktet overstiger kravet til trykk av gass som blir gjort tilgjengelig for avtak.³⁹⁵ Selv om gass ikke blir gjort tilgjengelig for brukerne når «Excluded Offtake Circumstances» forligger, er brukeren fortsatt forpliktet til å betale kapasitetstariffer.³⁹⁶ Kapasitetstariffen betales som redegjort for i avsnitt 3.2 for registrert kapasitet, og er uavhengig av faktisk bruk av systempunktet.

Det finnes imidlertid et unntak fra brukerens plikt til å betale kapaistetstariff selv om gass ikke gjøres tilgjengelig for avtak. Hvis force majeure foreligger vil transportøren etter den generelle force majeure-bestemmelsen være fritatt for sitt kontraktsbruddsansvar dersom leveringsforpliktelsen ikke oppfylles på grunn av force

---

³⁹² Jf. UNC TPDJ 3.8.4a og 3.9.3a.

³⁹³ Jf. UNC TPDJ 3.5.1a. Se UNC TPDJ 3.5.2, 3.5.3 og 3.5.4 for tilleggsvilkår for erstatning og erstatningsutmåling for «Supply Point». Erstatningsbestemmelser for «Connected System Exit Point» finnes i TPDJ 3.5.5 og 3.5.6.

³⁹⁴ Jf. UNC TPDJ 3.2.2.

³⁹⁵ Jf. UNC TPDJ 2.1.6 og 2.1.4.

³⁹⁶ Jf. UNC TPDJ 3.2.3.

majeure. Normalt har ikke force majeure betydning for den annen parts plikter (skiperen har vederlagsrisikoen). Etter en særlig force majeure-bestemmelse³⁹⁷ suspenderes imidlertid en brukers plikt til å betale kapasitetstariff når transportøren er fritatt fra sin leveringsforpliktelse i mer enn 7 dager.³⁹⁸ Suspensjonen gjelder så lenge force majeure varer.

Som for gass som leveres til nettet, stilles det kvalitetskrav til gass transportøren gjør tilgjengelig for avtak på utgangspunktet. Gassen skal samsvare med bestemte avtaksvilkår – transportøren har en kvalitetsforpliktelse.³⁹⁹ Avtaksvilkårene stiller hovedsakelig krav til trykk og sammensetning av gass som er gjort tilgjengelig for avtak. Det kan finnes tillatte avvik fra avtaksvilkårene.⁴⁰⁰ Transportørens kvalitetsforpliktelse er oppfylt hvis kvaliteten av gass som gjøres tilgjengelig er innenfor de tolererte avvikene.⁴⁰¹

Hvis gass som ikke samsvarer med transportørens kvalitetsforpliktelse blir gjort tilgjengelig for avtak, kan brukeren velge om han vil motta denne gassen eller avvise den.⁴⁰² Et unntak gjelder hvis det kun er trykket av gassen som gjøres tilgjengelig som ikke er i samsvar med avtaksvilkårene. Både hvis gass som ikke er i samsvar med avtaksvilkårene mottas og hvis den avvises, kan brukeren normalt kreve erstatning fra transportøren.⁴⁰³

---

³⁹⁷ Se UNC TPDJ 3.6.

³⁹⁸ Jf. UNC TPDJ 3.6.1 og 3.6.2 Se TPDJ 3.6.3 for hva brukerens betalinger vil være hvis force majeure fører til en delvis reduksjon i tilgangen på gass.

³⁹⁹ Jf. UNC TPDJ 3.2.1 og 3.3.1. Se TPDJ 2.1 med videre henvisninger for oversikt over innholdet i avtaksvilkårene.

⁴⁰⁰ Jf. UNC TPDJ 2.1.3.

⁴⁰¹ Jf. UNC TPDJ 3.3.1 og 3.3.6.

⁴⁰² Jf. UNC TPDJ 3.3.2, 3.3.6, 3.4.7 og 2.1.4.

⁴⁰³ Jf. UNC TPDJ 3.3.2, 3.3.1 og 3.3.4.

Erstatningen transportøren skal betale til brukeren vil variere avhengig av om brukeren velger å motta eller avvise gassen som ikke er i samsvar med kvalitetsforpliktelsen.⁴⁰⁴ Hvis brukeren velger å motta gassen tross transportørens forsømmelse har brukeren normalt krav på erstatning etter TPDJ 3.4.⁴⁰⁵ Unntak gjelder hvis bruddet på kvalitetsforpliktelsen var et brudd på kravene til trykk av gass som ble gjort tilgjengelig for avtak.⁴⁰⁶ Alle rimelige kostnader og utgifter som rimeligvis har påløpt («...all reasonable costs and expences reasonably incurred...») som en konsekvens av at gassen som ble avtatt ikke oppfylte kvalitetskravene skal dekkes.⁴⁰⁷ Det finnes imidlertid en beløpsbegrensning for erstatningen.⁴⁰⁸ Selv om den gassen brukeren tar ut ikke er i samsvar med kvalitetskravene, må brukeren betale tariffen for bruk av systemet («Commodity Charges»)⁴⁰⁹ Hvis brukeren velger å avvise gassen er det erstatningsreglene i TPDJ 3.5 som kommer til anvendelse.⁴¹⁰ Dette er de samme erstatningsreglene som hvis gass ikke blir gjort tilgjengelig for avtak i det hele tatt.

Som behandlet i avsnitt 3.2.5 går eiendomsretten til gass som blir levert til nettet over på transportøren ved levering av gass på leveringspunktet. Ved avtak av gass på avtakspunktet går eiendomsretten til gassen over fra transportøren til den brukeren som tar ut gassen.⁴¹¹

---

⁴⁰⁴ Jf. UNC TPDJ 3.3.2 med henvisninger og 3.3.4.

⁴⁰⁵ Jf. UNC TPDJ 3.3.2a.

⁴⁰⁶ Jf. UNC TPDJ 3.4.7 og 2.1.4.

⁴⁰⁷ Jf. UNC TPDJ 3.4.1, se også 3.4.2.

⁴⁰⁸ Jf. UNC TPDJ 3.4.3.

⁴⁰⁹ Jf. UNC TPDB 3.5.3 og TPDE 3.1 og 3.2.

⁴¹⁰ Jf. UNC TPDJ 3.2.3b.

⁴¹¹ Jf. UNC TPDJ 3.7.3 og 3.3.1.

Transportøren garanterer at han på avtakspunktet har eiendomsretten til gassen, og at det ikke hviler heftelser på gassen.⁴¹² Transportøren skal holde brukeren skadesløs for brudd på garantiene.⁴¹³ Tilsvarende regler finnes når brukeren leverer gass til systemet.⁴¹⁴

4.4.2 Brukerens forpliktelser ved avtak av gass

Særlige forpliktelser brukeren har ved avtak av gass er temaet for dette avsnittet. På «Supply Meter Points» som måles daglig og på «Connected System Exit Points» finnes det begrensninger på hvor mye gass en bruker har rett til å ta ut på et punkt per tidsenhet.⁴¹⁵ Brukeren som tar ut gass på slike punkt har ikke rett til å avta mer gass per tidsenhet enn en på forhånd fastsatt rate. På «Connected System Ext Point» er denne begrensningen absolutt. På daglig målte «Supply Meter Points» skal brukeren ta alle skritt det er rimelig å vente («reasonable steps») for å hindre at gass blir tatt ut i kvantum per tidsenhet som overstiger det tillatte.⁴¹⁶ Trolig skyldes forskjellen at det er vanskelig å kontrollere avtaket på et «DM Supply Meter Point», siden forbrukere blir forsynt med gass på dette punktet.

Hvis transportøren har rimelig grunn («reasonable grounds») til å tro at gass blir eller vil bli avtatt i større kvantum per tidsenhet enn det tillatte og dette etter transportørens rimelige vurderinger («reasonable judgment») setter systemets sikkerhet i fare, kan han

---

⁴¹² Jf. UNC TPDJ 3.7.4.

⁴¹³ Jf. UNC TPDJ 3.7.5.

⁴¹⁴ Se avsnitt 3.3.5.

⁴¹⁵ Jf. UNC TPDJ 3.8.1 og 3.9.1, se også TPDA 4.3.2a, 4.1.4 og TPDG 1.5.1.

⁴¹⁶ Jf. UNC TPDJ 3.8.1 og TPDG 5.3.1.

ta alle tilgjengelige skritt for å redusere avtaket.⁴¹⁷ Han kan også avbryte gassavtaket på punktet.

---

⁴¹⁷ Jf. UNC TPDJ 3.8.2 og 3.9.2.

5 Fysisk balansering av nettet

5.1 Hva menes med ubalanse og hvorfor er balansering nødvendig?

Begrepet «ubalanse» har to ulike betydninger i forhold til det britiske gasstransportsystemet. Begrepet brukes for det første om fysisk ubalanse i nettet. Den andre betydningen av «ubalanse» er den enkelte skipers ubalanse.

Fysisk ubalanse i nettet kan skyldes differanse mellom hvilke mengder gass som blir satt inn og tatt ut av gasstransportsystemet. Videre kan nettet komme i ubalanse hvis gass leveres og tas ut av systemet til ulike tidspunkt eller i ulike mengder per tidsenhet.

Dersom nettet er i eller ligger an til å komme i ubalanse, vil tiltak for å gjenopprette eller opprettholde balansen i systemet være påkrevd. Balansering av nettet er nødvendig både hvis trykket i nettet blir for lavt og hvis det blir for høyt. Hvis trykket blir lavt, faller transportkapasiteten. Dette er fordi det er trykket i nettet som driver gassen fremover. Hvis trykket i nettet blir lavt, er det alstå hensynet til systemets effektivitet som tilsier balansering. Balansering skjer ved at mer gass settes inn i nettet slik trykket økes. Dette vil øke transportkapasiteten. Hvis trykket i nettet blir for høyt, er balansering nødvendig av hensyn til sikkerhet i systemet. Gass tas da ut av nettet.

Det er National Grid NTS' oppgave å sørge for at gasstransportsystemet er i balanse.⁴¹⁸ Med dette har ikke operatøren et ansvar for å sikre at det er tilstrekkelig gass i nettet til å møte gassetterspørselen til enhver tid.⁴¹⁹ Ved stort underskudd på gass

---

⁴¹⁸ Jf. UNC TPDD 1.1.2 og 1.1.3.

⁴¹⁹ Se Cameron 2005 side 361.

kan National Grid NTS blant annet redusere avtakene, og i en nødsituasjon helt stenge av avtak av gass fra systemet.⁴²⁰ Jeg ser imidlertid på balansering av systemet i normalsituasjoner. Da balanseres det britiske nettet hovedsakelig ved at operatøren kjøper gass hvis nettet har underskudd av gass, og selger gass hvis det er overskudd av gass i nettet.

Den andre betydningen av ubalanse, ubalanse for den enkelte skiper, vil foreligge hvis en skiper leverer og/eller kjøper mer eller mindre gass enn han tar ut av nettet og/eller selger. Hvis en skiper er i ubalanse, må han betale for å komme i balanse igjen.

I det følgende redegjøres det i avsnitt 5.2 for hvordan operatøren vurderer om nettet er i ubalanse og i avsnitt 5.3 og 5.4 på hvilke måter balansering av nettet skjer. I disse avsnittene behandles altså spørsmål knyttet til nettets fysiske ubalanse. Ubalanse for den enkelte skiper blir behandlet i kapittel 6.

5.2 Når er balansering av nettet aktuelt og hvordan skjer balanseringen?

Hvis totalsystemet er i eller ligger an til å komme i ubalanse, er balanseringstiltak fra National Grid NTS nødvendig for å opprettholde balansen i nettet.⁴²¹ Som et utgangspunkt vil totalsystemet vil være i ubalanse hvis den mengden gass som blir levert til nettet er større eller mindre enn den mengden gass som blir tatt ut av nettet. Hvis nettet mangler gass er det i negativ ubalanse og hvis nettet har overskudd av gass er ubalansen positiv. Balanseringstiltak settes imidlertid ikke i gang så snart det konstanteres differanse mellom gass levert til nettet og gass tatt ut

---

⁴²⁰ De særskilte reglene om nødssituasjoner finnes i UNC TPDQ.

⁴²¹ Jf. UNC TPDD 1.1.1, 1.1.2 og 1.1.3.

av nettet. National Grid NTS bestemmer en toleransegrense, altså en grense for ubalanse som kan forekomme i nettet uten at balanseringstiltak er nødvendige.

Videre vurderes hvor mye gass som vil bli brukt av transportøren for et system for å operere systemet og gass som forsvinner fra systemet.⁴²² Man tar også hensyn til tilsiktede endringer i volumet av gass i NTS-systemet og beholdningen i LDZene. Hvis det er en restriksjon i (eller hvis en restriksjon påvirker en del av) totalsystemet og dette fører til/vil føre til begrensninger på gasstrømmer i en del av totalsystemet, vil en «Transportation Constraint» foreligge.⁴²³ Også dette, og andre faktorer som er relevante for driften av totalsystemet, skal National Grid NTS se hen til når det vurderes om balanseringstiltak er nødvendig.⁴²⁴

I tillegg til det generelle utgangspunktet, oppstilles i Uniform Network Code to tilfeller hvor balanseringstiltak fra operatøren typisk kan bli aktuelt. Disse situasjonene gjelder NTS-systemet.

For det første vurderer National Grid NTS om balanseringstiltak er nødvendig hvis det er differanse mellom gass ventet levert til NTS og gass ventet avtatt fra systemet.⁴²⁵ Man tar hensyn til gass som vil bli brukt til operatørformål, gass som forsvinner fra systemet og tilsiktede endringer av gassvolumet i NTS. Her ses hele «Gas Flow Day» under ett.

For det andre vurderer National Grid NTS om det er behov for balansering i løpet av dagen.⁴²⁶ Balansering vil være nødvendig hvis gass leveres og tas ut av nettet til ulike tidspunkt og/ eller i ulike mengder per tidsenhet i løpet av «Gas Flow Day» dersom dette

---

⁴²² Jf. UNC TPDD 1.1.1c og TPDN 1.1.1.

⁴²³ Jf. UNC GTC 2.4.1.

⁴²⁴ Jf. UNC TPDD 1.1.1d.

⁴²⁵ Jf. UNC TPDD 1.2.1a.

⁴²⁶ Jf. UNC TPDD 1.2.1b.

fører til at trykket eller gassvolumet i NTS er eller ligger an til å avvike fra en akseptert grense. Selv om de samme gassmengdene leveres og tas ut av nettet når dagen ses under ett, kan altså det at levering og avtak skjer til ulike tidpunkt på dagen nødvendiggjøre balansering. Tilsvarende gjelder hvis ulike mengder gass leveres og avtas per tidsenhet, for eksempel hvis store mengder gass leveres mellom klokken 0600 og 0700 og mindre mengder leveres mellom klokken 0700 og 0800. Man ser altså at selv om nettet er i balanse når dagen ses under ett, kan det oppstå ubalanse som krever balanseringstiltak i løpet av dagen.

Den fysiske balanseringen av nettet skjer ved at gass leveres til eller tas ut av nettet.⁴²⁷ Balansering i løpet av dagen kan i seg selv føre til at balanseringstiltak når man ser dagen under ett blir aktuelt.⁴²⁸ Et eksempel er hvis balansering gjennomføres for å gjenopprette trykket i NTS-systemet fordi trykket har falt på et tidspunkt. Gass levert til nettet retter opp trykkfallet på dette tidspunktet, men den ekstra tilførselen av gass kan føre til ubalanse hvis en tilsvarende gassmengde ikke tas ut av systemet senere.

Vurderingen av om balanseringstiltak vil være nødvendig skjer før ubalansen faktisk oppstår. I den første balanseringssituasjonen er det differansen mellom ventet levert og ventet avtatt mengde gass operatøren ser på når han vurderer om det er grunnlag for balanseringstiltak. Når operatøren vurderer om balanseringen skal foretas i løpet av dagen, vil både en aktuell og en ventet ubalanse kunne nødvendiggjøre balanseringstiltak. For å kunne foreta disse vurderingene, har National Grid NTS flere informasjonskilder.

---

⁴²⁷ Balansering kan også skje ved at operatøren inngår ikke-fysiske gasshandelsavtaler, se om dette i avsnitt 5.3.3. Det er hovedsakelig fysisk balansering som behandles i avhandlingen.

⁴²⁸ Jf. UNC TPDD 1.2.2.

Operatøren kan selv bestemme hvilken informasjon han vil legge vekt på når det vurderes om balanseringstiltak er nødvendig.⁴²⁹ Her nevnes kun noen eksempler på hvilken informasjon National Grid NTS bruker for å bestemme om balanseringshandlinger skal utføres.

For å fastslå hvilken mengde gass som er ventet levert til og avtatt fra gasstransportsystemet, baserer National Grid NTS seg blant annet på informasjon fra input- og outputnominasjonene.⁴³⁰ I nominasjonene meddeler skiperne hvor mye gass de vil levere per dag og avta per dag.⁴³¹ Informasjon fra operatøren av den tilknyttede leveringsfasiliteten om ventede leveringer er også en informasjonskilde for National Grid NTS.⁴³² Et siste eksempel er informasjon fra egne estimer over etterspørsel etter gass, typisk værmeldinger og historiske data.⁴³³ I avgjørelsen av om balanseringstiltak skal tas går National Grid NTS ut ifra at brukerne leverer like mengder gass per tidsenhet.⁴³⁴

Hvis balanseringstiltak er nødvendig på grunn av overskudd av gass i nettet selger operatøren gass. Hvis nettet mangler gass kjøper operatøren gass. At balanseringen skjer ved kjøp og salg av gass skyldes at operatøren eier gassen i systemet.⁴³⁵ Operatøren har to mulige kilder til å kjøpe og selge gass for å balansere systemet.⁴³⁶

---

⁴²⁹ Jf. UNC TPDD 1.3.1.

⁴³⁰ Jf. UNC TPDD 1.3.1b, c og 1.3.2.

⁴³¹ Se om inputnominasjoner i avsnitt 3.3 og om outputnominasjoner i avsnitt 4.3.

⁴³² Jf. UNC TPDI 2.6.2 og 2.6.4a.

⁴³³ Jf. UNC TPDD 1.3.1a, se også TPDH.

⁴³⁴ Jf. UNC TPDI 3.10.1.

⁴³⁵ Se avsnitt 3.2.5.

⁴³⁶ Jf. UNC TPDD 1.1.2.

Han kan for det første balansere systemet ved hjelp av kjøp eller salg av gass fra brukere på markedet. For det andre kan National Grid NTS balansere nettet ved injeksjon av gass operatøren har tilgang til fra lagringsfasiliteter. De kostnadene operatøren har med å balansere nettet dekkes imidlertid av skiperne.⁴³⁷

Ubalanse skyldes hovedsakelig at ulike gassmengder leveres og avtas fra nettet. Det er skiperne som leverer og avtar gass, og et mulig alternativ til balansering ved kjøp og salg av gass er for eksempel at operatøren gir en form for kreditt til den brukeren som for eksempel har tatt ut mer gass enn han har levert til systemet mot at brukeren senere leverer den manglende gassmengden til nettet. Dette kan skje ved at operatøren setter inn ekstra gass i nettet hvis det er i negativ ubalanse eller tar gass ut av nettet hvis det er i positiv ubalanse. Brukeren må så senere levere eller ta gass ut av nettet tilsvarende den ubalansen brukeren var i. Dette er ikke en balanseringsmåte i det britiske nettet.

Operatørens balanseringsmuligheter etter Uniform Network Code vil jeg redegjøre for i avsnitt 5.3 og 5.4 i det følgende.

5.3 Balansering ved hjelp av kjøp eller salg av gass på markedet

En måte National Grid NTS kan balansere systemet på er ved å inngå avtaler med brukere av systemet om kjøp og salg av gass, her med et samlebegrep kalt markedsbalansering. Dette kan finne sted på OCM, som er en elektronisk handelsplass.⁴³⁸ OCM er National Grid NTS' prinsippale balanseringsverktøy.⁴³⁹

---

⁴³⁷ Se i avsnitt 6.3.

⁴³⁸ Jf. UNC TPDD 2.1.3a og 2.1.1.

⁴³⁹ Jf. Robson/Stanger/Tyler R.50: februar 2006 side 1373.

Et alternativ er å inngå avtaler om gasshandel med brukerne ved «Non-Trading System Transactions».⁴⁴⁰ Handel ved «Non-Trading System Transactions» kalles av National Grid NTS for OTC-handel.⁴⁴¹ Dette er gasshandelsavtaler mellom National Grid NTS og en bruker utenom OCM. Disse avtalene er ikke-fysiske. Slike avtaler kan kun inngås når en «Gas Balancing Alert» foreligger, noe som bare vil skje hvis det er ventet særlig stor etterspørsel etter gass. Nedenfor behandles balansering ved hjelp av OCM i avsnitt 5.3.1 og 5.3.2, og deretter markedsbalansering ved «Non-Trading System Transactions» i avsnitt 5.3.3.

5.3.1 Generelt om OCM

OCM står for On-the-Day Commodity Market. OCM er et elektronisk handelssystem, databasert, hvor både National Grid NTS og skipere kan kjøpe og selge gass.⁴⁴² OCM avløste operatørens tidligere balanseringsmarked, «flexibility market», i 1999.⁴⁴³

OCM skiller seg fra det tidligere «flexibility market» ved at også skipere kan kjøpe og selge gass seg imellom på markedet. På «flexibility market» kunne kjøp og salg av gass bare skje mellom skipere og operatøren. Hovedinnvendigene mot den tidligere løsningen var allikevel at daværende regler førte til høye balanseringskostnader og at det var mangel på insentiver for å ta effektive balanseringshandlinger.⁴⁴⁴

---

⁴⁴⁰ Jf. UNC TPDD 1.2.1b, 1.4.1a(i), 1.4.1c, d, e og 3.1.1a.

⁴⁴¹ Jf. <http://www.nationalgrid.com/uk/Gas/OperationalInfo/GBA/> (10. august 2006).

⁴⁴² Jf. UNC TPDD 2.1.3a og 2.1.1.

⁴⁴³ Jf. Robson/Stanger/Tyler R.50: februar 2006 side 1370-1371 (1-1159, 1-1160 og 1-1161).

⁴⁴⁴ Jf. Robson/Stanger/Tyler R.50: februar 2006 side 1370-1371 (1-1159, 1-1160 og 1-1161).

OCM opereres av en egen markedsoperatør som utnevnes av National Grid NTS.⁴⁴⁵ Gjennom vilkår for utnevnelse av markedsoperatøren i National Grid NTS' lisens har Ofgem regulert hvilke kvalifikasjoner som kreves av OCM-operatøren. Operatøren må ha finansielle midler, dyktig og erfarent personell og systemer som sikrer at OCM blir ledet på en velordnet og riktig måte samt etter klare og rettferdige regler. National Grid NTS skal se til at vilkårene er oppfylt når operatøren for OCM utnevnes. Vilkårene anses imidlertid for oppfylt hvis National Grid NTS utnevner en person som er utpekt av Ofgem.⁴⁴⁶ APX Gas UK er operatør for OCM nå.⁴⁴⁷

Regler om bruken av handelssystemet følger av Annex D-1 i Uniform Network Code.⁴⁴⁸ Operatøren for OCM er altså ikke fri til å lage reglene for bruk av OCM på egenhånd.

For å kunne handle på OCM må man ha tillatelse fra OCM-operatøren. Det vil si at både skipere og National Grid NTS må være «Trading Participants» for å fremlegge og akseptere tilbud på markedet.⁴⁴⁹ National Grid NTS er aktør på OCM for å kjøpe gass på OCM hvis systemet mangler gass eller selge gass på markedet

---

⁴⁴⁵ Jf. Standard Special Condition A11(22B). Lisensbestemmelsen ble inkorporert ved Special Condition C6.

⁴⁴⁶ Jf. Standard Special Condition A11(22A) til (22D). Disse lisensbestemmelsene ble inkorporert ved Special Condition C6.

⁴⁴⁷ Jf. <http://www.apxgroup.com/index.php?id=11> (2. august 2006).

⁴⁴⁸ Jf. UNC TPDD 2.1.3d og Annex D-1. At Annex D-1 skal være en del av reglene for handel på OCM, er bestemt i avtalen NGN har med operatøren av OCM, jf. UNC TPDD 2.2.2 og 2.1.3e. I tillegg finnes børsregler i «NBP Market Rules», jf. www.apxgroup.com (2. august 2006), se også Robson/Stanger/Tyler R.50: februar 2006 side 1371 (1-1161). Disse reglene er konfidensielle.

⁴⁴⁹ Jf. UNC TPDD 2.1.1 og 2.2.1j, se også TPDD 2.1.3b.

hvis det er for mye gass i systemet (ubalanse). Slik balanserer National Grid NTS totalsystemet. Skiperne kan bruke OCM for å balansere sine porteføljer.

«Trading Participants» kan fremsette egne tilbud eller akseptere eksisterende tilbud på OCMs skjermer.⁴⁵⁰ Et tilbud består i at gass tilbys levert til nettet (National Grid NTS kjøper gass) eller gjort tilgjengelig for avtak fra nettet (National Grid NTS selger gass). I tilbudet på OCM oppgis blant annet når (endring i) leveringen eller avtaket av gass fra nettet kan skje og til hvilken pris. Hvor mye gass som selges oppgis også.

Så snart et tilbud har blitt akseptert, informerer operatøren partene om dette.⁴⁵¹ Operatøren for OCM setter også sammen forenlige tilbud ettersom de blir fremsatt.⁴⁵²

Hvilken aktør på OCM som har fremmet tilbud på markedet, er skjult for de øvrige aktørene og informasjonen vil heller ikke senere bli gjort tilgjengelig for disse. Handlene er således anonyme. Et unntak gjelder for «Physical Market Transactions» (en særlig handelstype på OCM). Ved slike handler vil identiteten til den brukeren som fremla tilbudet bli gjort tilgjengelig for National Grid NTS etter at tilbudet har blitt akseptert.⁴⁵³ Som det vil fremkomme

---

⁴⁵⁰ Jf. UNC TPDD 2.1.1 og 2.2.1a. Kravene til hva som angis i tilbudet finnes i Annex D-1 3, se også 1.2 og 1.3 Hvis det er NGN som fremsetter tilbudet, finnes det tilleggskrav til utformingen av deres tilbud i 3.4. Hvis tilbudet ikke fyller formkravene, eller er et tilbud av en slik art at det ikke kan fremsettes på OCM, (se UNC TPDD Annex D-1 4.1, 4.3 og 4.5) vil det bli avvist av operatøren for OCM og altså ikke vist på skjermene til OCM, jf. UNC TPDD Annex D-1 4.8.

⁴⁵¹ Jf. UNC TPDD Annex D-1 5.4.

⁴⁵² Se UNC TPDD 2.2.1k og Robson/Stanger/Tyler R.50: februar 2006 side 1372.

⁴⁵³ Jf. UNC TPDD Annex D-1 2.2.

nedenfor i avsnitt 5.3.2 medfører «Physical Market Transactions» en endring i gassmengdene en skiper leverer og/eller tar ut av gasstransportssystemet. National Grid NTS må da for operatørformål vite hvem som endrer gassleveringen/avtaket. National Grid NTS mottar også ytterligere informasjon fra OCM-operatøren om «Physical Market Transactions».⁴⁵⁴

OCM er et marked med clearingfunksjon.⁴⁵⁵ Som clearer opptrer OCM-operatøren som motpart til hver av partene for transaksjonen på OCM.⁴⁵⁶ Betaling under avtalen skjer da til/fra OCM-operatøren. Regler om oppgjøret mellom OCM-operatøren og National Grid NTS finnes i Uniform Network Code.⁴⁵⁷

National Grid NTS bruker OCM for balanseringsformål ved å selv komme med tilbud på markedet eller ved å akseptere eksisterende tilbud på OCM. Siden OCM er et marked er imidlertid National Grid NTS avhengig av at andre aktører er villige til å tilby gass for salg eller ønsker å kjøpe gass på OCM for at National Grid NTS skal kunne kjøpe og selge gass dersom nettet er i (eller ligger an til å komme i) ubalanse. Dersom NGN ser at tilbudene på OCM ikke er nok til, eller ligger an til å ikke være tilstrekkelige tilbud til, at NGN kan utføre sin balanseringsoppgave, kan NGN informere om situasjonen og oppfordre brukerne til å komme med ytterligere tilbud.⁴⁵⁸

---

⁴⁵⁴ Se UNC TPDD Annex D-1 5.4b.

⁴⁵⁵ Dette står ikke uttrykkelig i Uniform Network Code, men fremkommer av formuleringene i TPDD 2.2.5 og 2.1.3c. Se dessuten <http://www.apxgroup.com/index.php?id=51> (2. august 2006) og Robson/Stanger/Tyler R.50: februar 2006 side 1371 (1-1161).

⁴⁵⁶ Jf. UNC TPDD 2.2.5.

⁴⁵⁷ Se UNC TPDD 2.2.8, se også 2.2.9. Oppgjøret mellom OCM-operatøren og en bruker er det naturlig nok ikke regler om i gasstransportavtalen.

⁴⁵⁸ Jf. UNC TPDD 2.4.4.

5.3.2 Handel på OCM for balanseringsformål

Det finnes tre ulike handelstyper deltakere på OCM kan gå inn på; «Non-Physical Marked Transactions», «Physical Marked Transactions» og «Locational Marked Transactions».⁴⁵⁹

En «Non-Physical Market Transaction» er en ikke-fysisk gasshandelsavtale i nettet.⁴⁶⁰ Det som da selges og kjøpes er fordringer på National Grid NTS.⁴⁶¹ Handelen oppfylles ved meldinger til National Grid NTS om at fordringen skal bytte eier (handelsnominasjoner). Denne avtalen medfører ikke direkte endret fysisk levering eller avtak av gass til nettet. Allikevel vil avtalen påvirke avtak av gass fra nettet. Hvis en skiper selger fordringen han har på operatøren vil kunne ta mindre gass ut av nettet enn han kunne for salget uten å komme i ubalanse.⁴⁶² Handelstypen brukes særlig av skipere som ønsker å balansere sin portefølje.

«Physical Market Transactions» er fysiske gasshandelsavtaler. Ved disse transaksjonene avtales det at skiperen skal endre den mengden gass han leverer til eller tar ut av systemet.⁴⁶³ National Grid NTS kjøper eller selger gass ved slike transaksjoner for å fysisk balansere nettet. «Locational Market Transaction» er en særskilt type «Physical Market Transaction». Forskjellen mellom de to handelstypene er at ved en «Locational Market Transaction» skal skiperen endre sine leveringer og/eller avtak av gass på på forhånd avtalte systempunkt.⁴⁶⁴ Også for «Physical Market

---

⁴⁵⁹ Jf. UNC TPDD 2.2.1c, d og e.

⁴⁶⁰ Jf. UNC TPDD 2.2.1e, c og a.

⁴⁶¹ Se avsnitt 3.2.5 og kapittel 7.

⁴⁶² Se avsnitt 6.2 og 7.2.

⁴⁶³ Jf. UNC TPDD 2.2.1c.

⁴⁶⁴ Jf. UNC TPDD 2.2.1d, se også c og 2.3.2d (ii).

Transaction» er det regler om hvilke systempunkt gass kan leveres eller avtas på etter slike avtaler.⁴⁶⁵

I avhandlingen behandles operatørens kjøp av gass ved «Physical Market Transactions» for balanseringsformål. Operatøren kan like gjerne selge gass ved «Physical Market Transactions». Partenes forpliktelser er da av samme art. Jeg behandler kun operatørens kjøp av gass ved «Physical Market Transactions» for å unngå gjentakelser.

En avtale om kjøp av gass ved en «Physical Market Transaction» er todelt; avtalen består her både av at fordringen på National Grid NTS overføres og at brukeren skal endre sine leveringer av gass til nettet. Som redegjort for i avsnitt 3.2.5 får skipere som leverer gass til nettet en fordring på National Grid NTS tilsvarende den gassmengden skiperen leverte til nettet. Ved «Physical Market Transactions» kjøper National Grid NTS fordringen. Skipere som leverer gass til nettet etter en «Physical Market Transaction» selger altså retten til å rå over gass i nettet de får ved å levere gass. National Grid NTS kjøper dermed fordringen på seg selv, slik at skiperen etter handelen ikke har mulighet til å for eksempel ta gass ut av nettet uten å komme i negativ ubalanse.⁴⁶⁶ Fordringen på National Grid NTS overføres ved en handelsnominasjon. Kort fortalt er dette er en melding til National Grid NTS om at fordringen bytter eier.⁴⁶⁷ Handelsnominasjonene fremlegger OCM-operatøren på vegne av partene.⁴⁶⁸ Deltakere på OCM har på

---

⁴⁶⁵ Se UNC TPDD 2.3.2d (i) og TPDD 2.2.1f.

⁴⁶⁶ Se avsnitt 6.2 og 7.2.

⁴⁶⁷ Handelsnominasjonene redegjøres for i kapittel 8.2 om gasshandel i nettet.

⁴⁶⁸ Jf. UNC TPDD 2.2.1a, 2.2.5 og Annex D-1 2.1.

forhånd utpekt OCM-operatøren til «User Agent», slik at operatøren kan fremlegge handelsnominasjoner på deres vegne.⁴⁶⁹

Etter avtalen om «Physical Market Transactions» skal skiperen endre gassmengden han leverer til nettet. Skiperen skal melde fra til National Grid NTS om endringen i gassmengden en bruker vil levere til systemet. Dette skjer ved en kontraktsrenominasjon («Contract Renomination»)⁴⁷⁰ En kontraktsrenominasjon er en type renominasjon.⁴⁷¹ Kontraktsrenominasjonen og handelsnominasjonen skal angi samme gassmengde.⁴⁷²

Hvis parten ikke leverer gass i samsvar med det nominerte kvantumet, vil avgiftene for over/underlevering i forhold til nominert volum påløpe.⁴⁷³ Når den faktiske endringen i levering av gass fra nettet skal skje vil avhenge av avtalen. Brukeren fastsetter i sitt tilbud om «Physical Market Transaction» når han kan endre

---

⁴⁶⁹ Jf. UNC TPDD Annex D-1 2.1, se også TPDD 2.1.2 med videre henvisninger. Nærmere regler om «User Agent» finnes i UNC TPDV 6. OCM-operatørens handelsnominasjoner anses å oppfylle formkravene til handelsnominasjoner hvis notifiseringen til National Grid NTS er i samsvar med de kravene som stilles i 5.4.(c) av Annex D-1, jf. UNC TPDD 2.2.6. Det vises til TPDC 6.2 i TPDD 2.2.6. Jeg har fått bekreftet fra National Grid NTS at dette er en feil. Riktig henvisning skal være TPDC 5.2.

⁴⁷⁰ Jf. UNC TPDD 2.2.1c og d, 2.3.1, 2.2.1g og 2.3.3. Formkravene til kontraktsrenominasjonen er stort sett som for andre renominasjoner, men i tillegg skal brukeren spesifisere at renominasjonen er en «Contract Renomination» og hvilken «Physical Market Transaction» den hører sammen med, jf. TPDD 2.3.1, 2.3.2 med videre henvisninger. Øvrige krav til kontraktsrenominasjonen finnes i TPDD 2.3.4.

⁴⁷¹ Jf. UNC TPDD 2.2.1g. Se avsnitt 3.3.4 om renominasjoner.

⁴⁷² Jf. UNC TPDD 2.2.1c, se også 2.3.2 d(i)2.

⁴⁷³ Se avsnitt 3.3.5.

levering av gass fra nettet og det er fra dette tidspunktet endringen skjer.⁴⁷⁴

Hvis brukeren ikke fremlegger korrekte kontraktsrenominasjoner eller ikke fremlegger kontraktsrenominasjoner i det hele tatt, vil brukeren måtte betale en avgift for dette («Physical Renomination Incentive Charge»)⁴⁷⁵. Avgiften settes til den summen som er størst av gassmengden brukeren solgte til National Grid NTS multiplisert med 0,005pence og 200£.⁴⁷⁶

5.3.3 OTC-handel for balanseringsformål

OTC-handel (Over the counter) vil si at National Grid NTS og en bruker blir enige om å komme med handelsnominasjoner, men uten å bruke OCM.⁴⁷⁷ Avtalen er ikke-fysisk og kalles i Uniform Network Code for «Non-Trading System Transactions». Det er kun når en «Gas Balancing Alert» foreligger at National Grid NTS kan inngå slike avtaler.⁴⁷⁸

En «Gas Balancing Alert» er basert på en kombinasjon av det absolutte nivået av tilbud og etterspørsel etter gass, og hvor mye gass som kan leveres til nettet fra lagringsfasiliteter. Hvis en «Gas Balancing Alert» foreligger, publiseres denne på National Grid NTS' nettsider.⁴⁷⁹ Man skiller mellom tilfeller hvor en «Gas Balancing Alert» skal publiseres og tilfeller hvor den kan publiseres.

---

⁴⁷⁴ Jf. UNC TPDD 2.3.5, TPDC 4.1.9c og Annex D-1 1.2 j og g.

⁴⁷⁵ Jf. UNC TPDD 2.3.7.

⁴⁷⁶ Jf. UNC TPDD 2.3.8.

⁴⁷⁷ Jf. UNC TPDD 3.1.1.a.

⁴⁷⁸ Jf. UNC TPDD 3.1.2, se også TPDD 4.1.1 for et unntak. Det vil være for detaljert å behandle unntaket i avhandlingen.

⁴⁷⁹ Jf. UNC TPDV 5.9.3 og 5.9.4.

Hver dag ser National Grid NTS på estimatene⁴⁸⁰ over etterspørselen av gass for neste dag. En «Gas Balancing Alert» skal publiseres hvis beregningene viser at etterspørselen etter gass fra totalsystemet ligger an til å bli lik eller større enn anslått total levering til totalsystemet. (det anslåtte maksimale daglige tilbudet av gass til totalsystemet på den aktuelle dagen pluss summen av den gassmengden som kan bli levert fra lagringsfasiliteter).⁴⁸¹

En «Gas Balancing Alert» kan også publiseres hvis det i løpet av «Gas Flow Day» inntreffer en hendelse som reduserer den anslåtte totale leveringen til totalsystemet med minst 25 MCM⁴⁸² per dag.⁴⁸³ I tillegg må den gjenstående anslåtte totale leveringen til totalsystemet være lik eller mindre enn anslått total etterspørsel.

Hvis en bruker ønsker å komme med et tilbud for «Non-Trading System Transactions» til National Grid NTS, fremsettes tilbudet ved hjelp av telefon eller telefax.⁴⁸⁴ National Grid NTS melder så i fra til brukere om aksepterte tilbud. Selger sender deretter en bekreftelse til National Grid NTS, som operatøren signerer og

---

⁴⁸⁰ National Grid NTS henter inn værvarsler, og ved hjelp av matematiske modeller som er utviklet på bakgrunn av historiske data, anslås det hvilken etterspørsel man regner med for en LDZ og for totalsystemet, jf, UNC TPDH 5.1.1, 5.2.1 og 5.2.2. Estimaterne blir fremlagt for brukerne, jf. UNC TPDH 5.2.1.

⁴⁸¹ Jf. UNC TPDV 5.9.3 og 5.9.6. Beregningene over etterspørsel skjer etter TPDH 5.2.3 dagen før «Gas Flow Day».

⁴⁸² MCM er lik 1 000 000 m³ («Cubic Metres»), jf. UNC GTC 3.2.1. Når «Cubic Metre» anvendes i forbindelse med gass tilsvarer det den gassmengden som ved en temperatur på 15°C og et absolutt trykk på 1,01325 bar og fri for vanndamp opptar en m³.

⁴⁸³ Jf. UNC TPDV 5.9.4, 5.9.6, se også TPDH 5.2.6b.

⁴⁸⁴ Jf. <http://www.nationalgrid.com/NR/rdonlyres/312CC783-1814-40EC-A1D3-79CBE318389C/5514/OTCflowchart.pdf> (10. august 2006).

returnerer.⁴⁸⁵ Det er verdt å merke seg at brukeren ikke kan være en deltaker på OCM og samtidig gjøre «Non-Trading System Transactions».⁴⁸⁶

«Non-Trading System Transactions» er ikke-fysiske avtaler. Det som selges etter avtalen er fordringer på transportøren. Partenes forpliktelser under en avtale om «Non-Trading System Transactions» er å fremlegge meldinger til National Grid NTS om fordringsoverføringen – handelsnominasjoner. Handelsnominasjonenes betydning etter Uniform Network Code er å bestemme en brukers ubalanse.⁴⁸⁷ Ved en handelsnominasjon hvor brukeren selger fordringen han har på transportøren vil den kvantiteten gass handelsnominasjonen angir bli trukket fra når brukeren ubalanse skal bestemmes. Brukeren vil da ikke lenger ha rett til å for eksempel ta gass ut av nettet uten at hans portefølje blir negativ (brukeren havner i negativ ubalanse).⁴⁸⁸ National Grid NTS har da kjøpt fordringen på seg selv, og er dermed ikke forpliktet til å la brukeren ta gass ut av nettet uten at skiperen må betale for dette.⁴⁸⁹

Av reglene om betaling for en «Non-Trading System Transaction» fremkommer det at avtalen også kan gå ut på at brukeren kjøper fordringer på National Grid NTS fra National Grid NTS.⁴⁹⁰ En slik handel vil føre til at den brukeren som kjøper

---

⁴⁸⁵ Jf. <http://www.nationalgrid.com/NR/rdonlyres/638B97B1-C7F7-468C-8A47-C64CA1BD79CA/5460/EB05192ShipperProcedureGBAvers3.pdf>. (10. august 2006).

⁴⁸⁶ Jf. UNC TPDD 3.1.1a.

⁴⁸⁷ Jf. UNC TPDD 5.1.3 og 5.1.4. Se nærmere i avsnitt 8.3.

⁴⁸⁸ Se avsnitt 6.3 om betalingene en skiper må ut med hvis han er i negativ ubalanse.

⁴⁸⁹ Situasjonen likner på et konfusjonstilfelle, se Hagstrøm side 773 – 776.

⁴⁹⁰ Jf. UNC TPDD 3.1.3 og 1.4.1b og c.

fordringen har rett til for eksempel å ta gassmengden under fordringen ut av gasstransportsystemet. Når National Grid NTS bare kan gå inn på «Non-Trading System Transaction» grovt sett på dager hvor det er større etterspørsel etter gass enn det vil bli levert gass til systemet («Gas Balancing Alerts»), kan jeg vanskelig se hvorfor operatøren ville selge fordringer på seg selv. Når brukeren har kjøpt en fordring på transportøren har han nemlig et økonomisk insentiv til å ta gassmengden under fordringen ut av nettet (eller selge fordringen videre til en annen skiper). Insentivet skyldes den dårlige betalingen skiperen vil få hvis han verken selger fordringen eller tar gassmengden under fordringen ut av nettet.⁴⁹¹

Betingelser og vilkår for «Non-Trading System Transactions» er standardavtalen NBP 97, med endringer i klausul 6.⁴⁹² Endringene bestemmer at betaling etter avtalen skal skje i samsvar med Uniform Network Codes faktura- og betalingsregler. En ytterligere endring er at National Grid NTS etter avtalen har rett til å publisere detaljer rundt transaksjonen. Gassalg under NBP 97 er temaet for kapittel 8, og jeg viser til det avsnittet for redegjørelse for avtalen.

OTC-handler vil føre til at prisinformasjonen på OCM ikke er korrekt. National Grid NTS vil informere brukerne om dette, og det vil finnes en melding om dette på OCM.⁴⁹³

---

⁴⁹¹ Se avsnitt 6.3 om den dårlige betalingen en skiper får for positiv ubalanse.

⁴⁹² Jf. <http://www.nationalgrid.com/NR/rdonlyres/D9CB0809-69DA-4C7D-8DEF-660194012EB2/5513/TermsandConditionsforOTCTradingv2.pdf> (10. august 2006).

⁴⁹³ Jf. <http://www.nationalgrid.com/NR/rdonlyres/7B26918C-F382-45BB-A744-37B5853CC49/5458/OTCorOCMMultidayTradesImpactsonSAP.pdf> (10. august 2006).

5.4 Balansering ved hjelp av gass fra lagringsfasiliteter

Temaet for dette avsnittet er National Grid NTS' bruk av gass fra lagringsfasiliteter for balansering av nettet. National Grid NTS har mulighet til å få gass levert fra lagringsfasiliteter for å balansere nettet. OCM er den prinsipale balanseringsmekanismen, men det er alltid en risiko for at ikke vil være tilstrekkelige tilbud på OCM til å balansere systemet. Dessuten kan rask balansering bli nødvendig på grunn av skade på NTS-systemet eller nødtilfeller. Av disse to grunnene har National Grid NTS mulighet til å få gass levert til NTS-systemet fra lagringsfasiliteter. I dette avsnittet behandles først når balansering skjer med gass fra lagringsfasiliteter og deretter hvordan National Grid NTS får tilgang til slik gass.

Ulike lagringsfasiliteter er koblet til totalsystemet. Tre typer lagringsfasiliteter brukes i Storbritannia; salthuler, uttømte gassfelt og lagring av gass som LNG i metalltanker.⁴⁹⁴ I Hornsea er lagringsfasiliteten en salthule, mens i Rough er lagringsplassen i et uttømt gassfelt.⁴⁹⁵ Det finnes fire lagringsfasiliteter for LNG. Disse ligger i Glenmavis, Partington, Dynevor Arms og Avonmouth.⁴⁹⁶

National Grid LNG Storage eier og opererer LNG fasilitetene,⁴⁹⁷ mens Rough eies og opereres av Centrica.⁴⁹⁸ Scottish and Southern Energy har eier- og operatørskap for lagringsfasiliteten i Hornsea.⁴⁹⁹ Reglene for bruk LNG-

---

⁴⁹⁴ Jf. UNC sammendrag side 21.

⁴⁹⁵ Jf. UK Oil and Gas Law R.50: februar 2006 side 1378.

⁴⁹⁶ Se <http://www.nationalgrid.com/uk/Gas/lngstorage/What/> (10. august 2006)

⁴⁹⁷ Jf. UNC TPDR 1.7.1 og <http://www.nationalgrid.com/uk/Gas/lngstorage/>. (10. august 2006)

⁴⁹⁸ Jf. <http://www.centrica.co.uk/index.asp?pageid=25> (10. august 2006)

⁴⁹⁹ Jf. http://www.scottish-southern.co.uk/SSEInternet/index.aspx?rightColHeader=26&id=412&TierSlicer1_TSMMenuTargetID=60&TierSlicer1_TSMMenuTargetType=4&TierSlicer1_TSMMenuID=6. (10. august 2006)

fasilitetene finnes i Uniform Network Code section Z, mens de relevante vilkårene for Rough og Hornsea finnes i et egne dokumenter kalt «Storage Service Contract».⁵⁰⁰

Både skipere og National Grid NTS kan lagre gass i lagringsfasiliteter. Hvis National Grid NTS lagrer gass i lagringsfasiliteter, anses operatøren både som bruker av lagringsfasiliteten og av NTS-systemet. Dette fører til at reglene om levering av gass fra lagringsfasiliteter til totalsystemet og avtak av gass fra totalsystemet for levering til lagringsfasiliteter gjelder både for National Grid NTS og for skipere når disse er brukere av lagringsfasiliteter.⁵⁰¹ Operatøren må da for eksempel nominere levering av gass fra en lagringsfasilitet til gasstransportnettet.⁵⁰² Disse reglene går jeg ikke inn på.

Balansering med gass fra lagringsfasiliteter skjer dersom det er behov for levering av gass til NTS i en av tre ulike situasjoner. Med et samlebegrep kalles disse situasjonene «Operating Margins Requirements».⁵⁰³

Det første tilfellet er når det er nødvendig at gass blir levert til NTS-systemet for å balansere systemet, og ubalansen ikke kan rettes opp ved handel på OCM eller OTC.⁵⁰⁴ Her benytter man altså lagret gass til balansering av gassmengdene i nettet først etter at man har konstatert at ubalansen ikke kan avhjelpes ved handel på OCM eller OTC, fordi det ikke finnes tilstrekkelige eller passende

---

⁵⁰⁰ Kontraktene er tilgjengelig på operatørens hjemmesider, se <http://www.centrica-sl.co.uk/Storage/StorageServicesContract.html> og <http://www.scottish-southern.co.uk/SSEInternet/index.aspx?id=430> (10. august 2005).

⁵⁰¹ Jf. UNC TPDK 1.2 og TPDR som inneholder regler om levering av gass til totalsystemet fra en lagringsfasilitet og avtak av gass fra totalsystemet for levering til lagringsfasiliteten. Enkelte særregler gjelder imidlertid for National Grid NTS som bruker av en lagringsfasilitet, se TPDK 1.2.

⁵⁰² Se UNC TPDK 1.3 som også inneholder særregler for National Grid NTS som bruker av NTS-systemet.

⁵⁰³ Jf. UNC TPDK 2.1.1.

⁵⁰⁴ Jf. UNC TPDK 2.1.1a og 2.3.1, se også TPDD 1.1.3.

tilbud på markedene. Videre kan operatøren bare utnytte lagret gass i den utstrekning handel på OCM eller OTC ikke strekker til.

Den andre situasjonen er når det i løpet av «Gas Flow Day» har skjedd en skade eller feil på en del av NTS-systemet og det er nødvendig at gass blir levert til NTS-systemet for å holde nettet i balanse.⁵⁰⁵ Et eksempel er skade på et av rørene i NTS.⁵⁰⁶ National Grid NTS skal bare ta gass ut av lagringsfasiliteter på den dagen skaden eller feilen skjer.⁵⁰⁷ I denne situasjonen kan National Grid NTS balansere ved hjelp av lagret gass uavhengig av om ubalansen kan rettes opp ved hjelp av markedsbalansering.

Den siste situasjonen hvor balansering skjer ved hjelp av lagret gass er når det foreligger en nødssituasjon og det er nødvendig at gass blir levert til NTS-systemet for å opprettholde et sikkert trykk i NTS i den perioden hvor systemet ikke fungerer normalt.⁵⁰⁸ En nødssituasjon foreligger hvis trykket i totalsystemet eller i deler av totalsystemet har falt eller hvis det er en betydelig risiko for at det vil falle og dette har ført til eller kan føre til en nødssituasjon for tilgang på gass.⁵⁰⁹ Her tar operatøren i bruk lagret gass for å sørge for sikkert trykk i NTS-systemet mens systemet ikke fungerer normalt.

National Grid NTS eier ikke lagringsfasilitetene, og må derfor inngå avtaler for å nyttiggjøre seg gass i disse. Avtalene gir tilgang på gass i lagringsfasiliteter, og operatøren må hvert år estimere hvor

---

⁵⁰⁵ Jf. UNC TPDK 2.1.1b og 2.3.1, se også TPDD 1.1.3.

⁵⁰⁶ Jf. UNC TPDK 2.1.2.

⁵⁰⁷ Jf. UNC TPDK 2.3.2 og 1.1.2c.

⁵⁰⁸ Jf. UNC TPDK 2.1.1c, se også 2.3.1.

⁵⁰⁹ Jf. UNC TPDQ 1.2.1.

mye gass det er nødvendig å ha tilgang til i lagringsfasiliteter.⁵¹⁰ Uniform Network Code inneholder dessuten bestemmelser om når og hvordan National Grid NTS skal inngå avtaler om tilgang til lagret gass med det formål å sørge for at nettet holdes i balanse.

Man skiller mellom to ulike avtaler National Grid NTS kan inngå for å sikre tilgang til gass fra lagringsfasiliteter.⁵¹¹ For det første kan operatøren selv inngå en avtale om lagringskapasitet. Avtalen vil gi National Grid NTS rett til å sette gass inn i lagringsfasiliteter, oppbevare gass der eller ta ut gass fra fasilitetene (med et fellesbegrep kalles dette lagringskapasitet, («Storage Capacity»)).⁵¹² Avtalen heter «Operating Margins Capacity Arrangement». Her kjøper National Grid NTS lagringskapasitet, i tillegg kjøpes det inn gass for å utnytte lagringskapasiteten.⁵¹³

For det andre kan National Grid NTS avtale med tredjeparter som har lagringskapasitet at disse skal sette gass inn i fasilitetene, oppbevare gass der eller ta ut gass fra fasilitetene for så å levere gassen til National Grid NTS. I hvilke mengder og til hvilke

---

⁵¹⁰ Jf. UNC TPDK 2.2.1. De nærmere reglene om hvordan estimatet skal skje finnes i TPDK 2.2. Estimater skjer årlig, og regler om behandlingen av lagret gass som finnes i fasiliteten fra forrige år finnes i TPDK 3.1, 3.2, 3.3 og 3.4. Det vil falle utenfor avhandlingen rammer å gå inn på disse reglene her.

⁵¹¹ Jf. UNC TPDK 1.1.1.

⁵¹² Jf. UNC TPDK 1.1.1a, 1.1.2 d og e, se også TPDR 1.5.2f, c, d og e, og 1.5.3f, c, d og e.

⁵¹³ Jf. UNC TPDK 3.5.1. De nærmere reglene rundt gassinnkjøpet finnes i TPDK 3.5, se også TPDK 3.8. Reglene om hvordan injeksjon skal skje i lagringsfasiliteten finnes i TPDK 3.6. Regler om ytterligere injeksjon i en lagingsfasilitet hvis mengden lagret gass er mindre enn den gassmengden som er estimert som nødvendig å ha lagret, finnes i TPDK 3.7.

tidspunkt leveringen skal skje, er opp til avtalepartene.⁵¹⁴ En slik avtale kalles «Operating Margins Gas Delivery Arrangement».

Etter Uniform Network Code skal National Grid NTS inngå de to avtalene med den hensikt å kunne møte behov for levering av gass til nettet for balansering.⁵¹⁵ Som behandlet ovenfor er dette tre alternative tilfeller hvor det er nødvendig at gass fra lagringsfasiliteter blir levert til NTS-systemet. Disse situasjonene er i korthet når det foreligger en ubalanse og balansen i nettet ikke kan gjenopprettes ved hjelp av markedsbalansering, hvis det har skjedd en skade eller feil på en del av NTS-systemet eller i en nødssituasjon.⁵¹⁶ For å kunne møte disse situasjonene må operatøren inngå avtaler om tilgang til lagret gass, operatøren kan ikke velge å kjøpe gass på OCM eller OTC.⁵¹⁷

I gasstransportavtalen er det oppstilt hvilke hensyn National Grid NTS skal vurdere ved avtaleinngåelsen.⁵¹⁸ National Grid NTS skal se hen til balansen mellom kostnadene ved avtalene og behovet for å sikre tilgjengeligheten av gass samt nødvendigheten av å sikre injeksjon i samsvar med reglene som gjelder for lagringsfasiliteten og krav til fleksibilitet når det gjelder levering av gass. Disse hensynene er imidlertid ikke uttømmende, andre faktorer National Grid NTS rimeligvis anser som relevante for imøtekommelsen av «Operating Margins Requirements» kan også tas i betraktning.

---

⁵¹⁴ Jf. UNC TPDK 1.1.1b og 1.1.2d og e, se også TPDR 1.5.2f, c, d og e, og 1.5.3f, c, d og e.

⁵¹⁵ Jf. UNC TPDK 1.1.1.

⁵¹⁶ Jf. UNC TPDK 2.1.

⁵¹⁷ Jf. UNC TPDK 1.3.4.

⁵¹⁸ Jf. UNC TPDK 2.2.6 og 3.11.1.

Gassmengden operatøren har tilgang på etter inngåtte avtaler må ikke til sammen overstige den mengden estimert som nødvendig for «Operating Margins Requirements».⁵¹⁹

Stort sett vil nettokostnadene National Grid NTS har ved å benytte lagret gass for balanseringsformål, dekkes av skiperne.⁵²⁰

---

⁵¹⁹ Jf. UNC TPDK 3.10 og 2.2.1c.

⁵²⁰ Se UNC TPDK 1.1.3 og 4, og TDPF 4. Se også Bobson/Stanger/Tyler R.50: februar 2006 side 1377 (1-1162).

6 Ubalanse for den enkelte skiper

6.1 Innledning

I kapittel 5 har vi sett på hvordan fysisk ubalanse i nettet oppstår, og hvilke muligheter National Grid NTS har til å opprettholde og gjenopprette balansen i nettet. Som nevnt i avsnitt 5.1 snakker man imidlertid om to ulike ubalansebegrep, fysisk ubalanse i nettet og den enkelte skipers ubalanse. Temaet for dette avsnittet er den enkelte skipers ubalanse. Jeg ser først på hvordan en skiper havner i ubalanse.

6.2 Fastsettelse av en skipers ubalanse

En skipers portefølje vil være i balanse hvis skiperen tar like mye gass ut av systemet som han leverer til systemet. Skipere har også mulighet til å kjøpe og selge gass i systemet,⁵²¹ og slike handler tas med i vurderingen av om en skiper er i balanse. Hvis en skiper leverer og kjøper like mye gass som han tar ut av systemet og selger, vil skiperen være i balanse. Ubalanse for den enkelte skiper foreligger hvis det er differanse mellom levert og kjøpt mengde gass og den gassmengden som er tatt ut av systemet og solgt.⁵²² NGN benytter følgende formel for å regne ut om ubalanse en bruker er i ubalanse:

«The Daily Imbalance for each User shall be calculated in respect of each Day as the difference between:

- (a) the sum of:
  - i) the aggregate of the User's UDQIs;

---

⁵²¹ Som det har fremkommet i avsnitt 3.2.5 er det egentlig fordringer på National Grid NTS skiperne kan selge i nettet. Gasshandel i nettet behandles i kapittel 8.

⁵²² Jf. UNC TPDE 1.2.2.

- ii) the aggregate of the Trade Nomination Quantities under any Acquiring Trade Nominations made by the User; and
- (b) the sum of:
  - i) the aggregate of the User's UDQOs;
  - ii) the aggregate of the Trade Nomination Quantities under any Disposing Trade Nominations made by the User.»⁵²³

«User's Daily Quantity Input» (UDQI) er den fysiske gassmengden skiperen har levert til nettet, mens «User's Daily Quantity Output» (UDQO) er den fysiske gassmengden skiperen har tatt ut av systemet.⁵²⁴ «Acquiring Trade Nominations» betegner gass skiperen har kjøpt i nettet, mens «Disposing Trade Nominations» er gass skiperen har solgt i nettet.⁵²⁵ Hvis det er differanse mellom de gassmengdene skiperen har levert og kjøpt og de gassmengdene skiperen har tatt ut og solgt, vil han være i ubalanse. Ubalansen vil være positiv hvis bruker har levert og kjøpt mer gass enn han har tatt ut og solgt.⁵²⁶ I den motsatte situasjonen betegnes ubalansen negativ. Jeg går nå over til å se på hvordan skiperens ubalanse behandles.

6.3 Behandlingen av en skipers ubalanse

Hvis en skiper er i ubalanse opprettes det automatisk en avtale kalt «System Clearing Contract» mellom National Grid NTS og den skiperen som er i ubalanse.⁵²⁷ Avtalens innhold er bestemt i gasstransportavtalen. Hvis en skiper er i positiv ubalanse vil den overskytende gassmengden bli tvangskjøpt av National Grid NTS.

---

⁵²³ Jf. UNC TPDE 5.1.1.

⁵²⁴ Se avsnitt 3.2.6 for redegjørelse av hvordan UDQI bestemmes.

⁵²⁵ Se UNC TPDC 5.1.1. og 5.1.3.

⁵²⁶ Jf. UNC TPDE 5.1.2.

⁵²⁷ Jf. UNC TPDF 2.2.1 og GTC 2.3.

Hvis brukeren er i negativ ubalanse, vil brukeren måtte kjøpe gass fra National Grid NTS. Hvis ubalansen er positiv er altså brukeren selger og National Grid NTS kjøper.⁵²⁸ Partene bytter roller om skiperens ubalanse er negativ.

Som behandlet i avsnitt 5.3.1 og 5.3.2 selger og kjøper skiperne gass fra operatøren på OCM. Skiperne bruker da OCM for å balansere sin portefølje, mens National Grid NTS bruker OCM for fysisk balansering av nettet. Man ser at partene i Uniform Network Code bruker OCM-markedet for ulike formål.

Det er fastsatt i Uniform Network Code hvordan betalingen for kjøp og salg av gass på grunn av en skipers ubalanse skal beregnes. Betalingen er basert på prisene på OCM og OTC (markedsbalanseringen). Man opererer med nøkkelbegrepene «System Marginal Buy Price», «System Marginal Sell Price» og eventuelt «System Average Price» for å bestemme hvor mye som skal betales for at skiperens ubalanse skal utslettes.⁵²⁹

«System Average Price» er gjennomsnittsprisen for alle handler som skjer på OCM eller OTC.⁵³⁰ «System Average Price» fastsettes for hver dag ved at summen av alle betalinger for handler på OCM og OTC deles på gassmengden under alle transaksjonene på OCM og OTC den dagen. Dette er annerledes enn for fastsettelsen av «System Marginal Sell/Buy Price» - disse prisene bestemmes vanligvis⁵³¹ ut ifra operatørens kjøp og salg av gass for å fysisk balansere nettet.

---

⁵²⁸ Jf. UNC TPDF 2.2.2.

⁵²⁹ Jf. UNC TPDF 2.3.1.

⁵³⁰ Jf. UNC TPDF 1.2.1c, TPDD 1.4.1 i, 3.1.1d, e og c, TPDD Annex D-1 1. e, d og c, TPDD 1.4.1 h, 2.2.1a og 3.1.1a.

⁵³¹ Som det vil fremkomme rett nedenfor settes «System Marginal Buy/Sell Price» til «System Average Price» pluss/minus et fastsatt beløp hvis denne

«System Marginal Buy Price» er den høyeste prisen operatøren kjøper gass for på OCM eller OTC.⁵³² Dette gjelder bare hvis «System Average Price» pluss 0,0287 pence/kWh ikke utgjør en høyere sum. Da skal nemlig «System Marginal Buy Price» settes til dette beløpet.

«System Marginal Sell Price» er den laveste prisen operatøren selger gass for på OCM eller OTC.⁵³³ Hvis «System Average Price» minus 0,0324 pence/kWh utgjør et lavere beløp settes «System Marginal Sell Price» til dette beløpet.⁵³⁴

Hvis NGN ikke gjør noen balanseringshandler på en dag skal «System Marginal Sell/Buy Price» settes til «System Average Price».⁵³⁵

En bruker i positiv ubalanse får betalt av National Grid Gas.⁵³⁶ Det skjer et tvangssalg av den overskytende gassmengden til National Grid NTS. Betalingens størrelse finner man ved å multiplisere brukerens positive ubalanse med «System Marginal Sell Price» for den aktuelle «Gas Flow Day». Etter salget vil skiperen være i balanse igjen.⁵³⁷ Som behandlet overfor vil «System Marginal Sell Price» være den laveste prisen National Grid NTS

---

summen vil være større eller mindre enn den høyeste/laveste summen National Grid NTS kjøper/betaler for balansering.

⁵³² Jf. UNC TPDF 1.2.1a. Se også UNC TPDD 1.4.1j, Annex D-1 1.2c og TPDD 3.1.1b og 1.1.4h.

⁵³³ Jf. UNC TPDF 1.2.1b. Se også UNC TPDD 1.4.1j, Annex D-1 1.2c og TPDD 3.1.1b og 1.1.4h.

⁵³⁴ For fastsettelsen av alle prisene er det gjort unntak for prisene for «Multi-Day Balancing Transactions», jf. UNC TPDF 1.2.1a (ii), b (ii) og c, alle med videre henvisninger.

⁵³⁵ Jf. UNC TPDF 1.2.1 in fine.

⁵³⁶ Jf. UNC TPDF 2.2.1, 2.2.2a og 2.3.1a.

⁵³⁷ Jf. UNC TPDF 2.2.4, se også TPDE 5.2.

selger gass for på OCM eller OTC for å fysisk balansere nettet. Skiperen vil altså få en dårlig pris for den gassen som blir tvangssolgt til operatøren fordi skiperen er i positiv ubalanse.

Tilsvarende må en bruker i negativ ubalanse betale for dette til National Grid NTS.⁵³⁸ Det skjer et tvangskjøp av den manglende gassmengden fra National Grid NTS. Betalingen fra brukeren fastsettes ved at «System Marginal Buy Price» multipliseres med brukerens negative ubalanse den aktuelle dagen. Etter kjøpet vil skiperen være i balanse igjen.⁵³⁹ Som det fremkom foran vil «System Marginal Buy Price» være den høyeste prisen National Grid NTS kjøper gass for på OCM eller OTC for å fysisk balansere nettet. Den gassen skiperen anses for å kjøpe som en følge av sin ubalanse vil dermed være dyr.

Som vi har sett vil betalingen for ubalanse variere med markedsprisene. Er det for eksempel høye priser på OCM og skiperen er i negativ ubalanse, vil betalingen for ubalansen bli høyere enn betalingen for ubalanse på dager hvor prisene på OCM er lavere. Når betalingen til eller fra skiperen for ubalanse er basert på handler i markeder, vil betalingen gi en markedsrelatert pris.

For å unngå tvangssalg og tvangskjøp på grunn av ubalanse, må skiperen være i balanse en gang i døgnet. Om en skiper er i balanse blir nemlig vurdert daglig.⁵⁴⁰ Det er ikke et kontraktsbrudd etter Uniform Network Code å være i ubalanse. Man har heller valgt å legge økonomiske føringer på brukerens disposisjoner i gasstransportssystemet. Vi har sett at skiperen får dårlig betalt hvis han er i positiv ubalanse og må betale en høy pris for å være i

---

⁵³⁸ Jf. UNC TPDF 2.2.1, 2.2.2b og 2.3.1b.

⁵³⁹ Jf. UNC TPDF 2.2.4, se også TPDE 5.2.

⁵⁴⁰ Jf. UNC TPDE 1.2.1.

negativ ubalanse. Brukeren har altså et økonomisk insentiv til å unngå ubalanse.

Det er ikke noe krav om å være i kontinuerlig i balanse. Innad i gassdøgnet kan skiperen for eksempel ta gass ut av nettet selv om han ikke har levert gass til nettet. Dette er fysisk mulig fordi operatøren opprettholder den fysiske balansen i nettet. At skiperen kontraktsmessig kan ta gass ut av nettet før han leverer gass til nettet, kan karakteriseres som at skiperen får kreditt fra operatøren i løpet av dagen. Hvis skiperen balanse ikke hadde blitt sjekket daglig, og eventuelt blitt oppgjort daglig ved betaling for positiv/negativ ubalanse, ville skiperen fått kreditt over et lengre tidsrom enn en dag. Man har ikke valgt denne løsningen.

En særskilt avgift finnes imidlertid hvis det er differanse mellom ubalanse brukeren regner med å være i og brukerens faktisk ubalanse.⁵⁴¹ For dette formålet sjekkes brukerens ubalanse på fire ulike tidspunkt (ett på «Preceding Day» og tre på «Gas Flow Day»). Brukeren kan meddele operatøren hvilken ubalanse han regner med å være i på de ulike tidspunktene. Hvis brukeren ikke kommer med en slik melding, estimerer National Grid NTS ubalansen. Dersom det er differanse mellom ubalansen brukeren melder han vil være i (ev. estimatet over ubalansen) og den faktiske ubalansen betaler brukeren en avgift for dette. Hvis National Grid NTS ikke markedsbalanserer den dagen brukeren skal betale avgiften, settes denne til null.

Selv om det ikke er et krav etter gasstransportavtalen at en skiper skal være i balanse, finnes det en økonomisk grense for ubalanse i avtalen. Hver bruker vil ha en «Cash Call Limit», som er en grense for hvor mye brukeren kan skyldte til National Grid NTS i balanseringsbetalinger («Outstanding Relevant Balancing Indebtedness»)⁵⁴² National Grid NTS ser hver dag hvor mye

---

⁵⁴¹ Se UNC TPDE 5.3 for de nærmere reglene om avgiften.

⁵⁴² Jf. UNC TPDX 2.4.1, se også 2.5.2d.

brukeren skylder i betalinger for sin daglige ubalanse.⁵⁴³ Hvis «Outstanding Relevant Balancing Indebtedness» overstiger brukerens «Cash Call Limit» skal National Grid NTS sende en «Cash Call» til brukeren.⁵⁴⁴ Da skal brukeren betale operatøren det overstigende beløpet (altså beløp over «Outstanding Relevant Balancing Indebtedness») og 10 % av brukerens «Cash Call Limit» dagen etter «Cash Call» ble fremlagt.⁵⁴⁵ Brukeren taper ikke det beløpet som betales ut over det han faktisk skylder – operatøren bruker beløpet til å dekke andre av brukerens betalinger for ubalanse eller det settes på en egen konto.⁵⁴⁶ Hvis brukeren ikke betaler hele eller deler av en «Cash Call» kan National Grid NTS etter at fastsatte prosedyrer er fulgt, heve avtalen (sende brukeren en «Termination Notice» som medfører at brukeren opphører å være part til Uniform Network Code).⁵⁴⁷

Det følger av Uniform Network Code at National Grid NTS verken skal tjene eller tape på å betale og motta betalinger for å fysisk balansere nettet og for betalinger til/fra skiperne på grunn av disses ubalanse.⁵⁴⁸ For å unngå dette finnes det en egen avgift kalt «Balancing Neutrality Charge». Denne bestemmes grovt sett ved å ta alle betalinger til National Grid NTS for å fysisk balansere nettet, betalinger fra eller til brukere hvis disse er i ubalanse osv minus alle betalinger fra National Grid NTS for de samme formål.⁵⁴⁹ Det

---

⁵⁴³ Jf. UNC TPDx 2.5.1, 2.5.2a og d.

⁵⁴⁴ Jf. UNC TPDx 2.6.1.

⁵⁴⁵ Jf. UNC TPDx 2.6.3, 2.6.2 og 2.8.1.

⁵⁴⁶ Jf. UNC TPDx 2.8.3 til 2.8.8.

⁵⁴⁷ Se UNC TPDx 2.9 og TPDV 4, se særlig TPDV 4.3.3, og GTB 2.2.

⁵⁴⁸ Jf. UNC TPDF 1.1.2d.

⁵⁴⁹ Avgiften bestemmes etter UNC TPDF 4.2.2, 4.3, 4.4, 4.5 og 4.6. Det er ikke bare balanseringskostnader som tas med ved fastsettelsen av «Balancing

samme gjelder beløp som skulle vært betalt til National Grid NTS men som ikke har blitt betalt de to siste månedene. Resultatet deles så på samlet UDQI og UDQO for alle brukerne. Det en bruker eventuelt skal betale i «Balancing Neutrality Charge» er resultatet foran multiplisert med den enkelte brukerens UDQI og UDQO.⁵⁵⁰ Hvis «Balancing Neutrality Charge» da er positiv skal brukeren betale til National Grid NTS og hvis den er negativ betaler National Grid NTS til brukeren.⁵⁵¹

Neutrality Charges», også for eksempel «Scheduling Charges» tas med. Se nærmere i UNC TPDF 4.

⁵⁵⁰ Jf. UNC TPDF 4.2.2, se også 4.1.2.

⁵⁵¹ Jf. UNC TPDF 4.2.3.

7 Nærmere om en skipers fordring på transportøren

7.1 Innledning

Som det har fremkommet foran, har National Grid NTS eiendomsretten til gass i nettet mens skiperne har fordringer på transportøren. Både eiendomsretten og fordringene er imidlertid begrenset. For fordringene henger begrensningen sammen med skiperens balanse. Transportørens eiendomsrett til gass i nettet er begrenset fordi skiperne har fordringer på ham. Jeg vil i dette kapittelet først redegjøre for rekkevidden av fordringen og deretter for begrensningene i transportørens eiendomsrett.

7.2 Rekkevidden av fordringen

Ved levering av gass til nettet går eiendomsretten til gassen over på transportøren. Skiperen mottar ikke noe vederlag selv om han gir fra seg eiendomsretten. Levering av gass til totalsystemet gir imidlertid brukeren rett til å disponere over en fordring på transportøren pålydende et kvantum gass tilsvarende den mengden han har levert.

Denne fordringen på transportøren kan disponeres over på tre ulike måter: For det første kan skiperen ta gassmengden ut av totalsystemet. For det andre har han mulighet til å overdra fordringen til en annen skiper i nettet. For det tredje kan fordringen bli oppfylt i penger. Dette skjer automatisk hvis skiperen ikke råder over gassen på en av de to andre måtene og dermed er i positiv ubalanse. En kombinasjon av de tre alternativene er også mulig, for eksempel ved at skiperen tar noe gass ut av systemet og selger resten av fordringen til en annen skiper.

En skipers fordring på transportøren er begrenset. For det første er kravet på transportøren begrenset i forhold til *mengden* gass

brukeren har rett til å råde over i henhold til fordringen. Kravet på transportøren tilsvare kun den mengden gass brukeren leverte til gasstransportsystemet, samt eventuelle fordringer på transportøren han har kjøpt av andre skipere. Som vi husker fra ubalanseformelen kan en skiper ta ut eller selge den gasmengden han har levert til nettet eller kjøpt. Hvis skiperen rår over et større kvantum gass enn dette, vil han havne i negativ ubalanse og måtte betale for dette til National Grid NTS.

For det andre finnes regler om *fremgangsmåten for å realisere fordringen* i gasstransportavtalen. Hvis skiperen velger å ta gass ut av systemet forutsetter dette avtakskapasitet og fremleggelse av outputnominasjoner. Reglene om avtak av gass fra nettet er behandlet kort i kapittel 4. Hvis skiperen ønsker å overføre fordringen på transportøren til en annen skiper, må han melde fra til National Grid NTS om dette. Dette skjer ved fremleggelse av handelsnominasjoner og behandles i kapittel 8. Hvis skiperen derimot velger å ikke råde over (hele) fordringen, vil skiperen få oppgjør i penger ved at han automatisk får betalt for sin positive ubalanse. Betaling for positiv ubalanse er behandlet i avsnitt 6.3.

For det tredje er fordringen på transportøren *tidsmessig* begrenset. Hvis ikke fordringen er innløst på det tidspunktet skiperens daglige ubalanse sjekkes, vil skiperen være i positiv ubalanse. Da vil skiperen ha levert og/eller kjøpt mer gass enn han har tatt ut av nettet og/eller solgt, og skiperen får betalt for sin positive ubalanse. Betalingen for den positive ubalansen vil medføre en tvangsinnløsning av fordringen. Etter dette kan ikke skiperen forføre over gass i nettet uten å komme i negativ ubalanse.

7.3 Rekkevidden av National Grid NTS' eiendomsrett

National Grid NTS får eiendomsrett til gass som leveres til systemet, og beholder eiendomsretten frem til gass tas ut av

systemet. National Grid NTS' eiendomsrett er imidlertid ikke uforbeholden. Deres eiendomsrett er begrenset i og med at skipere har fordringer på transportøren. Jeg vil i dette avsnittet vise på hvilke måter en skipers fordring begrenser transportørens eiendomsrett.

Som vi har sett over, har en skiper som har en fordring på transportøren rett til å ta gass ut av nettet eller selge gass i nettet uten å komme i negativ ubalanse. Hvis skiperen ikke gjør noen av delene vil han få betalt for den positive ubalansen. Disse rettighetene skaper plikter for transportøren.

Dersom en skiper ønsker å realisere fordringen på transportøren ved å ta gass ut av nettet, har transportøren en plikt til å gjøre gass tilgjengelig for avtak fra systemet til brukere. Plikten forutsetter at skiperen har avtakskapasitet. Avtakskapasiteten setter rammene for transportørens plikt til å gjøre gass tilgjengelig for avtak fra nettet (leveringsforpliktelsen). Transportøren mottar ingen betaling for at han gjør gass tilgjengelig for avtak fra gasstransportsystemet, selv om transportøren gir fra seg eiendomsretten til gassen på dette tidspunktet. Dette skyldes skiperens fordring på transportøren. En av rettighetene fordringen gir skiperen er å ta gass ut av nettet uten å måtte betale for det. Dette er fordi en skiper som har en fordring på transportøren er i positiv ubalanse.

Hvis skiperen er i positiv ubalanse når hans daglige ubalanse vurderes, må National Grid NTS kjøpe gassen. På dette tidspunktet er gassen inne i systemet og National Grid NTS har eiendomsrett til gassen. Det National Grid NTS her egentlig kjøper er fordringen skiperen har på selskapet. Etter at National Grid NTS har kjøpt skiperens positive ubalanse, har ikke skiperen lenger rett til å ta gass ut av nettet eller selge fordringer på transportøren uten å komme i negativ ubalanse.

Dersom skiperen velger å selge sin fordring på transportøren til en annen skiper, gjelder reglene over mellom transportøren og den

skiperen som kjøper fordringen. Skiperes kjøp og salg av fordringer på transportøren er temaet for neste kapittel.

8 Gasshandel i nettet

8.1 Innledning

Kjøp og salg av gass i nettet er temaet for dette kapittel 8.

Det er skipere som kjøper og selger gass i nettet. Som avsnitt 3.2.5 har vist eier ikke skipere gass i nettet. Det er transportøren som har eiendomsretten til gass i nettet. Skipere har imidlertid fordringer på transportøren tilsvarende den gassmengden de har levert. Det er fordringer på transportøren som omsettes i nettet. I avtalen mellom kjøper og selger (NBP 97) brukes imidlertid uttrykk som leder tankene inn på salg av fysisk gass, det snakkes for eksempel om den gasskvantiteten som skal overføres.⁵⁵² Det er vanskelig å ikke bruke formuleringer som er vanlige for handel med fysiske ting når det skrives om gassmarkedet i nettet, særlig når avtalen selv benytter slike. Selv om formuleringene i NBP 97 og i avhandlingen kan gi inntrykk av salg av fysisk gass er det imidlertid fordringsoverføring som reelt sett skjer på gassmarkedet i nettet.

Gasshandel i nettet skjer på National Balancing Point (NBP). Dette er et imaginert punkt i gasstransportsystemet, og punktet er således ikke fysisk lokalisert noe sted.⁵⁵³ Man snakker imidlertid om kjøp og salg av gass på NBP.

Rekkevidden av en skipers fordring på transportøren bestemmes, som vist i kapittel 7, av skiperens ubalanse. Når en skiper selger en fordring på transportøren til en annen skiper, vil gassmengden under fordringen bli lagt til i fastsettelsen av kjøperens ubalanse og trukket fra i fastsettelsen av selgerens ubalanse. Gasshandel i nettet medfører altså en justering av skiperens ubalanse. Dette er

---

⁵⁵² Se NBP 97 punkt 1.1.

⁵⁵³ Se Robson/Stanger/Tyler R.50: februar 2006 side 1369 (fotnote 4).

grunnen til at både kjøper og selger må være skipere i nettet for at kunne drive gasshandel i nettet.

I kapittelele foran har det blitt redegjort for hovedtrekkene i organiseringen av gasstransportsystemet. Måten gasstransportsystemet er organisert på, har betydning for hvordan gasshandel i nettet skjer. I avsnitt 8.2 vil jeg trekke frem de elementene ved organiseringen av gasstransportsystemet som er avgjørende for den måten gass selges på i nettet.

Uniform Network Code inneholder regler om hvordan overføringen av fordringer på transportøren skjer. Dette behandles i avsnitt 8.3.

Deretter behandles gassalgsavtalen mellom kjøper og selger, NBP 97, i avsnitt 8.4. Hvordan gassalgsavtalen kommer i stand og oppfylles er det første temaet. Oppfyllelssessvikt og kontraktbrudd-sanksjoner redegjøres også (kort) for.

8.2 Sammenhengen mellom gasstransportsystemets organisering og gasshandel i nettet

Tre trekk ved organiseringen av gasstransportsystemet har særlig betydning for hvordan gasshandel i nettet skjer. Dette er at gasstransportsystemet er et entry-exitsystem, at det er fordringer på National Grid NTS som selges i nettet og operatørens balanseringstjeneste.

I et entry-exitsystem settes gass inn i systemet på et inngangspunkt og tas ut av systemet på et utgangspunkt. Gass levert til systemet kan tas ut på et hvilket som helst utgangspunkt. Et alternativ til et entry-exitsystem er et nett hvor en skipers gass fysisk fraktes fra A til B («avstandsbasert transport»). Et entry-exitsystem er altså i større grad løsrevet fra gasstransport enn et gasstransportsystem med avstandsbasert transport.

At gass kan tas ut av nettet på flere punkter er en fordel for gasshandel i nettet. Hvis en skiper har kjøpt en fordring på National Grid NTS er en av hans muligheter å ta gass ut av systemet. Kjøpere av fordringen kan da velge å ta gassen ut av systemet på et hvilket som helst utgangspunkt.⁵⁵⁴ Et entry-exitsystem er det altså gunstig for gassalg i nettet siden skipere som kjøper gass i et entry-exitsystem har flere valgmuligheter i forhold til hvor gassen kan tas ut av nettet.

Et alternativ til gasshandel i nettet, er gassalg hvor levering av solgt gass skjer før gassen er levert til nettet. Et eksempel er gassalg hvor levering skjer på en av inngangsterminalene til nettet. Slikt gassalg kalles «beach trade», og kan for eksempel finne sted på terminalpunktene St. Fergus og Bacton.⁵⁵⁵ Hvis gass kjøpes for levering på en inngangsterminal har kjøperen kun en mulighet til å råde over gassen – nemlig ved å sette gassen inn i gasstransportsystemet på inngangspunktet ved terminalen. I tillegg vil kjøperen måtte sørge for entrykapasitet for levering av gassmengden til nettet.

Det andre trekket ved organiseringen av nettet som er av stor betydning for gassalg i nettet, er omsetningsobjektet. Det er *fordringer* på National Grid NTS som omsettes i nettet. Det er altså ikke fysisk gass som selges. Dette har stor betydning for hvordan gassalgsavtaler oppfylles. Dette medfører videre at NBP 97 ikke inneholder kvalitetskrav til omsetningsobjektet, leveringssted osv.

Operatørens balanseringstjeneste er også et særtrekk ved nettorganiseringen som har stor betydning for hvordan gasshandel i nettet skjer. En skiper er ikke pålagt å levere og kjøpe og ta ut og

---

⁵⁵⁴ Reglene om avtak av gass fra nettet gjelder imidlertid, se kapittel 3.4.

⁵⁵⁵ Se Polonsky 1998 side 163.

selge like mengder gass (være i balanse).⁵⁵⁶ En skiper kan dermed selge fordringer på transportøren uten å ha levert gass til nettet eller ha kjøpt fordringer som han selger videre. En skiper kan altså overføre fordringer han ikke har, ev. større fordringer enn han har. Følgen er kun at denne skiperen havner i negativ ubalanse, med de betalingene dette medfører for brukeren. At skiperen kan gjøre dette må ses i sammenheng med at operatøren er ansvarlig for å holde nettet i fysisk balanse. Nettet holdes i balanse uavhengig av om skiperne leverer like mengder gass til nettet som de selger fordringer.

Den skiperen som kjøper fordringen derimot, vil komme i positiv ubalanse. På grunn av balanseringstjenesten vil kjøperen være garantert oppfyllelse – overføringen av fordringen gjennomføres uavhengig av om overføringen vil føre til at selger havner i negativ ubalanse. Hvis en part solgte en fordring han ikke hadde, er dette et forhold mellom han og National Grid NTS i form av at skiperen vil være i negativ ubalanse. Den skiperen som kjøpte fordringen vil være i positiv ubalanse og vil da ha rett til å ta gass ut av nettet, selge fordringen eller eventuelt få betalt for sin positive ubalanse.

8.3 Uniform Network Codes regler om gasshandel i nettet

Overføring mellom skiperne av fordringer på transportøren skjer etter bestemte regler i Uniform Network Code. Skiperne må melde ifra til National Grid NTS at fordringen skal overføres. Slike meldinger kalles handelsnominasjoner («Trade Nominations»)⁵⁵⁷. Både kjøper og selger må fremlegge handelsnominasjoner. Det

---

⁵⁵⁶ Se avsnitt 6.2 og 6.3 om en skipers ubalanse.

⁵⁵⁷ Jf. UNC TPDC 5.1.2 og 5.1.1.

finnes en handelsnominasjon for kjøp («Acquiring Trade Nomination») og en handelsnominasjon for salg («Disposing Trade Nomination»).

Overføringen av fordringen skjer ved at National Grid NTS justerer brukernes ubalanse etter opplysningene i handelsnominasjonene.⁵⁵⁸ Som vi husker fra kapittel 7 bestemmes rekkevidden av skipers fordringer på transportøren av skiperens balanse. Hvis handelsnominasjonen angir at en bruker kjøper gass, vil gassmengden angitt i handelsnominasjonen bli lagt til når brukerens ubalanse skal bestemmes. Hvis kjøperen var i balanse før handelsnominasjonen ble fremlagt, vil han etter gasskjøpet vil være i positiv ubalanse. Han vil da ha rett til å ta gass ut av nettet og selge fordringen på transportøren videre uten å havne i negativ ubalanse. Hvis skiperen ikke gjør noen av delene vil han få betalt for den positive ubalansen.

Også den brukeren som selger gass må fremlegge en handelsnominasjon til National Grid NTS. Gassmengden handelsnominasjonen angir vil bli trukket fra i selgerens ubalanseregnskap. Hvis selgeren hadde en fordring på National Grid NTS tilsvarende en gassmengde han hadde levert til nettet og så selger hele fordringen, vil han etter salget være i balanse. Brukeren kan da ikke råde over gass i nettet uten å havne i negativ ubalanse.

8.4 Gassalgsavtalen NBP 97

I dette avsnittet behandles avtalen mellom skiperne som selger og kjøper fordringer på transportøren. Avtalen heter «Short-Term Flat NBP Trading Terms and Conditions» - NBP 97. Dette er en

---

⁵⁵⁸ Jf. UNC TPDC 5.1.3.

standardkontrakt som brukes i stor utstrekning for handel på NBP. Avtalen er fremforhandlet av bransjen, og ble introdusert i november 1997.⁵⁵⁹

Avtalen regulerer forholdet mellom kjøper og selger når fordringer på transportøren overføres dem imellom etter reglene i Uniform Network Code. NBP 97 er altså ikke en avtale med fysisk levering av gass. I den utstrekning NBP 97 kalles en *gassalgsavtale* er det kommersielt sett, og ikke fysisk.

NBP 97 er en nokså kortfattet avtale som er bygget opp rundt gasstransportavtalen. Flere uttrykk i NBP 97 defineres ved at det vises til at uttrykket skal ha samme betydning som i Uniform Network Code.⁵⁶⁰ Det vises også til bestemte regler i gasstransportavtalen.⁵⁶¹ Når gassalgsavtalen støtter seg på gasstransportavtalen slik den gjør i det britiske systemet er det mulig for partene å handle etter mindre kompliserte, og gjerne standardiserte, gassalgsavtaler.

Som det fremkom foran skjer gasshandel i nettet ved at handelsnominasjoner fremlegges til operatøren. Siden gasshandelen skjer etter disse reglene må både kjøper og selger vil være part til Uniform Network Code (skipere). I NBP 97 garanterer for at de er skipere.⁵⁶²

---

⁵⁵⁹ Jf. Polonsky 1998 side 163.

⁵⁶⁰ Se for eksempel NBP 97s definisjon av «System Average Price» og «Trade Nominations».

⁵⁶¹ Se NBP 97 pkt. 4.1.4. Det vises her til del C6 i den tidligere Network Code. Dette tilsvarer UNC TPDC 5 nå.

⁵⁶² Jf. NBP 97 punkt 3. Det vises til Network Code, denne er nå erstattet av Uniform Network Code. Etter definisjonene i NBP 97 menes imidlertid med Network Code det dokumentet Transco (det tidligere navnet på National Grid Gas) har laget for gasstransport, i overensstemmelse med

NBP 97 gjelder «short-term» handel. Hvilket tidsrom avtalen må omfatte for at den skal kunne sies å være en kortsiktig gassalgsavtale, foreligger det ikke noen bestemt definisjon på. Vanlig oppfatning i bransjen er at avtaler med leveringsperiode på opp til ca et år kan karakteriseres som kortsiktige. Avtalen gjelder dessuten «flat» gasshandel, det vil si at det gassmengden avtalen bestemmer skal overføres er den samme hver dag i kontraktperioden.⁵⁶³

Mye av grunnen til NBP 97s suksess, er at individuelle forhandlinger og kontraktarbeidelse krever store ressurser. Å bruke store ressurser kan forsvares hvis transaksjonen har stor verdi i seg selv. Dette vil typisk være tilfellet med langsiktige gassavtaler. Slik ressursbruk vil ikke være lønnsomt ved kortsiktige gassalgsavtaler der det selges relativt små volumer gass. Dermed er en standardavtale attraktiv ved slike gassalg.

8.4.1 Inngåelse av NBP 97

Avtaleslutningen for gasshandel i nettet skjer direkte mellom kjøper og selger (OTC). Dette kan skje for eksempel ved telefon eller ved internetbaserte møteplasser. Partene behøver da ikke bli enige om annet enn leveringsperiode, gasskvantitet som skal presiseres i handelsnominasjonene og pris. I tillegg vil partene gi uttrykk for at gasshandelen skal skje på basis av NBP 97, som regulerer alle de andre kontraktsforholdene.⁵⁶⁴ En slik enighet vil være en transaksjon («Transaction») etter NBP 97. En «Transaction» er

---

deres gasstransportørlisens. Det er dermed den gjeldende Uniform Network Code NBP 97 viser til.

⁵⁶³ Jf. Polonsky 1998 side 163. Det motsatte av «flat» handel vil være «swing» handel, dvs at den mengden gass som skal overføres kan variere i leveringsperioden.

⁵⁶⁴ Jf. Polonsky 1998 side 164.

definert som en «...oral or written agreement to undertake one or more NBP Trades such agreement to include, inter alia, these terms and conditions, details of the Supply Period, the Daily Quantity, and the Contract Price».⁵⁶⁵

Innen tre dager etter at en transaksjonen er inngått, skal selgeren sende kjøperen en bekreftelse («Confirmation») angående detaljene i transaksjonen.⁵⁶⁶ Bekreftelsen vil gi uttrykk for selgerens forståelse av hva partene er blitt enige om. Hvis kjøperen er enig i at selgerens bekreftelse reflekterer vilkårene i transaksjonen returnerer han bekreftelsen.⁵⁶⁷ Hvis kjøperen ikke er fornøyd med selgerens forståelse av transaksjonen, informerer han selgeren om eventuelle unøyaktigheter.⁵⁶⁸

Hvis kjøperen ikke returnerer bekreftelsen innen tre dager («banking days») eller melder ifra om unøyaktigheter til selger, blir kjøperen ansett for å ha godtatt bekreftelsen.⁵⁶⁹ Hvis kjøper ikke har mottatt en bekreftelse fra selger innen tre dager etter at transaksjonen ble inngått, skal han sende selger en bekreftelse. De forannevnte reglene om retur av bekreftelsen, eventuelt protest på bekreftelsen, gjelder tilsvarende når kjøper sender bekreftelse.⁵⁷⁰

En annen viktig virkning av bekreftelsen er at det er denne som formelt inkorporerer NBP 97 i partenes avtale.⁵⁷¹ I tillegg velger partene mellom to ulike erstatningsutmålingsregler i bekreftelsen.⁵⁷²

---

⁵⁶⁵ Jf. NBP 97 punkt 1.1.

⁵⁶⁶ Jf. NBP 97 punkt 2.1 og 1.1.

⁵⁶⁷ Jf. NBP 97 punkt 2.2, se også 1.1.

⁵⁶⁸ Jf. NBP 97 punkt 2.3.

⁵⁶⁹ Jf. NBP 97 punkt 2.3 og 2.4. Dagene kjøperen har på å returnere bekreftelsen er dager, unntatt lørdag og søndag, hvor clearing-banker i London er åpne for handel, jf. definisjonene i NBP 97.

⁵⁷⁰ Jf. NBP 97 punkt 2.5 med videre henvisninger.

⁵⁷¹ Jf. NBP 97 punkt 1.1 og selve «Confirmation» (vedlegg til NBP 97).

8.4.2 Oppfyllelse av NBP 97

I transaksjonen har partene avtalt å utføre «NBP Trades».⁵⁷³ En «NBP Trade» vil si at partene fremlegger handelsnominasjoner som lyder på samme gassmengde. I transaksjonen har partene avtalt det tidsrommet handelsnominasjoner skal fremlegges og den daglige kvantiteten gass som skal angis i handelsnominasjonene.

På dager hvor den daglige kvantiteten er større enn null, skal hver avtalepart fremsette en «Accurate Trade Nomination» til National Grid NTS.⁵⁷⁴ Dette vil si at selger skal fremlegge en salgshandelsnominasjon og kjøperen en kjøpshandelsnominasjon.⁵⁷⁵ Partenes hovedforpliktelse etter NBP 97 er å komme med slike handelsnominasjoner som kan godkjennes av operatøren.⁵⁷⁶ At handelsnominasjonene skal fremsettes til National Grid NTS fremkommer av sammenhengen i avtalen.⁵⁷⁷

I Uniform Network Code er det oppstilt diverse krav til hvordan handelsnominasjonene skal utformes, særlig viktig er at den samme gassmengden presiseres i både kjøps- og salgshandelsnominasjonen. Hvis ikke formkravene er fulgt skal National Grid NTS avvise handelsnominasjonen.⁵⁷⁸ Det er først når handelsnominasjonen er godkjent eller anses for godkjent av National Grid NTS at handelsnominasjonen er fremlagt av brukeren.⁵⁷⁹ Siden NBP 97

---

⁵⁷² Erstatningsutmåling for kontraktsbrudd behandles i avsnitt 8.4.3.

⁵⁷³ Se NBP 97 punkt 1.1.

⁵⁷⁴ Jf. NBP 97 punkt 4.1.1.

⁵⁷⁵ Jf. NBP 97 punkt 1.1. Salgs- og kjøpshandelsnominasjoner skal etter NBP 97 ha samme betydning som etter gasstransportavtalen.

⁵⁷⁶ Jf. NBP 97 punkt 4.1.1.

⁵⁷⁷ Jf. for eksempel NBP 97 punkt 4.1.4 og 4.1.2.

⁵⁷⁸ Jf. UNC TPDC 5.2.3.

⁵⁷⁹ Jf. UNC TPDC 5.1.6.

viser til definisjonen av kjøps- og salgshandelsnominasjoner i Uniform Network Code, og disse etter gasstransportavtalen først anses for fremlagt når de er godkjent av National Grid NTS, vil en del av kontraktsforpliktelsen etter gassalgsavtalen være å utforme handelsnominasjonene slik at de kan bli akseptert av National Grid NTS. Det vil foreligge et kontraktsbrudd etter NBP 97 hvis handelsnominasjoner blir avvist av National Grid NTS. Dette behandles i avsnittet nedenfor.

Det er tidsfrister i Uniform Network Code for når handelsnominasjonene kan fremlegges. Det tidligste tidspunktet man kan fremlegge en handelsnominasjon er 30 dager før «Gas Flow Day», og det seneste man kan komme med handelsnominasjonen er klokken 0400 på «Gas Flow Day».⁵⁸⁰ Den siste fristen er også fastsatt i NBP 97.⁵⁸¹ I tillegg finnes det en bestemmelse i NBP 97 om at partene skal gjøre rimelige anstrengelser («reasonable endeavours») for å fremsette handelsnominasjonene på et tidligere tidspunkt.⁵⁸² For selger vil dette si før klokken 1300 dagen før «Gas Flow Day», og for kjøper før klokken 1600 dagen før «Gas Flow Day». Brudd på denne bestemmelsen er imidlertid ikke sanksjonert med erstatningsansvar.

Hvis handelsnominasjonen har blitt akseptert av National Grid NTS kan ingen av partene trekke tilbake eller endre handelsnominasjonen, med mindre partene er enige om det.⁵⁸³ I tillegg finnes det er regler om når man senest kan trekke tilbake eller endre handelsnominasjonen i forhold til operatøren i Uniform Network Code.⁵⁸⁴ Handelsnominasjonen kan etter denne

---

⁵⁸⁰ Jf. UNC TPDC 5.2.2.

⁵⁸¹ Jf. NBP 97 punkt 1.1.

⁵⁸² Jf. NBP 97 punkt 4.1.6.

⁵⁸³ Jf. NBP 97 punkt 4.1.5.

⁵⁸⁴ Jf. UNC TPDC 5.2.4.

bestemmelsen trekkes tilbake når som helst før «Gas Flow Day». På «Gas Flow Day» kan handelsnominasjonene ikke endres eller trekkes tilbake.

Etter at handelsnominasjonene er godkjent av National Grid NTS vil kjøpers og selgers balanse i forhold til gasstransportnettet justeres. For kjøper vil den gassmengden som er angitt i handelsnominasjonen bli lagt til når hans ubalanse vurderes. Hvis det for eksempel angis en enhet gass i handelsnominasjonen, vil kjøperen etter gasshandelen ha rett til å ta en enhet gass ut av nettet eller selge en enhet gass videre uten å havne i negativ ubalanse. For selgeren vil gassmengden angitt i handelsnominasjon bli trukket fra når hans ubalanse vurderes. Hvis han for eksempel solgte den ene enheten gass han hadde rett til å rå over i nettet, vil han ikke kunne ta gass ut av nettet eller selge gass uten å havne i negativ ubalanse. Man ser at gassmengden handelsnominasjonene angir legges til eller trekkes fra (avhengig av om man er kjøper eller selger) i formelen National Grid Gas bruker for å bestemme den enkelte brukers ubalanse.⁵⁸⁵ Dette er handelsnominasjonenes betydning under gasstransportavtalen.

Å fremlegge handelsnominasjoner er partenes hovedforpliktelse etter NBP 97. Når handelsnominasjonen har blitt fremlagt og godkjent, er hovedforpliktelsen oppfylt. Når handelsnominasjonene er fremlagt, og National Grid NTS har lagt til eller trukket fra handelsnominasjonens gasskvantitet i skipernes ubalanseregnskap, er fordringen på operatøren overført.

En kjøper som på denne måten har fått overført fordringen på transportøren kan etter overføringen råde over fordringen på den måten han ønsker; han kan ta gassen ut av systemet, selge den videre på samme måte som han selv kjøpte gassen, eller velge å

---

⁵⁸⁵ Jf. UNC TPDC 5.1.3 og 5.1.4

forholde seg i ro og da få betalt for den positive ubalansen. Hvis kjøperen ønsker å ta gassen ut av systemet, er han selv ansvarlig for å gjøre de nødvendige arrangementer i forhold til operatøren for at avtaket av gass fra systemet skal skje kontraktsmessig.⁵⁸⁶ Dette er et forhold mellom kjøperen som bruker av gasstransportsystemet, og operatøren.

Selgeren som overfører fordringen han har på transportøren vil etter gasshandelen være i balanse hvis han selger hele fordringen. Hvis selgeren ikke hadde en fordring (av denne størrelsen) på National Grid NTS vil han etter salget være i negativ ubalanse. Dette er imidlertid et forhold mellom selgeren og National Grid NTS.⁵⁸⁷ Kjøperen vil uansett ha rett til å råde over en mengde gass tilsvarende fordringens størrelse.

Siden det ikke skjer en overføring av fysisk gass etter NBP 97, er ikke delvis oppfyllelse av avtalen et spørsmål etter NBP 97. Når handelsnominasjoner er fremlagt og godkjent er avtalen oppfylt. Man kan imidlertid tenke seg en total ikke-oppfyllelse av avtalen ved at handelsnominasjoner ikke fremlegges i det hele tatt. Dette tas opp i avsnitt 8.4.3.

Til sist er det verdt å nevne at siden det som selges er en fordring på transportøren er det ikke nødvendig å regulere i NBP 97 hvilken kvalitet gass skal ha etter gassalgsavtalen.

8.4.3 Avvisning av handelsnominasjoner. Kontraktsbruddssanksjoner

Partenes hovedforpliktelse etter gassalgskontrakten er å fremlegge korresponderende handelsnominasjoner.⁵⁸⁸ Kontraktsbrudd vil for

---

⁵⁸⁶ Se kapittel 3.4 om hvordan gass tas ut av systemet.

⁵⁸⁷ Se kapittel 6 om ubalanse for den enkelte skiper.

⁵⁸⁸ Jf. NBP 97 punkt 4.1.1 og 1.1.

det første foreligge hvis en part ikke fremlegger en handelsnominasjon når det følger av transaksjonen at han skal gjøre dette.

For det andre vil kontraktsbrudd foreligge hvis en part fremlegger en handelsnominasjon, men nominasjonen blir avvist av National Grid NTS. Dette følger av innholdet av partenes hovedforpliktelse i NBP 97.⁵⁸⁹ Jeg vil nå se på i hvilke tilfeller National Grid NTS vil avvise en handelsnominasjon.

I en handelsnominasjon skal det presiseres «Gas Flow Day», brukerens identitet, om handelsnominasjonen er en kjøps- eller salgshandelsnominasjon, identiteten til den brukeren som fremlegger den korresponderende handelsnominasjonen, og hvor stor mengde gass handelsnominasjonen gjelder.⁵⁹⁰ Hvis noen av disse vilkårene ikke er oppfylt skal National Grid NTS avvise handelsnominasjonen.⁵⁹¹

Avvisning vil også bli resultatet hvis de korresponderende handelsnominasjonene angir ulike gassmengder.⁵⁹²

En tredje avvisningsgrunn er hvis den første handelsnominasjonen var fremlagt før «Gas Flow Day» og den korresponderende handelsnominasjonen ikke er fremlagt i overensstemmelse med formkravene innen klokken 0700 på «Gas Flow Day».⁵⁹³ Dessuten skal National Grid NTS avvise en handelsnominasjon hvis den korresponderende handels-

---

⁵⁸⁹ Jf. NBP 97 punkt 4.1.1, se også avsnitt 8.4.2.

⁵⁹⁰ Jf. UNC TPDC 5.2.1.

⁵⁹¹ Jf. UNC TPDC 5.2.3a.

⁵⁹² Jf. UNC TPDC 5.2.3c.

⁵⁹³ Jf. UNC TPDC 5.2.3b (i).

nominasjonen ikke er fremlagt innen 60 minutter før eller etter den første handelsnominasjonen ble fremlagt.⁵⁹⁴

En handelsnominasjon kan også avvises i samsvar med Uniform Network Code del V3.⁵⁹⁵

National Grid NTS' avvisning av en handelsnominasjon har betydning i to forskjellige relasjoner. For det første vil avvisning av handelsnominasjonen være et kontraktsbrudd etter NBP 97. For det andre vil ikke kvantiteten under handelsnominasjonen bli lagt til eller trukket fra i fastsettelsen av en skippers ubalanse. For den skiperen som har kjøpt en fordring på transportøren vil ikke gassmengden under handelsnominasjonen bli lagt til i fastsettelsen av hans ubalanse, mens for den skiperen som selger en fordring på transportøren vil ikke gassmengden bli trukket fra i fastsettelsen av hans ubalanse.⁵⁹⁶ En part som en følge av dette er i (kommer i) ubalanse vil da måtte betale National Grid NTS for å komme i balanse igjen.⁵⁹⁷

Jeg vil nå se nærmere på den avvisningsgrunnen det er at handelsnominasjonene fra kjøper og selger angir ulik gasskvantitet.

I transaksjonen avtaler partene hvilket volum gass som angis i de daglige handelsnominasjonene i leveringsperioden. Hvis for eksempel selger angir det avtalte kvantumet i handelsnominasjonen, mens kjøper rapporterer et mindre kvantum, vil begge handelsnominasjonene bli avvist, siden det er et krav etter

---

⁵⁹⁴ Jf. UNC TPDC 5.2.3b (ii).

⁵⁹⁵ Jf. UNC TPDC 5.2.3d. Denne bestemmelsen sier at handelsnominasjoner kan bli avvist etter TPDV 3. I TPDV 3 er det regler om hvilke beløp en bruker maksimalt kan skylde til transportøren. Det er imidlertid ingen henvisninger til avvisning av handelsnominasjoner i TPDV 3.

⁵⁹⁶ Jf. UNC TPDC 5.2.3 og 5.1.3.

⁵⁹⁷ Se avsnitt 6.3 om betaling på grunn av ubalanse.

gasstransportavtalen at handelsnominasjonene lyder på samme kvantum.⁵⁹⁸

Siden begge handelsnominasjonene blir avvist, kan det synes som om ingen av partene har oppfylt sin hovedforpliktelse etter NBP 97. Imidlertid må partenes hovedforpliktelse forstås som en plikt til å fremsette handelsnominasjoner som har mulighet til å bli godkjent av National Grid NTS.⁵⁹⁹ I eksempelet over har selger oppfylt sin kontraktsforpliktelse ved å angi det avtalte gassvolumet i salgshandelsnominasjon. Allikevel blir også hans handelsnominasjon avvist, på grunn av kravet om at handelsnominasjonene skal lyde på samme kvantum. NBP 97 inneholder en egen bestemmelse som bestemmer hvem av partene som skal anses for å ha brutt kontrakten i et slikt tilfelle.

Hvis en handelsnominasjon blir avvist og den siste «Accurate Trade Nomination», altså den siste handelsnominasjonen som oppfylte kravene til en handelsnominasjon, ble fremlagt av selger, vil avvising av handelsnominasjonen være et kontraktsbrudd fra kjøper.⁶⁰⁰ Hvis det skjer avvising av handelsnominasjonen og den siste «Accurate Trade Nomination» ble fremlagt av kjøper, vil avvisingen av handelsnominasjonene være et kontraktsbrudd fra selger.⁶⁰¹

Jeg går nå over til å redegjøre for kontraktsbruddsanksjonene i NBP 97. Kontraktsbruddsanksjonen for å ikke fremlegge korrekte handelsnominasjoner slik at nominasjonen avvises er etter NBP 97

---

⁵⁹⁸ Jf. UNC TPDC 5.2.3c.

⁵⁹⁹ Se avsnitt 8.4.2.

⁶⁰⁰ Jf. NBP 97 punkt 4.1.4a.

⁶⁰¹ Jf. NBP 97 punkt 4.1.4b.

erstatning, med mindre andre kompensasjoner er særskilt avtalt i transaksjonen.⁶⁰²

Det er to ulike erstatningsutmålingsregler for selgers kontraktsbrudd og to for kjøpers kontraktsbrudd i NBP 97. Grunnen til de ulike erstatningsutmålingsbestemmelsene var uenighet mellom forfatterene av gassalgsavtalen.⁶⁰³ Hvilket alternativ som skal gjelde i den enkelte avtale, bestemmer partene ved bekreftelsen som sendes etter at en transaksjon har blitt inngått.⁶⁰⁴

Både for kontraktsbrudd fra selgers og kjøpers side, skiller det mellom to ulike erstatningsutmålingsregler. Etter den ene erstatningsutmålingsbestemmelsen erstattes partens normaltapp. Etter den andre kan partens konkrete tap erstattes. Jeg ser først på erstatning til kjøper.

Det er to alternative bestemmelser i avtalen som utmåler erstatningen til kjøper hvis selgeren har begått et kontraktsbrudd. Erstatning etter bestemmelsen om normaltapp, regnes ut ved («System Marginal Buy Price» – «Contract Price») x «Daily Quantity».⁶⁰⁵ «System Marginal Buy Price» er normalt den høyeste prisen operatøren kjøper gass for på OCM eller OTC.⁶⁰⁶ Det skal brukes den «System Marginal Buy Price» som gjaldt den dagen kontraktsbruddet skjedde.⁶⁰⁷ «Contract Price» er den summen parten har blitt enige om som betaling for transaksjonen, mens

---

⁶⁰² Jf. NBP 97 punkt 4.2(3) og 4.3(3).

⁶⁰³ Jf. Polonsky side 165.

⁶⁰⁴ Jf. NBP 97 punkt 4.2, 4.3 og skjemaet for «Confirmation».

⁶⁰⁵ Jf. NBP 97 punkt 4.2A.

⁶⁰⁶ UNC TPDF 1.2.1a og NBP 97 punkt 1.1. Se nærmere om fastsettelse av «System Marginal Buy Price» i avsnitt 6.3.

⁶⁰⁷ Jf. NBP 97 punkt 4.2.

«Daily Quantity» er den daglige gasskvantiteten under transaksjonen.⁶⁰⁸ Hvis partene har valgt dette erstatningsalternativet, er det kun dette erstatningsbeløpet som blir utbetalt til kjøperen.⁶⁰⁹ Hvis den faktiske tapet er større enn det som dekkes etter erstatningsutmålingsbestemmelsen, blir ikke dette tapet dekket. Erstatningens størrelse er den samme selv om kjøperens tap er mindre enn erstatningsbeløpet. Det er altså kjøperens normaltapp som erstattes. Erstatning etter denne bestemmelsen er den høyeste erstatningen kjøper kan kreve av selger.⁶¹⁰

Alternativt kan partene ha bestemt at selgeren skal betale erstatning etter følgende formel: («System Average Price» – «Contract Price») x «Daily Quantity». «System Average Price» er gjennomsnittsprisen for alle handler på OCM eller OTC.⁶¹¹ Etter dette alternativet kan også tap utover et normaltapp dekkes, hvis kjøperens faktiske tap er større enn erstatningsbeløpet etter formelen over. Det er kjøperen som har bevisbyrden for at hans tap er større enn erstatningsbeløpet etter formelen.⁶¹² Summen er allikevel oppad begrenset til det første erstatningsbeløpet (behandlet i avsnittet over).⁶¹³

Jeg går nå over til å se på utmålingen av erstatning til selgeren hvis det er kjøperen som har begått et kontraktsbrudd. Også her er det to alternative erstatningsutmålingsregler, en normaltaps-erstatningsbestemmelse og en erstatningsutmålingsbestemmelse hvor tap ut over normaltappet kan erstattes. Erstatningen regnes ut

---

⁶⁰⁸ Jf. NBP 97 punkt 1.1.

⁶⁰⁹ Jf. NBP 97 punkt 4.2(3).

⁶¹⁰ Jf. NBP 97 punkt 4.2B.

⁶¹¹ Jf. UNC TPDF 1.2.1c og NBP 97 punkt 1.1. Se også avsnitt 6.3.

⁶¹² Jf. NBP 97 punkt 4.2B.

⁶¹³ Jf. NBP 97 punkt 4.2(3).

ved hjelp av flere av de samme komponentene som ved utregning av erstatning til kjøper.

Det første alternativet er at kjøperen betaler erstatning tilsvarende («Contract Price» – «System Marginal Sell Price») x «Daily Quantity». «System Marginal Sell Price» tilsvarer vanligvis den laveste prisen operatøren selger gass for på OCM eller OTC.⁶¹⁴ Erstatningen settes til dette beløpet uavhengig av selgerens faktiske tap.

Alternativ to er at erstatning betales basert på «System Average Price», som er gjennomsnittsprisen for alle handler på OCM eller OTC.⁶¹⁵ Erstatning beregnes da ved («Contract Price» – «System Average Price») x «Daily Quantity».⁶¹⁶ Hvis selgeren kan påvise et høyere tap enn dette, skal kjøperen erstatte selgerens faktiske tap. Dette beløpet er uansett begrenset til erstatningssummen beregnet på grunnlag av «System Marginal Sell Price» (det første erstatningutmålingsalternativet).

Etter alle erstatningsutmålingsbestemmelsene er erstatningen basert på «Daily Quantity», det vil si hele gasmengden som skal angis i handelsnominasjonen på en dag. Hvis kontraktsbrudd foreligger betales altså erstatning for hele kontraktsvolumet på en dag. Dette skyldes at det kun er total ikke-oppfyllelse som er praktisk når oppfyllelse av avtalen skjer ved meldinger til National Grid NTS. Handelsnominasjonene blir enten godkjent eller ikke, og avtalen blir da enten oppfylt eller ikke oppfylt. Man kan altså ikke tenke seg delvis oppfyllelse.

---

⁶¹⁴ Jf. UNC TPDF 1.2.1b og NBP 97 punkt 1.1. Se avsnitt 6.3 for nærmere redegjørelse for fastsettelsen av «System Marginal Sell Price».

⁶¹⁵ Jf. UNC TPDF 1.2.1c og NBP 97 punkt 1.1.

⁶¹⁶ Jf. NPB 97 punkt 4.3B.

En annen kontraktsbruddssanksjon er heving. Et vedvarende brudd («persistent failure») på plikten til å fremlegge handelsnominasjoner vil være et kontraktsbrudd som gir den annen part rett til å heve transaksjonen.⁶¹⁷ Hevingen kan skje etter fem dagers varsel. Hevingen skjer med virkning for fremtiden.⁶¹⁸ Partene har avtalt å fremlegge handelsnominasjoner i et visst tidsrom (transaksjonen), og ved hevingen vil partenes uforfalte forpliktelser bortfalle. Den part hevingen gjøres gjeldende ovenfor skal erstatte den annen parts tap ved at transaksjonen bortfaller.⁶¹⁹ Erstatningen baseres på markedsprisen for gass, ikke på handelen på OCM og OTC slik som erstatningen hvis korrekte handelsnominasjoner ikke fremlegges.⁶²⁰

8.4.4 Force majeure-fritaket i NBP 97

NBP 97 inneholder er force majeure-fritak for kontraktsbruddsansvaret en part har hvis han ikke fremlegger korrekte handelsnominasjoner.⁶²¹ I dette avsnittet gis en oversikt over NBP 97s force majeure-regulering.

Det er fire vilkår som må være oppfylt for at en part skal være ansvarsfri på grunn av force majeure. For det første må det foreligge en relevant force majeure-hendelse. For det andre må force majeure-hendelsen føre til at parten helt eller delvis er ute av stand til å oppfylle kontraktsforpliktelsen. For det tredje må den part som er påvirket av force majeure varsle den annen part om force

---

⁶¹⁷ Jf. NBP 97 punkt 10.2, særlig 10.2.1.

⁶¹⁸ Jf. NBP 97 punkt 10.3.

⁶¹⁹ Jf. NBP 97 punkt 10.4. Regler om utregning av erstatningen finnes i NBP 97 punkt 10.5 og 10.6.

⁶²⁰ Jf. NBP 97 punkt 10.5a.

⁶²¹ Jf. NBP 97 punkt 7.1.

majeure-hendelsene, estimere virkningen av force majeure på hans kontraktsforpliktelser og anslå hvor lenge force majeure vil foreligge. Til sist må den parten som er påvirket av force majeure gjøre alle rimelige anstrengelser («reasonable endeavours») for å avslutte eller overvinne force majeure-hendelsene.⁶²² Hvis disse vilkårene er oppfylt vil parten være fri for kontraktsbruddansvar i den utsteking kontraktsbruddet skyldes force majeure og så lenge force majeure foreligger.⁶²³ Jeg vil nå se nærmere på vilkårene.

Som force majeure regnes i gassalgsavtalen:

«Any event or circumstance beyond the reasonable control of a Party which totally prevents a Trade Nomination from being submitted by such Party to Transco or from being received and taken into account by Transco in determining such Party's Daily Imbalance.»⁶²⁴

Force majeure-fritaket er knyttet til plikten til å fremlegge handelsnominasjoner. I prinsippet er det ingen begrensninger på hvilke forhold som regnes som force majeure-hendelser, så lenge forholdene er utenfor partens rimelige kontroll. Forholdene må imidlertid hindre parten i å fremlegge handelsnominasjoner. Både at en part er forhindret fra å fremlegge en handelsnominasjon, og at National Grid NTS er ute av stand til å motta handelsnominasjonen og ta den med i fastsettelsen av en skipers daglige ubalanse kan være force majeure-forhold.

At handelsnominasjoner ikke kan fremlegges eller mottas er imidlertid ikke så praktisk etter NBP 97. Handelsnominasjonene tas imot av et datasystem og dersom dette systemet ikke fungerer,

---

⁶²² Jf. NBP 97 punkt 7.1.2.

⁶²³ Jf. NBP 97 punkt 7.1 og 7.1.1.

⁶²⁴ Jf. NBP 97 punkt 1.1. Transco er det tidligere navnet på National Grid Gas.

finnes det egne prosedyrer for hvordan meldinger mellom transportøren og brukere skal kommuniseres.⁶²⁵ Etter NBP 97 skal partene i gassalgsavtalen benytte de særlige prosedyrene hvis dette er aktuelt.⁶²⁶ Dermed er force majeure-hendelser ikke så praktisk etter NBP 97.

Det andre vilkåret for at en part skal kunne påberope seg force majeure som ansvarsfritaksgrunn er at han er helt eller delvis ute av stand til å fremlegge handelsnominasjoner som kan bli godkjent av operatøren.⁶²⁷ Det er imidlertid vanskelig å se hvordan en handelsnominasjon delvis skal kunne fremlegges. Enten fremlegges nominasjonen eller ikke, og enten kan handelsnominasjonen bli godkjent eller ikke.

Det tredje vilkåret for force majeure-fritak er at den part som påberoper seg force majeure som ansvarsfritaksgrunn skriftlig melder ifra om dette til den annen part så snart det er praktisk mulig («...as soon as reasonable practible...») etter force majeure-hendelsen.⁶²⁸ Parten skal samtidig estimere den virkningen det er sannsynlig force majeure-hendelsen har på partens muligheter til å oppfylle kontraktmessig. Hvor lenge force majeure-hendelsen sannsynligvis vil foreligge, skal også meddeles. Varselsplikten oppstilles eksplisitt som et vilkår for force majeure-fritak, jf. «...provided that...» i NBP 97s force majeure-bestemmelse.⁶²⁹

Det siste vilkåret for force majeure-fritak er at den parten som er påvirket av force majeure gjør alle rimelige anstrengelser («all

---

⁶²⁵ Jf. UNC TPDU 6.1.1.

⁶²⁶ Jf. NBP 97 punkt 4.1.2.

⁶²⁷ Jf. NBP 97 punkt 7.1 og 4.

⁶²⁸ Jf. NBP 97 punkt 7.1.1.

⁶²⁹ Jf. NBP 97 punkt 7.1.

reasonable endeavours») for å avslutte eller overvinne force majeure-hendelsene.⁶³⁰

Til sist er det verdt å nevne at hvis force majeure varer sju eller flere dager under en transaksjon kan hver av partene, også den som er berettiget til ansvarsfritak på grunn av force majeure, heve («terminate») transaksjonen med å gi tre dagers varsel.⁶³¹

8.4.5 Kjøperens betalingsforpliktelse

Selgeren skal senest den tiende i måneden etter den måneden partene avtalte å fremlegge handelsnominasjoner i, sende kjøperen en oversikt over den gassmengden som har blitt overført ved handelsnominasjoner hver dag i den aktuelle måneden.⁶³² I oversikten opplyses om hvilken gassmengde det skal betales kontraktspris («Contract Price») for og summen kjøper skylder selger etter dette. Den summen kjøperen skal betale for en NBP-handel er «Contract Price» multiplisert med «Daily Quantity».⁶³³ «Contract Price» er den betalingen partene har blitt enige om for transaksjonen, mens «Daily Quantity» er definert som den daglige kvantiteten av gass som skal angis i handelsnominasjonene i transaksjonsperioden.⁶³⁴

Betalingen betales for «NBP Trades» som har blitt gjennomført («have been effected»)⁶³⁵ Hvis handelsnominasjoner en dag ikke blir fremlagt eller hvis nominasjonene avvises av National Grid

---

⁶³⁰ Jf. NBP 97 punkt 7.1.2.

⁶³¹ Jf. NBP 97 punkt 7.2. Lørdag og søndag teller ikke med i varslingsdagene, jf. NBP 97 punkt 7.2 og 1.1.

⁶³² Jf. NBP 97 punkt 6.1, 6.1.1 og 1.1.

⁶³³ Jf. NBP 97 punkt 5.1.

⁶³⁴ Jf. NBP 97 punkt 1.1.

⁶³⁵ Jf. NBP 97 punkt 6.1.1, se også 6.2 og 6.1.5.

NTS, vil ikke NBP-handelen være gjennomført og det skal ikke betales for gassmengden som skulle blitt overført ved fremleggelse av handelsnominasjoner.

I oversikten angis også kontraktsprisen, i tillegg til eventuelle beløp en part skylder, har betalt eller motregnet med den annen part etter andre bestemmelser i avtalen.⁶³⁶ I oversikten oppgis så nettobeløpet kjøperen skylder etter at de nevnte forholdene oppgitt i oversikten har blitt tatt i betraktning. Det opplyses også om merverdiavgift og andre gjeldende skatter.⁶³⁷

Kjøperen skal betale nettobeløpet han i følge den månedlige oversikten skylder.⁶³⁸

Hvis det er tvist om det skyldige beløpet som følger av den månedlige oversikten, skal uansett den del av beløpet det eventuelt ikke er tvist om betales innen betalingsfristen.⁶³⁹ Parten som er uenig i beløpets størrelse, skal gi beskjed om dette og begrunne uenigheten ovenfor den annen part. Partene skal deretter forsøke å løse tvisten så raskt som mulig.

Både kjøper og selger skal sørge for at royalty, skatter, toll og andre betalinger som må betales etter loven som et resultat av en «NBP Trade» betales av den aktuelle part.⁶⁴⁰ I tillegg skal kjøperen betale merverdiavgift for hver «NBP Trade».

---

⁶³⁶ De andre bestemmelsene det siktes til er NBP 97 punkt 4.4 og 6.7, jf. NBP 97 punkt 6.1.4.

⁶³⁷ Jf. NBP 97 punkt 6.1.

⁶³⁸ Jf. NBP 97 punkt 6.2 som også inneholder regler om betalingsfristen.

⁶³⁹ Jf. NBP 97 punkt 6.5.

⁶⁴⁰ Jf. NBP 97 punkt 5.2 og 5.3.

8.4.6 Brudd på betalingsforpliktelsen. Kontraktsbruddssanksjoner

Hvis en part ikke betaler innen betalingsfristen, vil dette være et kontraktsbrudd.⁶⁴¹ Her finnes ikke noe force majeure-fritak. Kontraktsbruddsvirkningene er avtalt i NBP 97, og det oppstilles tre mulige sanksjoner.

Den parten som ikke oppfylte sin betalingsforpliktelse skal betale renter.⁶⁴² Renten skal tilsvare National Westminster Bank plcs gjeldende rentesats for lån til førsteklasses kunder pluss tre prosent årlig rente. Rente betales fra den dagen betaling skulle skjedd og til og med den dagen betaling skjer.

Den annen part kan som kontraktsbruddsanksjon velge å heve («terminate») transaksjonen.⁶⁴³ Eventuell heving av transaksjonen skjer med virkning for fremtiden.⁶⁴⁴ Når hevingsgrunnen er at betaling ikke skjer i samsvar med den månedlige oversikten, skal det gis et fem dagers varsel før heving skjer. Hvis betaling skjer innen varselsperioden, skal hevingsvarselet ses bort fra.⁶⁴⁵ Heving avverges altså ved betaling. Dersom heving finner sted på det nevnte grunnlaget skal den part heving finner sted ovenfor betale erstatning til den annen part.⁶⁴⁶ Erstatningen utregnes etter nærmere bestemmelser i NBP 97, grovt sett basert på differansen mellom gjenværende kontraktsverdi og handelens markedsverdi.⁶⁴⁷

---

⁶⁴¹ Jf. NBP 97 punkt 6.6.

⁶⁴² Jf. NBP 97 punkt 6.6.1.

⁶⁴³ Jf. NBP 97 punkt 6.6.2 og 10.2.2.

⁶⁴⁴ Jf. NBP 97 punkt 10.3.

⁶⁴⁵ Jf. NBP 97 punkt 6.6.2 og 10.2.2 og 10.2.

⁶⁴⁶ Jf. NBP 97 punkt 10.4.

⁶⁴⁷ Jf. NBP 97 punkt 10.4, 10.5 og 10.6. Det er også vist til 10.7 fra 10.4, men denne bestemmelsen finnes ikke i NBP 97.

En siste kontraktsbruddssanksjon er å suspendere transaksjonen.⁶⁴⁸ Dette kan parten gjøre først etter at den annen part er varslet og kun frem til betaling er mottatt. Det er kun ytelsene under den samme transaksjonen som kan suspenderes.

---

⁶⁴⁸ Jf. NBP 97 punkt 6.6.3.

9 Avslutning

Organiseringen av det britiske gassnettet har blitt behandlet i avhandlingen. Det har blitt redegjort for Uniform Network Codes regler om levering av gass til nettet, balansering av nettet, og gasshandel på NBP.

I utgangspunktet er kontraktsreguleringen for levering av gass til nettet temmelig tradisjonell. Et viktig særtrekk er imidlertid at eiendomsretten til gass som leveres til nettet går over til nettoperatoren slik at gass i nettet eies av operatøren. Denne organiseringen preger måten operatøroppgaver løses på i det britiske nettet.

Å sørge for at gasstransportsystemet er i balanse er en vanlig oppgave for en nettoperør. Siden National Grid NTS eier gassen i nettet, skjer balanseringen av det britiske nettet ved at operatøren kjøper og selger gass for levering eller avtak fra nettet.

Kjøp og salg av gass for balanseringsformål skjer på et eget marked satt opp for å dekke operatørens balanseringsbehov. Når balansering skjer ved kjøp og salg av gass på markedet, blir kostnadene ved å balansere nettet markedsbaserte.

Nettorganiseringen har også betydning for hvordan gassalg i nettet skjer. Også her er operatørens eiendomsrett til gass i nettet en viktig faktor. National Grid NTS' eiendomsrett gjør at omsetningsobjektet på gassmarkedet er fordringer på operatøren og ikke fysisk gass. Det fører til at forhold som vanligvis reguleres i en salgsavtale ikke behøver inntas i NBP 97. Siden det er fordringer som selges er det ikke nødvendig med bestemmelser om kvalitetskrav, leveringssted e.l. i gassalgsavtalen.

At det er fordringer på transportøren som overføres gjør også oppfyllelsen av gassalgsavtalen enkel. Gasshandelen oppfylles ved at partene fremlegger handelsnominasjoner til National Grid NTS. Så fremt partene fremlegger likelydende handelsnominasjoner vil fordringen på transportøren bli overført til kjøperen. Ved denne

oppfyllelsesmåten er for eksempel force majeure-hendelser lite aktuelt.

Et ytterligere trekk ved organiseringen av nettet av betydning for gasshandel på NBP er at gasstransportavtalen ikke krever at en skiper i balanse. Siden en skiper kan være i negativ ubalanse vil en kjøper av en fordring på transportøren være garantert oppfyllelse. Dette skyldes at dersom en skiper overfører en større fordring på transportøren enn han innehar eller en fordring han ikke har, vil dette være et forhold mellom selgeren og National Grid NTS. For kjøperen av fordringen spiller ikke dette noen rolle. Dette medfører til at underlevering og rettsmangel ikke er aktuelle problemstillinger for gasshandel på NBP.

Man ser at gasstransportsystemets organisering har betydning både for omsetningsobjektet og oppfyllelsesmåten for gasshandel i nettet. Flere vanlige kontraktsrettslige oppfyllelsesproblemer elimineres dessuten som en følge av den aktuelle organiseringen.

Kildeliste

Litteraturliste

- Anson 2002 William Reynell Anson: Anson's Law of Contract, 28. utgave ved J. Beatson, Oxford 2002.
- Berg 1995 Alan Berg: The detailed drafting of a force majeure clause. I Ewan McKendrick(edited): Force majeure and frustration of contract, 2. utgave, London 1995.
- Black's Law Dictionary Bryan A. Garner (editor in chief): Black's Law Dictionary, 7. utgave, St. Paul 1999.
- Brautaset 1998 Are Brautaset: Kontraksreguleringen ved salg av gass – Oversikt og analyse av partenes hovedforpliktelser i nyere norske gassalgsavtaler. I Brautaset, Are, Eirik Høiby, Rune O. Pedersen og Christian Fredrik Michelet: Norsk Gassavsetning, Oslo 1998.
- Cameron 2005 Peter Cameron (edited): Legal aspects of EU energy regulation – implementing the new directives on electricity and gas across Europe, Oxford 2005.
- Chitty 2004 Joseph Chitty junior: Chitty on Contracts – volume 1 - general principles: 29. utgave ved H.G Beale (general editor), London 2004.

- Clarke/Kohler 2005 Allison Clarke og Paul Kohler: Property Law, Commentary and Materials, Cambridge 2005.
- Elliot/Quinn 2001 Catherine Elliot og Frances Quinn: Contract Law, 3. utgave, London 2001.
- Fakta 2006 Olje- og energidepartementet: Fakta 2006 – Norsk Petroleumsvirksomhet, Oslo 2006.
- Gas Industry Regulator Gas Industry Regulator, merknad til Gas Act 1986. I Daintith, Willoughby og Hill(edited): UK Oil & Gas Law, bind 1, London 2000.
- Hagstrøm 2003 Viggo Hagstrøm, Obligasjonsrett, Oslo 2003.
- Mestad 1991 Ola Mestad, Om force majeure og risikofordeling i kontrakt, Oslo 1991.
- Polonsky 1998 Marc Polonsky: Short-Term Flat NBP Trading Terms and Conditions i: Oil and Gas Law Taxation Review 1998 side 163-167.
- Roberts 2004 Peter Roberts: Gas sales and gas transportation agreements: principles and practice, London 2004.
- Robson/Stanger/Tyler Charles Robson, Michael Stanger og Richard Tyler: Disposal of Petroleum. I Daintith, Willoughby og Hill(edited): UK Oil & Gas Law, bind 1, London 2000.
- Swadling 1995 William Swadling: The judicial construction of force majeure clauses. I Ewan McKendrick (edited): Force

- majeure and frustration of contract, 2. utgave, London 1995.
- Walker 1980 David M. Walker: The Oxford Companion to Law, Oxford 1980.
- Weston 1997 Peter Weston: Gas Transportation in Europe – a country-by-country analysis, London 1997.

Britisk lovgivning og lisensbestemmelser

Gas Act 1985

Standard

- Condition A1 National Grid Gas Plc (NTS) – LIC/PGT/7, Standard Condition A1: Definitions and Interpretation, 27. september 2001.
- Standard Special Condition A4 National Grid Gas Plc (NTS) – LIC/PGT/7, Standard Special Condition A4: Charging - General, 25. mai 2005.
- Standard Special Condition A11 National Grid Gas Plc (NTS) – LIC/PGT/7, Standard Special Condition A11: Network Code and Uniform Network Code, 25. mai 2005.

Special

- Condition C5 National Grid Gas Plc (NTS) – LIC/PGT/7, Special Condition C5: Licensee's procurement and use of system management services, 25. mai 2005 (endret 25. mai 2006).

Special Condition C6	National Grid Gas Plc (NTS) – LIC/PGT/7, Special Condition C6: Independent market for balancing, 25. mai 2005.
Special Condition C8B	National Grid Gas Plc (NTS) – LIC/PGT/7, Special Condition C8B: Restriction of revenue in respect of the NTS transportation owner activity and the NTS system operator activity, 25. mai 2005. (endret 3. oktober 2005, 17. oktober 2005, 26. januar 2006 og 31. januar 2006.)
Special Condition C15	National Grid Gas Plc (NTS) – LIC/PGT/7, Special Condition C15: Licensee’s methodology for determining incremental entry capacity volumes, 25. mai 2005.

Lisensene er tilgjengelige på www.ofgem.gov.uk

Avtaler

Network Code of Blackwater 2 Limited.

Network Code of Blackwater G Limited.

Network Code of Blackwater SG A Limited.

Network Code of Blackwater F Limited.

Network Code of Transco plc (nå National Grid Gas plc).

Short Term Flat NBP Trading Terms and Conditions.

Uniform Network Code versjon 2.01.

Network Codes og Uniform Network Code er tilgjengelige på
www.gasgovernance.com

Elektroniske kilder

www.apxgroup.com (tilgjengelig 2. august 2006)

<http://www.apxgroup.com/index.php?id=11> (tilgjengelig 2. august 2006)

<http://www.apxgroup.com/index.php?id=51> (tilgjengelig 2. august 2006)

<http://www.centrica.co.uk/index.asp?pageid=25> (tilgjengelig 10. august 2006)

<http://www.centrica-sl.co.uk/Storage/StorageServicesContract.html> (tilgjengelig 10. august 2006)

www.nationalgrid.com/uk/About/history (tilgjengelig 10. august 2006)

<http://www.nationalgrid.com/uk/Gas/About/How+Gas+is+Delivered/>
(tilgjengelig 2. juli 2006)

<http://www.nationalgrid.com/uk/Gas/Ingstorage/What/> (tilgjengelig 10. august 2006)

<http://www.nationalgrid.com/uk/Gas/Ingstorage/> (tilgjengelig 10. august 2006)

<http://www.nationalgrid.com/uk/Gas/OperationalInfo/GBA/> (tilgjengelig 10. august 2006)

<http://www.nationalgrid.com/NR/rdonlyres/312CC783-1814-40EC-A1D3-79CBE318389C/5514/OTCflowchart.pdf> (tilgjengelig 10. august 2006)

<http://www.nationalgrid.com/NR/rdonlyres/638B97B1-C7F7-468C-8A47-C64CA1BD79CA/5460/EB05192ShipperProcedureGBAvers3.pdf>
(tilgjengelig 10. august 2006)

<http://www.nationalgrid.com/NR/rdonlyres/7B26918C-F382-45BB-A744-637B5853CC49/5458/OTCorOCMMultidayTradesImpactsonSAP.pdf>
(tilgjengelig 10. august 2006)

<http://www.nationalgrid.com/NR/rdonlyres/D9CB0809-69DA-4C7D-8DEF-660194012EB2/5513/TermsandConditionsforOTCTradingv2.pdf>
(tilgjengelig 10. august 2006)

http://www.ofgem.gov.uk/temp/ofgem/cache/cmsattach/15790_external_gas_list.pdf
(tilgjengelig 10. august 2006)

http://ofgem2.ulcc.ac.uk/temp/ofgem/cache/cmsattach/11299_745_letter.pdf?wtfrom=/ofgem/whats-new/archive.jsp (tilgjengelig 1. juli 2006)

<http://www.scottish-southern.co.uk/SSEInternet/index.aspx?id=430>
(tilgjengelig 10. august 2006)

http://www.scottish-southern.co.uk/SSEInternet/index.aspx?rightColHeader=26&id=412&TierSlicer1_TSMMenuTargetID=60&TierSlicer1_TSMMenuTargetType=4&TierSlicer1_TSMMenuID=6
(tilgjengelig 10. august 2006)

Annet

Digest of United Kingdom Energy Statistics 2006

(tilgjengelig på www.dti.gov.uk/energy/statistics/)

National Grid: The Statement of Gas Transmission Transportation Charges (tilgjengelig på www.nationalgrid.co.uk)

National Grid: Incremental Entry Capacity Release Methodology Statement (versjon 6.1, tilgjengelig på www.nationalgrid.co.uk)

Ten Year Statement 2005   National   Grid: Gas
Transportation   Ten   Year
Statement 2005 (tilgjengelig på
www.nationalgrid.co.uk)

UNC – sammendrag   Uniform Network Code – the
summary (tilgjengelig på
www.gasgovernance.com)

Liste over forkortelser

ASEP	Aggregate System Entry Point
CESP	Connected System Exit Point
GEMA	Gas and Electricity Markets Authority
GT	General Terms
LDZ	Local Distribution Zone
LNG	Liquefied Natural Gas
NBP	National Balancing Point
NBP 97	Short-Term Flat NBP Trading Terms and Conditions
NTS	National Transmission System
OAD	Offtake Arrangements Document
OCM	On-the-Day Commodity Market
Ofgem	Office of Gas and Electricity Markets
TPD	Transportation Principal Document
UDQI	User's Daily Quantity Input
UDQO	User's Daily Quantity Output
UNC	Uniform Network Code

Tidligere utgaver av **MarIus**

Hefter/bøker merket x er utsolgt. De oppgitte prisene er abonnementspriser. Ved kjøp av enkelthefter er prisen pr. hefte det dobbelte, med minstepris kr. 50 + porto. Fullstendig register i runde nummer (310, 320 osv.) og på våre nettsider www.jus.uio.no/nifs.

340. Det 30. petroleumsjuridiske seminar.
Foredrag holdt på det 30.
petroleumsjuridiske seminar i Baiona,
Spania, 22. - 25. september 2005. 2006.
160 s. Kr. 0,-.
341. **TORGERSBRÅTEN**, Kyststatens jurisdiksjon ved
Ståle miljøforurensning eller fare for
miljøforurensning fra fremmede skip, Med
hovedfokus på FNs Havrettskonvensjon av
1982. 2006. 162 s. Kr 100,-.
- 342 **MEYER**, Norman Transportforsikring mot krigsfare. 2006. 181
Hansen s. Kr 80,-
- 343 **ASKJER**, Angela Sikkerhetsreguleringen for flyttbare
Ekholdt innretninger i petroleumsvirksomheten.
2006. 179 s. Kr 80,-
- 344 **BORGE**, Kirsten Klassifikasjonsselskapenes offentlige
myndighet. 2006. 148 s. Kr 70,-
- 345 **GRØNLI**, Bjørn Krav til nasjonale underleveranser i iransk
Gisle petroleumsrett. 2006. 104 s. Kr 60,-
- 346 **SIMPLY** Yearbook 2006, 2006. 376 s. Kr. x,-.
- 347 **Hegna**, Caroline Transport og salg av gass i det britiske
Jahre gassnettet - hovedtrekk ved
nettorganiseringen. 2006. 173 s. Kr 90,-

Bøker utgitt av Sjørettsfondet fra 1990

- Syversen, Jan: **Skatt på petroleumsutvinning**. 762 s. ISBN 82-90260-199l. Kr. 50.- 33-4
- Askheim, Bale, Gombrii, Herrem, Kolstad, Lund, Sanfelt, Scheel og Thoresen: **Skipsfart og samarbeid**. Maritime joint ventures i rettslig belysning. 1119 s. 199l. Kr. 50.-. ISBN 82-90260-34-2
- Brækhus, Sjur og Alex Rein: **Håndbok i kaskoforsikring** På grunnlag av Norsk Sjøforsikringsplan av 1964. 663 s. 1993. Kr. 100.-. ISBN 82-90260-37-7
- Hans Peter Michelet: **Last og ansvar**. Funksjons- og risiko- fordeling ved transport av gods under tidscerteparti. (Hefte) 180 s. 1993. Kr. 50.-. ISBN 82-90260-36-9
- Røsæg, Erik: **Organisational Maritime Law**. 121 s. (Utsolgt) 1993. Kr. 100.-.
- Nygaard, Dagfinn: **Andres bruk av utvinningsinnretninger**. 365 s. 1997. Kr. 100.-. ISBN 82-90260-40-7
- Bull, Hans Jacob: **Hefte i sjøforsikringsrett**. 60 s. 2. (Utsolgt) utg. 1997. Kr. 60.-.
- Michelet, Hans Peter: **Håndbok i tidsbefraktning**. 600 s. 1997. Kr. 100.-. ISBN 82-90260-31-8
- Arnesen, Finn, Hans Jacob Bull, Henrik Bull, Tore Bråthen, Thor Falkanger, Hans Petter Graver: **Næringsreguleringsrett** 187 s. 1998. Kr. 150.-. ISBN 82-90260-42-3
- Brautaset, Are, Eirik Høyby, Rune O. Pedersen og Christian Fredrik Michelet: **Norsk Gassavsetning - Rettslige hovedelementer** 611 s. 1998. Kr. 100.-. ISBN 82-90260-43-1
- Falkanger, Thor og Hans Jacob Bull: **Innføring i sjørett**. 6. utg. 573 s. 2004. Kr. 300.-. ISBN 82-90260-46-6
- Karset, Martin, Torkjel Kleppo Grøndalen, Amund Lunne: **Den nye reguleringen av oppstrøms gassrørledningsnett**. 344 s. 2005. Kr. 500,-. ISBN 89-90260-47-4

SCANDINAVIAN INSTITUTE OF MARITIME LAW forms part of the University of Oslo. It is also a part of the co-operation between Denmark, Finland, Iceland, Norway and Sweden through the Nordic Council of Ministers. The core research areas are maritime law and petroleum/energy law. In MARIUS, articles from these core areas are published in the Nordic languages or English. It is issued at irregular intervals.

